POLIROM

Karina Sainz Borgo

La Caracas va fi mereu noapte

BIBLIOTECA POLIROM

„Senzaţia literară a anului 2019"
(*El Confidencial*)

Karina Sainz Borgo

La Caracas va fi mereu noapte

Traducere din limba spaniolă şi note
de Alina Cantacuzino

POLIROM
2022

Karina Sainz Borgo, *La hija de la española*
Copyright © Karina Sainz Borgo, 2019

© 2022 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-9174-6
ISBN PDF: 978-973-46-9175-3
ISBN print: 978-973-46-8897-5

Coperta: Radu Răileanu
Foto copertă: © iStockphoto.com/fcscafeine

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

Traducerea acestei cărți a fost publicată cu sprijinul Ministerului Culturii și Sportului din Spania.

Femeilor și bărbaților care m-au precedat.
Și celor care vor veni.

Căci toate poveștile despre mare sunt politice, iar noi, bucăți de ceva ce caută un țărm.

Ah, nimic nu te poate intimida, poetule,
Nici chiar vântul printre cabluri. (...)
Ridică-ți capul
Și fie plin de sens
Ceea ce scrii.

YOLANDA PANTIN, „Osul pelvian“

Vai, le-a fost deșartă
Credința că-n tărie-i voi urma.

JORGE LUIS BORGES, „Remușcarea“[1]

Tot pe meleag străin am fost crescut și eu.

SOFOCLE

1. În Jorge Luis Borges, *Poezii*, ediție revăzută și adăugită, traducere din limba spaniolă și prefață de Andrei Ionescu, ilustrații de Tudor Pătrașcu, Editura Polirom, Iași, 2017, p. 400.

Am îngropat-o pe mama cu toate lucrurile ei: rochia albastră, pantofii negri fără toc și ochelarii ei cu lentile graduale. Nu ne-am fi putut lua rămas-bun într-alt fel. Nu putea fi despărțită de acea ținută. Ar fi însemnat să o redăm pământului incompletă. Am îngropat tot, căci după moartea ei nu ne mai rămânea chiar nimic. Nici măcar una pe cealaltă nu ne mai aveam. În ziua aceea, ne-am prăbușit amândouă răpuse de oboseală: ea, în cutia ei de lemn; eu, pe scaunul fără brațe dintr-o capelă părăginită, singura disponibilă dintre cele cinci sau șase la care mersesem ca să organizez priveghiul și pe care am putut-o închiria numai pentru trei ore. Orașul ăsta n-o prea fi avut el săli de priveghi, însă ce avea din plin erau crematoriile. Oamenii intrau și ieșeau din ele precum pâinile care nu se prea găseau la raft și cădeau apoi ca niște rafale de ploaie în memoria noastră ori de câte ori ni se făcea foame.

Dacă vorbesc încă la plural despre ziua aceea este doar din obișnuința anilor care ne sudaseră una de cealaltă ca pe două lame ale unei săbii cu care ne apăram reciproc. În timp ce alcătuiam textul pentru piatra funerară, am realizat că moartea se întâmplă mai întâi în limbaj, odată cu actul acela prin care smulgi ființele din prezent ca să le așezi în trecut. Le transformi în acțiuni sfârșite, în lucruri care au început și s-au terminat într-un timp extinct. Acel ceva ce a fost și nu va mai fi. Adevărul acesta era: mama mea n-avea să mai existe decât conjugată la alt timp. Îngropând-o pe ea, îmi încheiam și eu copilăria de fiică

fără copii. În orașul acela ce sta să moară, noi două pierduserăm totul, inclusiv cuvintele la timpul prezent.

La priveghiul mamei veniseră șase persoane. Ana fusese prima. A sosit pășind cu greutate, sprijinindu-se de brațul lui Julio, soțul ei. Ana lăsa impresia că străbate un tunel întunecat care dădea spre lumea în care trăiam noi, ceilalți. De câteva luni urma un tratament cu benzodiazepină al cărui efect începea să scadă. Abia dacă îi mai rămâneau pastile cât să completeze doza zilnică. La fel ca pâinea, nici Alprazolamul nu prea se mai găsea, iar descurajarea își croia drum cu o forță egală cu disperarea celor care vedeau cum dispar toate cele de câte aveau nevoie: persoane, locuri, prieteni, amintiri, mâncare, liniște, pace, verticalitate. „A pierde“ devenise verbul egalizator pe care Fiii Revoluției îl foloseau împotriva noastră.

O cunoscusem pe Ana la Facultatea de Litere. De-atunci, ne unea sincronia cu care ne trăiam fiecare propriul infern. Ca și acum, de altfel. Când eu o internasem pe mama la Unitatea de Îngrijiri Paliative, Fiii Revoluției îl arestaseră pe Santiago, fratele Anei. În ziua aceea fuseseră arestați zeci de studenți. Sfârșiseră cu spatele vărgat de bici, înghesuiți într-un colț cu lovituri de picioare sau violați cu țeava puștii. Santiago a îndurat Groapa, o combinație între cele trei torturi, dozată în timp.

A stat mai bine de o lună în temnița aia săpată la o adâncime de cinci etaje sub nivelul solului. Departe de orice zgomot, fără ferestre, fără lumină naturală sau aerisire. Nu răzbătea decât scârțâitul șinelor la trecerea metroului pe deasupra capetelor lor. Santiago ocupa una dintre cele șapte celule aliniate una în continuarea celeilalte, așa că nu avea cum să vadă sau să știe cine erau ceilalți deținuți. Fiecare încăpere măsura doi metri pe

trei. Podeaua și pereții erau albi. La fel și paturile, și vizeta prin care le era strecurată tava cu mâncare. Nu li se dădeau niciodată tacâmuri: dacă voiau să mănânce, trebuiau să mănânce cu mâna.

Ana nu mai știa nimic despre Santiago de săptămâni bune. Nici măcar telefonul acela pentru care plăteau săptămânal sume uriașe nu mai suna; nici măcar firavul semn de viață care-i parvenea sub formă de fotografii trimise de pe un telefon al cărui număr nu era niciodată același.

Nu știm dacă mai trăiește sau nu. „Nu mai știm nimic de el“, mi-a povestit Julio în șoaptă, îndepărtându-se de scaunul din care Ana își privea picioarele de vreo treizeci de minute. În tot acest timp, a mai ridicat ochii doar ca să pună vreo trei întrebări.

— La ce oră e înmormântarea Adelaidei?

— La două și jumătate.

— Aha, a murmurat. Unde?

— În cimitirul din Guairita, în partea veche a orașului. Mama a cumpărat un loc de veci acolo, acum mult timp. Are vedere frumoasă.

— Mda… Ana părea că face un efort suplimentar, de parcă până și rostirea acelor cuvinte devenise o încercare titanică. Vrei să rămâi azi la noi, până trece ce e mai greu?

— Am să pornesc spre Ocumare mâine dimineață devreme, ca să-mi văd mătușile și să le las câte ceva, am mințit. Îți mulțumesc. Nici tu nu ești în cea mai bună pasă.

— Mda.

Ana m-a sărutat pe obraz și a plecat. Cui i-ar fi ars de stat la priveghiul unui mort străin când îl bântuia unul în propria familie…

Au mai apărut două învățătoare pensionate cu care mama mai ținea legătura: María Jesús și Florencia. Mi-au prezentat condoleanțele și au plecat și ele foarte repede, conștiente că nimic din ceea ce ar fi putut să spună n-ar fi putut îndrepta moartea unei femei mult prea tinere ca să dispară. Au ieșit din sală grăbind pasul, de parcă ar fi vrut să aibă ceva avans în fața Parcelor înainte ca acestea să vină și după ele. La priveghi n-a mai fost depusă nici o altă coroană de flori în afara celei aduse de mine. O coroană de garoafe albe care abia dacă acoperea jumătatea superioară a sicriului.

Cele două surori ale mamei, mătușile mele Amelia și Clara, n-au ajuns. Erau gemene. Una grasă și cealaltă foarte slabă. Una nu se putea opri din mâncat, iar cealaltă mânca la mic dejun un bol de fasole neagră, trăgând în același timp dintr-o țigară rulată. Locuiau în Ocumare de la Costa, un orășel din statul Aragua în apropierea golfurilor Cata și Choroní. Un loc unde apa albastră scaldă nisipul alb, despărțit de Caracas printr-o rețea de șosele de nefolosit de proaste ce ajunseseră.

La cei optzeci de ani ai lor, mătușile Amelia și Clara nu făcuseră, în toată viața lor, mai mult de un drum până la Caracas. Nu-și părăsiseră orășelul nici măcar ca să asiste la ceremonia de absolvire a mamei, prima cu studii universitare din familia Falcón. Arăta superb în acele fotografii, în picioare, în Aula Magna a Universității Centrale din Venezuela: ochii foarte fardați, coafura aranjată sub tocă, cu diploma în mână și cu un zâmbet mai degrabă însingurat, ca de femeie înfuriată. Mama păstra acea fotografie împreună cu dosarul ei de licențiată în Educație și cu anunțul pe care mătușile mele îl plătiseră în *El Aragüeño*, ziarul regional, ca toată lumea să afle că în familia Falcón exista o femeie titrată.

Le vedeam rar pe mătușile mele. O dată sau de două ori pe an. Mergeam în sat în lunile iulie și august, câteodată și de Carnaval sau de Paște. Le mai ajutam să-și rotunjească pensia și le mai ușuram din povara cheltuielilor. Mama le mai lăsa bani și, în treacăt, le dojenea: pe una ca să nu mai mănânce așa mult, iar pe cealaltă ca să se pună pe mâncat. Ele ne răsfățau cu niște mic dejunuri care mie îmi dădeau greață: carne tocată, jumări de porc, roșii, avocado și cafea cu *guarapo*[1], o fiertură cu scorțișoară și melasă pe care o strecuraseră printr-un ciorap de nylon și cu care mă urmăreau prin toată casa. Infuzia cu pricina îmi provocase nu o dată leșinuri din care mă trezeau văicărelile lor de matroane nebune.

— Adelaida, fată, s-o fi văzut mama pe copila asta, atât de slăbănoagă și jigărită, trei porții de *arepas*[2] cu unt i-ar fi pregătit! zicea mătușa Amelia, cea grasă. Ce-i faci bietei creaturi? Că parc-ar fi o scrumbie friptă. Ia stai tu un pic, fata mea, că acuma vin… Să nu te miști, puișor!

— Amelia, lasă fata în pace; dacă ție ți-e foame tot timpul, asta nu înseamnă că și restului lumii îi e, îi striga mătușa Clara din grădină în vreme ce-și păzea copacii de mango și fuma o țigară.

— Da’ tu ce faci afară? Ia, vino, că e ora mesei!

— Așteaptă, că mă uit ca nesimțiții ăia care au terenul vecin să nu mai secere vreun mango. Deunăzi, au plecat cu trei sacoșe pline.

— Asta-i bună, mănâncă una dacă vrei, că mai sunt încă trei, zicea mătușa Amelia, venind dinspre bucătărie cu o farfurie cu două plăcinte umplute cu carne de porc tocată și bine piperată. Hai, că ai nevoie! Mănâncă, hai, mănâncă, puișor, că se răcește!

După ce spălau vasele, se așezau toate trei în patio și jucau bingo până când venea urgia, acei nori de țânțari care își făceau apariția cu punctualitate la ora șase și pe care-i alungam cu fumul degajat de lemnele puse pe foc. Făceam un foc mare și ne adunam în jurul lui ca să-l vedem cum arde în lumina asfințitului. Atunci, una dintre cele două, uneori Clara, alteori Amelia, se foiau în fotoliile lor de ratan și, bufnind, rosteau cuvântul magic: „Defunctul“.

Așa se refereau la tata, student la inginerie și căruia planurile de nuntă i se șterseseră din minte atunci când mama îi spusese că aștepta un copil. Dacă ar fi să judec după pica pe care i-o purtau încă mătușile mele, aproape că ai fi zis că pe ele le lăsase baltă, nu pe mama. Ele ce îl pomeneau mai des, pe mama nu-mi amintesc s-o fi auzit vreodată rostindu-i numele. Căci nici nu mai știuse ceva despre el vreodată. Cel puțin, asta mi-a povestit ea. Am găsit că era o explicație cât se poate de rezonabilă ca să nu îi simt lipsa. Dacă el nu voise să mai știe nimic despre noi, noi de ce să fi așteptat ceva din partea lui?

N-am perceput niciodată familia noastră ca fiind o familie mare. Familia noastră eram mama și cu mine. Arborele nostru genealogic începea și se sfârșea cu noi. Împreună alcătuiam un *junco*, un fel de plantă de *Aloe vera* care putea crește oriunde. Eram mici și vânoase, pline de nervuri, ca să nu ne doară în caz că cineva ar fi smuls o bucată din noi sau ne-ar fi smuls chiar din rădăcină. Eram făcute să rezistăm. Lumea noastră depindea de acel echilibru pe care reușeam să îl păstrăm. Orice altceva nu era decât o excepție, o adăugire, și, ca atare, neesențial: nu așteptam nimic de la nimeni, ne eram de-ajuns una celeilalte.

1. Suc de trestie de zahăr (sp.).
2. Turte de mălai (sp.).

Prăbușire. Asta a fost senzația care mă încerca în timp ce formam numărul de telefon al pensiunii Falcón în ziua priveghiului mamei. A durat ceva până au răspuns. Două femei suferinde în ditamai casa cu greu străbăteau distanța din patio până în salon, unde ele aveau încă un telefon cu monede pe care în zilele noastre mai nimeni nu-l mai folosea, dar care mai avea încă ton și de la care se putea suna. Mătușile mele administrau locul acela de mai bine de treizeci de ani. În tot acest timp nu schimbaseră nimic, nici măcar un tablou. Așa erau ele, neverosimile, aidoma florilor de trâmbiță roz pictate pe tapetul plin de praf care decora pereții acoperiți de unsoare și pământ ai pensiunii.

După ce am sunat de vreo câteva ori, într-un târziu au răspuns. Au primit vestea morții mamei cu sufletul înnegurat și puține cuvinte. Am vorbit cu amândouă, pe rând. Mai întâi cu Clara, cea slabă, apoi cu Amelia, cea grasă. Mi-au cerut să întârzii înmormântarea măcar cât să aibă timp să cumpere bilet și să vină cu primul autobuz care ar fi plecat spre Caracas. Trei ore de drum pe o șosea plină de gropi și de delincvenți le despărțeau de capitală. Condițiile astea, pe lângă bătrânețea și bolile lor – diabetul uneia și artrita celeilalte –, le-ar fi terminat și asta mi-a fost suficient ca să insist în a le convinge să renunțe la drum. Le-am spus la revedere, promițându-le că aveam să merg să le văd – mințeam – și că aveam să facem o slujbă, acolo, în capela satului. Până la urmă, cam nemulțumite, au

încuviințat. Am închis telefonul cu o singură certitudine: lumea, așa cum o știusem până atunci, începea să se surpe.

Spre finalul dimineții, două dintre vecinele din bloc au venit să-mi prezinte condoleanțe și, în trecere, să sloboadă șuvoiul de consolări. Ceva la fel de fără rost ca și hrănitul porumbeilor cu firimituri de pâine. Maríei, infirmiera de la etajul șase, i s-a năzărit să-mi vorbească despre viața de apoi. Gloria, cea cu penthouse-ul, părea ceva mai îngrijorată de cum avea să-mi fie mie acum că rămăsesem „singură“. Pentru că, evident, apartamentul devenea prea mare pentru o femeie fără copii. Și pentru că, sigur, dată fiind situația, probabil că și eu mă gândisem că ar trebui să închiriez una dintre camere. Că în ziua de azi se plătea în dolari, mă rog, asta dacă ai noroc să închiriezi cuiva cunoscut. Oameni cinstiți, buni platnici. Că lepre sunt o mulțime, zicea Gloria. Și cum singurătatea nu face bine, iar tu ai rămas singură, n-ar fi rău să ai pe cineva aproape, în caz de urgență, nu? Ai vreun cunoscut căruia să-i închiriezi, nu-i așa, dragă? Că dacă nu, avea ea o verișoară mai îndepărtată care voia de ceva timp să se mute la oraș. Ce noroc, nu? Ea se mută la tine și așa faci și tu un ban în plus. Ei, ce zici, nu că-i o idee bună? – aproape ciupindu-mă lângă sicriul mamei care abia murise. Că vezi și tu, cu toată inflația asta, câți bani s-au dus pe medici, pe înmormântare, pe locul de veci. Că toate astea or fi costat o avere. Ceva pus deoparte oi fi având tu, dar cu mătușile alea așa de bătrâne și așa de departe, o să ai nevoie de venituri suplimentare. Așa că te pun în legătură cu vară-mea, ca să ai un folos de la una dintre camere.

Gloria n-a încetat o clipă măcar să turuie despre bani. Ceva din ochișorii ei de rozătoare se încăpățâna să vadă ce avantaj

putea să obțină de pe urma situației în care mă aflam sau, dacă nu, măcar să găsească o cale de a-și îmbunătăți propria situație folosindu-se de noua mea situație. Așa trăiam cu toții atunci: uitându-ne în sacoșa de cumpărături a celuilalt și amușinând dacă vecinul găsise ceva greu de obținut, ca să dai repede fuga să mai apuci și tu. Ne transformaserăm cu toții în suspecți și supraveghetori, iar solidaritatea o travestiserăm în jaf.

Pe la ora două femeile au plecat, una sătulă de a fi ascultat indiscrețiile celeilalte, iar cealaltă obosită că nu izbutise să priceapă ce aveam să fac cu proprietatea mea acum că mama nu mai era printre noi.

A trăi se transformase în a pleca la vânătoare și a te întoarce viu acasă. În asta constau acțiunile noastre cele mai elementare, inclusiv cea de a ne îngropa morții.

— Închirierea capelei vă va costa cinci mii de bolivari noi.

— Adică cinci milioane de bolivari din cei vechi, vreți să spuneți.

— Da, întocmai. Angajatul de la pompe funebre, cam plin de el, și-a dres vocea. Dar, cum dumneavoastră ați obținut deja certificatul de deces, o să vă coste mai puțin. Altfel, v-ar fi costat șapte mii de bolivari noi pentru emiterea documentului.

— Adică șapte milioane de bolivari din cei vechi, nu?

— Da, exact.

— Aha.

— Vreți sau nu să contractați serviciul? mi-a aruncat el cu oarecare exasperare.

— Vi se pare că mă aflu în postura de a putea alege?

— Asta știți dumneavoastră mai bine.

Să achit priveghiul a fost chiar mai complicat decât să plătesc pentru ultimele zile ale mamei la clinică. Sistemul

bancar devenise o ficțiune. Cei de la pompe funebre nu aveau POS pentru cărțile de credit, nici nu acceptau transferuri bancare, iar eu nu dispuneam de suficient numerar ca să completez suma pe care mi-o cereau și care era cam de două ori cât salariul meu. Iar dacă totuși aș fi avut suma completă, tot n-ar fi acceptat-o. Căci, în situația actuală, nimeni nu mai voia bancnote. Hârtie care nu mai valora nimic. Trebuia să dispui de cărămizi de bancnote ca să poți cumpăra orice, de la o sticlă de apă minerală – dacă se mai găsea – la guma de mestecat, lucru care, în acele zile, dacă se găsea, făcea de zece sau douăsprezece ori mai mult decât prețul normal. Valoarea banilor se măsura la scară urbană. Aveai nevoie de două blocuri-turn de bancnote de o sută ca să cumperi, dacă găseai, o sticlă de ulei; sau trei, pentru un sfert de kilogram de brânză. Zgârie-nori fără valoare, asta devenise moneda națională: o poveste absurdă. La nici câteva luni după asta, s-a întâmplat exact invers: au dispărut banii. Așa că nu mai aveam nimic de oferit în schimbul puținelor lucruri care încă se mai găseau.

Am ales soluția cea mai simplă: am scos din portofel ultima bancnotă de cincizeci de euro pe care o cumpărasem în urmă cu câteva luni de pe piața neagră și i-am întins-o directorului firmei de pompe funebre care s-a repezit la ea cu ochii holbați de uimire. Pesemne că avea să reușească să o schimbe la de douăzeci sau chiar treizeci de ori mai mult decât valoarea ei la momentul în care i-o plătisem. Cincizeci de euro, adică un sfert din ce mai rămăsese din economiile mele, pe care le țineam într-o pereche de chiloți rupți care, chipurile, nu ar fi atras atenția dacă niște hoți ar fi dat o spargere la mine acasă. Lucram pe brânci pentru o editură mexicană cu sediul în Spania – mă plăteau în euro – și plățile lor întârziate pentru

manuscrisele corectate ne permiteau, mamei și mie, să o scoatem la capăt. Doar că ultimele săptămâni fuseseră îngrozitoare. Clinica ne adăuga la plată tot ceea ce lor le lipsea și trebuia eu să procur de pe piața neagră la de trei sau patru ori prețul: de la seringi și pungi de ser fiziologic, la tuburi de oxigen și vată pe care un infirmier cu înfățișare de măcelar mi le obținea în schimbul unor sume exorbitante, de cele mai multe ori mai mari decât ceea ce stabiliserăm inițial.

Totul dispărea aproape cu aceeași viteză cu care mama se stingea întinsă pe un pat cu cearșafuri pe care trebuia să le aduc eu de-acasă, spălate, în fiecare zi, și care păreau că se subțiază din pricina umorilor unei camere pe care o împărțea cu alți trei bolnavi. Nu exista nici măcar o singură clinică în tot orașul care să nu fi avut liste interminabile de așteptare pentru un pat liber. Oamenii se îmbolnăveau și mureau la fel de repede cum își pierdeau și mințile. Nici nu-mi trecuse prin minte să o duc pe mama la un spital de stat: ar fi fost ca și cum aș fi dus-o să moară pe un coridor, înghesuită printre delincvenți ciuruiți de gloanțe. Viața, banii și puterile ni se sfârșeau. Până și zilele durau mai puțin. Să te afli pe stradă la șase seara devenise o modalitate riscantă de a te juca cu moartea. Puteai muri din orice: o împușcătură, o răpire, un furt. Penele de curent durau cu orele, iar apusul era urmat de întunericul cel mai adânc.

La ora două, la capelă au apărut angajații de la pompe funebre. Doi tipi în costume de culoare închisă, dintr-o stofă ordinară. Vlăjganii au ridicat sicriul și l-au împins fără menajamente într-un Ford Zephyr transformat în dric. Eu am luat coroana și am pus-o pe coșciug, ca să fie clar că în sicriu se afla mama, nu un sul de mortadela. Într-un loc unde moartea secera cu forța unei epidemii de ciumă, cadavrul Adelaidei

Falcón, mama mea, asta era: o bucată de carne, un corp lipsit de viață care se adăuga unei mulțimi de alte corpuri fără viață. Bărbații aceia au tratat-o ca pe toți ceilalți: fără milă.

Am urcat pe scaunul pasagerului și m-am uitat cu coada ochiului la șofer. Avea părul cărunt și pielea ridată, ca mai toți bruneții când îmbătrânesc. „La ce cimitir mergem? La Guairita?“. Am dat din cap că da. N-am mai schimbat nici o vorbă. M-am lăsat mângâiată de vântul cald al orașului, de izul acid și dulceag de coji de portocale fermentate la soare într-o pungă de gunoi. Ne-a luat aproape dublu ca timp să parcurgem autostrada, aceeași care, de cincizeci de ani, oferea acest serviciu unui oraș ce-și mărise între timp de trei ori numărul de locuitori pentru care fusese inițial gândită.

Zephyrul n-avea amortizoare și șoseaua plină de gropi devenise un nou calvar. Sicriul mamei se bălăngănea în spate fără nici o coardă cu care să fi fost ancorat. În timp ce mă uitam prin oglinda retrovizoare la cutia de placaj – nu avusesem bani pentru un sicriu din lemn –, m-am gândit ce mult i-ar fi plăcut mamei să aibă o înmormântare frumoasă. Și ea, de multe ori, gândise așa. Ce i-ar fi plăcut să-mi poată oferi lucruri mai frumoase: un sufertaș mai drăguț, din acelea roz cu mânere aurii, cu care apăreau fetițele la școală în fiecare octombrie, la început de an, și nu chestia aia de plastic albastru, muncitoresc, pe care o lustruia conștiincios de fiecare dată; sau o casă mai mare, cu grădină, în zona de est a orașului, în locul apartamentului minuscul ca o colivie în zona de vest. Niciodată nu disprețuisem ce-mi oferea mama, fiindcă știam cât se străduise să mi-l procure. Câte meditații trebuie că dăduse ca să mă poată ține la un colegiu privat sau să-mi serbeze ziua de naștere cu tort, cremă de zahăr ars și sucuri în pahare de

plastic. N-a spus nimic niciodată. Nu trebuia să-mi explice de unde avea banii cu care ținea casa, pentru că vedeam asta cu ochii mei, zi de zi.

Mama dădea ore marțea, miercurea și joia, în fiecare săptămână. Iar în timpul vacanțelor, ele se transformau în ședințe zilnice pentru elevii care se prezentau la restanțe în septembrie, ca să nu piardă anul. La patru fără un sfert, mama înlătura fața de masă de pe masa din sufragerie. Așeza pe ea creioane, o ascuțitoare, câteva coli albe de hârtie, o farfurioară cu biscuiți María și o carafă de apă cu două pahare. Am văzut o mulțime de copii trecându-ne pragul. Cu toții aveau același aer anemic, lipsit de viață și de interes. Fete și băieți grași, prost hrăniți cu tone de ciocolată în fața televizorului cu care-și umpleau după-amiezele într-un oraș ce rămânea fără parcuri și locuri de joacă. Am copilărit într-un loc plin de leagăne și tobogane de fier ruginit pe care nu se mai dădea nimeni de frica infractorilor al căror număr pe-atunci era departe de cotele la care a urcat odată cu trecerea anilor.

Mama relua cu elevii ei chestiunile de bază: subiect, verb și predicat, apoi complementele directe și indirecte și cele circumstanțialele. Erau incapabili să găsească varianta corectă, chiar și după insistențe și lecții nenumărate, și uneori nici măcar atunci. Din pricina tuturor acestor ani și ani în care corectase lucrări scrise cu creionul, pregătise lecțiile de dimineață și revizuise temele elevilor ei de după-amiază, mama își pierduse vederea. Spre sfârșitul vieții, abia dacă se mai despărțea de ochelarii aceia cu lentile groase și rame de plastic de culoarea sidefului. Nu mai putea face nimic fără ei. Chiar dacă lectura zilnică a ziarului devenise din ce în ce mai lentă și

mai greoaie, n-a renunțat nici o zi să-i folosească. I se părea o dovadă de civilizație.

Adelaida Falcón, mama mea, a fost o femeie cultă. Biblioteca noastră era formată din volumele de la Círculo de Lectores – acea colecție de clasici universali și contemporani, cu coperte cartonate, în culori tari – pe care eu le-am folosit de sute de ori în timpul studenției la Litere și care au sfârșit prin a deveni ale mele. Volumele acelea exercitau asupra mea o fascinație puternică, mai mare chiar decât sufertașele roz pe care colegele mele le etalau în fiecare octombrie, la început de școală.

Când am ajuns la cimitir, era deja deschis cavoul cu cele două cripte. Una pentru ea, alta pentru mine. Mama cumpărase locul cu niște ani în urmă. Cum stăteam și mă uitam la acel gol cu pereți de argilă, mi-a venit în minte o frază a lui Juan Gabriel Vásquez pe care o citisem într-una dintre muncile mele la galeră, pe când făceam o corectură: „fiecare dintre noi se trage din locul în care își are îngropați morții“. Și, privind spre iarba recent tunsă din jurul gropii, mi-am dat seama că singurul meu mort mă lega de un pământ care îi alunga pe toți ai săi cu aceeași forță cu care îi și înghițea. Asta nu mai era o națiune, era un târnăcop.

Muncitorii au scos-o pe mama din Fordul Zephyr și au coborât-o în groapă cu ajutorul unor corzi pline de rosături pe post de scripete. Măcar ei nu avea să i se întâmple precum bunicii Consuelo. Eram foarte mică, dar îmi aduc bine aminte. Se întâmplase la Ocumare. Era cald, o căldură mai umedă și mai sărată decât cea de acum și de-aici, departe de mare. Eu aveam limba carne vie din pricina faimoaselor cafele *guarapo* și îmi tot mușcam ușor papilele arse de acea băutură pe care mătușile mă obligau să o beau între două Ave Maria. Groparii coborau sicriul bunicii Consuelo cu două frânghii cu împletitura roasă, cam ca astea, dar mai subțiri încă. Sicriul s-a dezechilibrat și, din pricina loviturii, s-a deschis ca o coajă de fistic. Bunica, țeapănă, a lovit geamul sicriului, iar cortegiul a trecut de la reculegere la țipete. Doi tineri au încercat să redreseze sicriul,

să-l închidă și să continue ceremonia, însă lucrurile s-au complicat. Mătușile mele roiau în jurul cavoului, luându-se cu mâinile de cap și recitând din toți sfinții din calendarul catolic. Sfântul Petru, Sfântul Pavel, Sfânta Fecioară Maria, Prea Sfântă și Neprihănită Fecioară, Regină a Îngerilor, Regină a Patriarhilor, Regină a Profeților, Regină a Apostolilor, a Martirilor, a Mărturisitorilor, Sfântă între Fecioare, roagă-te pentru noi…

Bunica mea, o femeie lipsită de blândețe și căreia un tip cu umor i-a semănat pe mormânt o tufă de ardei iuți, a murit în patul ei, strigându-și toate cele opt surori moarte. Opt femei îmbrăcate în negru. I s-au arătat la poalele plasei contra țânțarilor sub care ea se topea spunându-și ultimele dorințe, sau cel puțin asta mi-a povestit mama. Mama, în schimb, n-a dispus de o întreagă curte de rude cărora să le poruncească cu limbă de moarte, de la înălțimea tronului, înconjurată de perne și scuipători. Nu m-a avut decât pe mine.

Un preot cu mania exprimării corecte a rostit din memorie rugăciunea pentru sufletul Adelaidei Falcón, mama mea. Muncitorii au aruncat lopeți cu argilă amestecată cu pietriș și au sigilat groapa cu o placă de ciment, un mezanin care are să ne despartă până când ne vom reîntâlni sub pământul acestui oraș unde până și florile te jefuiesc. M-am întors cu spatele. Le-am făcut semn cu mâna preotului și groparilor că nu mai aveam nevoie de nimic. Unul dintre ei, un brunet slab cu ochi de viperă, m-a sfătuit să mă grăbesc. În decurs de o săptămână, avuseseră loc jafuri armate la trei înmormântări. Și n-ați vrea să trageți vreo sperietură, mi-a spus, uitându-se la picioarele mele. N-am știut dacă să o iau ca pe un sfat sau ca pe-o amenințare.

Am urcat în Fordul Zephyr, tot uitându-mă înapoi. N-o puteam lăsa acolo. Nu puteam să plec gândindu-mă cât de puțin i-ar lua unui profanator să deschidă groapa ca să-i fure mamei ochelarii sau pantofii sau chiar oasele, care erau socotite drept marfă de preț în vremurile astea când vrăjitoria devenise religie națională. O țară fără dinți care ia gâtul găinilor. În clipa aceea, pentru prima oară după atâtea luni, am plâns din rărunchi, tremurând de frică și de durere. O plângeam pe ea. Mă plângeam pe mine. Plângeam după ce fuseserăm. Plângeam din cauza locului aceluia fără de lege în care, după căderea nopții, Adelaida Falcón, mama mea, avea să rămână tot la voia celor vii. Plângeam gândindu-mă la trupul ei, îngropat într-un pământ în care niciodată n-aveam să ne găsim liniștea. Când m-am așezat lângă șofer, nu-mi doream să mor: eram deja moartă.

Locul de veci era destul de departe de intrarea în cimitir. Ca să ajungem din nou la șoseaua principală, trebuia să o luăm pe o scurtătură care arăta ca un drum în lucru. Curbe. Pietroaie. Cărări nebătătorite. Terasamente fără protecții. Fordul Zephyr cobora acum pe drumul pe care mai devreme urcase. Iar șoferul smucea de volan la fiecare curbă. Eram stinsă, deconectată de la mine însămi. Mi-era totuna. Că aveam să murim sau nu. Deodată a încetinit, s-a aplecat peste volanul înnegrit și unsuros. „Ce căcat mai e și asta…?“, a zis cu gura căscată. Obstacolul ni se înfățișa ca un șuvoi de noroi: o caravană de motociclete.

Erau vreo douăzeci sau treizeci, toate parcate de-a curmezișul drumului, împiedicând deplasarea pe ambele sensuri de mers. Motocicliștii purtau tricourile roșii pe care administrația publică le distribuise în primii ani ai Guvernului. Era uniforma trupelor de Motorizați ai Patriei, o infanterie cu

care Revoluția spulbera orice protest împotriva Comandantului Președinte – așa i se spunea liderului revoluționarilor după cea de-a patra victorie electorală. Cu timpul, își depășiseră toate domeniile de competență, atribuțiile și scopurile. Oricine pica în mâna lor devenea victimă sigură… a ce? Asta depindea de ziua și de patrula din ziua respectivă.

Când fondurile destinate Motorizaților se terminaseră, Statul a hotărât să-i compenseze cu un fel de șpagă. Nu-și mai primeau solda întreagă, dar aveau liber la jaf și la arestări după bunul plac. Nu se punea nimeni cu ei. Nu le cerea nimeni socoteală. Oricine avea chef să ucidă și să moară se putea înrola la ei, deși erau și foarte mulți care acționau în numele lor fără ca măcar să fi avut o minimă legătură cu structura originală. Ba chiar ajunseseră să formeze mici cooperative care percepeau taxe de trecere în anumite zone ale orașului. Puneau un cort de campanie și două-trei scaune și stăteau acolo toată ziua, călare pe motociclete, pândindu-și prada, pentru ca mai apoi, tot călare pe motociclete, să pornească la vânătoare cu arma în mână.

N-am schimbat nici măcar o privire cu șoferul. Grupul de motocicliști încă nu se prinsese de prezența noastră. Erau cu toții în picioare în fața unui soi de altar improvizat din două motociclete pe șeile cărora fixaseră un sicriu închis. Stăteau strânși în cerc, ca o congregație, în jurul coșciugului pe care-l blagosloveau cu lovituri de picior și flegme pline de alcool. Se ridicau pe roata din spate, beau și scuipau. „E o înmormântare de bandiți, a zis șoferul, dacă ești credincioasă, roagă-te, fată“ și a băgat în marșarier.

Cât am dat cu spatele, am avut timp să văd ceea ce părea să fie momentul culminant al acelui sabat de vrăjitoare. O femeie

cu părul neîngrijit, purtând sandale de plastic, pantaloni scurți și un tricou roșu, urcase o fetiță, îmbrâncind-o, pe capacul coșciugului. Trebuie să fi fost fiică-sa după cât era de mândră atunci când îi ridica fustița și o plesnea peste fund, în timp ce micuța dansa pe ritmurile unei muzici stridente. Cu fiecare nouă palmă peste fund, fetița – de vreo doisprezece ani – se scutura încă și mai tare, în ritmul cântecului care sună din boxele celor trei vehicule parcate dincolo de curbă. „*Tumba-la-casa-mami, pero que tu-tumba-la-casa-mami; tumba-la-casa-mami, pero que tu-tumba-la-casa-mami*”[1], repeta refrenul ăla cretin de reggaeton care îngreuna aerul cu un abur încă și mai dens. Nici un mormânt nu mai avusese vreodată un cortegiu așa de încins.

Fata își mișca pelvisul fără urmă de expresie pe chip, străină de toate porcăriile și insinuările, ba chiar și de plesniturile peste fese ale maică-sii care părea că ar fi licitat-o pe copila-fecioară celei mai avute dintre bestiile care o înconjurau. Fiecare mișcare din șolduri imaginară a copilei întețea pofta și vaietele bărbaților și femeilor, care o scuipau cu rachiu și aplaudau frenetic. Fordul Zephyr se îndepărtase destul de mult, dar tot am mai apucat să văd cum o altă fată, ceva mai plinuță, urcase și ea călare pe coșciug, ca mai apoi să-și frece sexul de capacul de alamă care se încinsese la soare și sub care cineva, cel mai probabil un bărbat, zăcea, țeapăn, în așteptarea putrezirii.

În plina căldură umedă a acelui oraș pe care un munte îl desparte de mare, fiecare celulă a acelui corp mort avea să înceapă să se umfle, iar carnea și organele să fermenteze. Gaze și acizi. Pustule și mici bule explodate aveau să atragă mușteleș de carne, cele care se înmulțesc în trupurile fără viață și zboară

apoi prin căcat. M-am uitat la fata care se freca de ceva mort, de ceva din care stăteau să iasă viermii. Să îți oferi sexul ca ultim omagiu adus unei vieți răpuse de gloanțe. O invitație la a se reproduce, la a naște și la a aduce pe lume încă și mai mulți dintr-o astfel de stirpe: mii de oameni ale căror vieți vor fi scurte, la fel ca ale mușteloor sau ale viermilor. Ființe care supraviețuiesc și se perpetuează locuind în moartea altora. Și eu voi hrăni într-o bună zi aceste muște. Fiecare dintre noi ne tragem din locul unde ne-am îngropat morții, m-am gândit din nou.

Din pricina vântului cald de la ceasurile trei ale amiezii, din asfalt se ridicase un fel de pâclă fantasmagorică care distorsiona, în mijlocul căldurii, imaginea peisajului: adunătura aceea de bărbați și femei semăna de la depărtare cu un grătar de viață și moarte. Ne-am îndepărtat de drum și am luat-o pe o scurtătură încă și mai paradită. Eu nu mă gândeam decât la clipa când soarele avea să se ascundă și să șteargă lumina de pe dealul unde o lăsasem singură pe mama. Și-atunci am mai murit o dată. Niciodată n-am putut reînvia din morțile astea succesive care s-au aglomerat în biografia mea în acea după-amiază. În ziua aceea am devenit singura mea familie. Ultima parte a unei vieți pe care n-ar fi stat mult pe gânduri să mi-o smulgă, cu lovituri de macetă. Prin foc și sânge, ca tot ce se întâmplă în orașul ăsta.

1. Dărâmă șandramaua, mami, dărâmă șandramaua; da, dărâmă șandramaua, mami, dărâmă șandramaua (sp.).

Mi s-a părut că trei cutii erau de-ajuns ca să strâng în ele lucrurile mamei. Dar m-am înșelat. Îmi trebuiau mai multe. Cu fața la bufet, am trecut în revistă ce mai rămăsese din serviciul de veselă La Cartuja. Un set așa de descompletat, că doar trei meseni ar fi putut să mănânce din el supă, felul principal și un desert ca pentru o familie modestă. Veselă de porțelan decorată pe margini cu motive campestre de culoare bordo și având în mijloc o scenă rurală. Nu era cine știe ce, veselă corectă și modestă. Niciodată nu știusem ce proveniență avea și nici cum ajunsese la noi în casă.

În istoria familiei noastre nu existaseră nunți cu liste de cadouri, nici bunici cu accent de insulele Canare ori cu trăsături andaluze care să ne fi servit în acele farfurii *torrijas fritas*[1], tradiționale pentru zilele de Paște. Noi mâncam din ele legumele fără ulei și niște pui ca vai de el, de pe care mama, în tăcere, curăța pielița. Mâncam din ele fără să cinstim memoria cuiva. Nu ne trăgeam din nimeni și nu aparțineam nici unei ascendențe. Mama îmi povestea, către finalul agoniei ei, că serviciul acela de optsprezece piese îl primise cadou de la bunica Consuelo în ziua în care în sfârșit reușise să strângă toată suma ca să poată cumpăra micul apartament de două camere în care, până atunci, locuiserăm cu chirie. Era o zestre potrivită regatului pe care-l inauguram amândouă în existența noastră lipsită de grădini.

Bunica mea Consuelo moștenise acest serviciu de la sora ei Berta, o femeie cu trăsături amerindiene care fusese măritată cu Francisco Rodríguez, un spaniol din Extremadura care o ceruse în căsătorie la șase luni după ce ajunsese în Venezuela și care construise pensiunea Falcón, cărămidă cu cărămidă, pe canicula specifică țărmului din ținutul Aragua. Când bărbatul se prăpădise, toți sătenii începuseră să-i zică Bertei văduva lui *musiu*, cuvânt pe care-l aplicau tuturor europenilor care se stabiliseră în anii ’40 pe meleagurile noastre; o traducere, dacă putem spune așa, a lui *monsieur* din franceză. De la acel spaniol din Extremadura, îmi zicea mama, se păstra o fotografie, cea de la nunta lui cu Berta Falcón, devenită după aceea Berta Rodríguez. El, un munte de bărbat, apărea în fotografie în haine de duminică alături de o mulatră, zdravănă și ea, în floarea vârstei, sau cel puțin așa îmi descrisese mama fotografia pe care eu n-am ajuns niciodată să o văd.

Mama și cu mine mâncam din farfuriile morților. De câte ori va fi gătit mătușa Berta ca să poată servi în ele mesele de zi cu zi… Să fi gătit suita ei de rețete de femeie corpolentă, care naviga precum un vapor prin bucătăria mirosind a scorțișoară și a cuișoare? Oricum, farfuriile acelea ne revelau un singur adevăr: eu și mama semănam doar cu noi înșine. Prin venele mele curgea un sânge care n-avea cum să mă ajute vreodată să fug de aici. În țara asta în care toți ceilalți se trăgeau din cineva, noi nu ne trăgeam din nimeni. Pământul acesta era singura noastră biografie.

Înainte de a împacheta vesela în hârtie de ziar, m-am uitat la zaharnița pe care n-o folosiserăm deloc și care rămăsese uitată undeva, în bufet, ca un obiect inutil. Niciodată nu îndulciserăm nimic din ceea ce duceam la gură. Motivul desenat fin în centrul

farfuriei aducea cu trunchiul copacului care trona în mijlocul acelui patio de pământ de la pensiunea Falcón și din care picau niște fructe negre și acre. Le spuneam „prune cu sâmburi“, fructe din specia celor de cajú, din pricină că aveau puțină pulpă și sâmburi mari. Sâmburele ăsta al lor le deosebea de restul fructelor. Era un fel de piatră, un sâmbure tare, îmbrăcat de o pulpă acră ce dăduse și numele acestor arbuști uscați și scunzi care, o dată pe an, declanșau miracolul acestor fructe.

Prunii ăștia creșteau pe solurile sărace din apropierea țărmului. Copiii se cățărau în pom și stăteau acolo precum ciorile în timp ce tot încercau fructele, aceste creaturi care absorbeau puținul pe care li-l dăruia pământul. Dacă se întâmpla să fim în Ocumare în perioada lor de rod, ne întorceam acasă cu două-trei plase de prune. Mie îmi revenea sarcina să le culeg pe cele mai arătoase. Mătușile pregăteau din ele o dulceață groasă. Le lăsau în apă peste noapte, iar a doua zi le fierbeau. Rezultatul era un fel de melasă de culoare închisă datorată zahărului brut de trestie și prunelor fierte la foc lent câteva ore bune. Nu toate prunele erau bune pentru dulceață, trebuiau culese doar cele care stăteau să cadă din pom. Dacă erau verzi, mai bine le lăsai în pace; dacă erau coapte, dar roșii, iarăși nu erau bune, fiindcă dădeau amăreală fierturii. Trebuiau să fie din cele coapte bine, aproape violet, rotunde și moi.

Culesul lor era un procedeu meticulos, însoțit de nu puține instrucțiuni: „Uite, le apuci așa; uită-te bine“.

— Dacă e moale ca asta, o pui în plasă; pe celelalte le dai deoparte și le învelești în hârtie de ziar.

— Ca să se coacă. Dacă nu-i explici cum trebuie, Amelia, de unde să priceapă. Să nu mănânci multe, că o să te-apuce

cufureala.

— Hai, ia plasa asta.

— Nu pe aia, Amelia, pe-asta!

Clara și Amelia vorbeau una peste cealaltă. Eu dădeam din cap, ascultătoare, și așa mă lăsau în pace. O ștergeam pe coridor în drum spre grădină. Mă urcam în pom și începeam să culeg fructe. Unele se desprindeau ușor, altele se împotriveau până când, cu o smucitură mai puternică, le făceam să se scuture toate pe jos. Când terminam de cules, le dădeam mătușilor pe cele coapte, perfecte pentru dulceața pe care o fierbeau în oale mari doldora de fructe și sirop. Încă mai am în fața ochilor siluetele lor din profil, pierdute în perdeaua de abur, un fel de nor fumegând care mie mi se părea uriaș și care acoperea trupurile acelor femei brunete și robuste în timp ce turnau kilograme de zahăr în apa fierbinte și amestecau cu putere cu lingurile mari de lemn.

— Fugi de-aici, fetițo. Dacă-ți cade vreo oală din asta fierbinte în cap… zicea una.

— …o să plângi de n-o să mai poți, continua cealaltă.

Profitam de bruftuluială și mă fofilam cu scopul precis de a-mi recupera porția de fructe pe care o ascunsesem în grădină, numai pentru mine. Cățărată pe creanga cea mai de sus, sugeam din fruct până rămânea doar sâmburele. Sorbeam și rodeam până la sâmbure, unde tot mai găseam un pic de miez încă verde. Să mănânci din prunele astea era un adevărat act de perseverență. Trebuia să înlături coaja groasă, să răzuiești și să tragi cu dinții până ajungeai la miezul pietros. Odată curățat, plimbai fructul dintr-o parte într-alta a gurii, ca pe o bomboană. Și, chiar dacă mama mă speria că dacă înghit sâmburele are să-mi crească o pădure de pruni în burtă, eu mă delectam cu

puțina pulpă a acestui fruct. Doar când sâmburele rămânea complet gol, îl scuipam, aruncând pietricelele pline de salivă care cădeau fără țintă pe jos, lovind ușor câinii flămânzi care se uitau la mine de parcă ar fi așteptat să împart cu ei gustarea. Încercam să-i gonesc dând din mână. Dar ei, cu ochii lor de canișI slabi și puricoși, nu se mișcau din loc, țepeni ca niște statui, și se uitau în gura mea cum mâncam.

Prunul ăla îmi apărea în vis. Ba se înălța din gurile de canal ale orașului, ba din chiuveta din casă ori din mașina de spălat a pensiunii Falcón. Nu m-aș mai fi trezit din visele astea. Mult mai frumoși decât originalul, pomii din visele mele erau întotdeauna încărcați de prune perlate care se preschimbau în omide strălucitoare și coconi eclozați de o stranie și respingătoare frumusețe. Se mișcau, imperceptibil, la fel cum li se zbăteau mușchii cailor care treceau uneori pe stradă, creaturi cu picioarele înțepenite de-atâta cărat trestie de zahăr și cacao pe care țăranii le vindeau în piața din Ocumare. Așa se petrecea totul în satul acela: de parcă secolul al XIX-lea n-ar fi fost vreodată înlăturat odată cu sosirea progresului. Dacă n-ar fi fost iluminatul public și camioanele cu bere Polar, care urcau pe șosea, nici n-ai fi zis că suntem în anii ’80.

Ca să nu uit siluetele acelor copaci neverosimili care-mi apăreau în vis, îi desenam pe foile de carton ale blocului meu de desen Caribe. Foloseam creioane cerate. Alegeam nuanțe rozalii sau violete pe care le găseam în setul meu de douăzeci și patru de creioane. Cu ascuțitoarea îmi fabricam așchii de rășină pe care apoi le frecam de hârtie cu buricele degetelor, ca să dau mâzgălelilor mele un efect de transparență. Puteam să petrec ore întregi cu fiecare desen. Făceam asta cu aceeași îndârjire cu care, în viața reală, mușcam și sugeam prunele cu pulpă acră și

străbătută de vinișoare, a căror amintire adie și astăzi ca o briză.

Copacul din curtea pensiunii Falcón era teritoriul meu. Mă simțeam liberă pe crengile lui uscate, pe care mă cățăram ca o maimuță; această parte a copilăriei mele nu semăna deloc cu cea petrecută în orașul înspăimântător în care crescusem și care, odată cu trecerea timpului, devenise o armătură de garduri și zăvoare. Îmi plăcea Caracasul, dar preferam zilele cu trestie de zahăr și țânțari de la Ocumare trotuarelor murdare, mereu pline de portocale mucegăite și de pete de apă amestecate cu ulei de motor. La Ocumare lucrurile stăteau cu totul altfel.

Marea spală păcatele și apoi le iartă, înghite trupuri și le azvârle iar la țărm. Se amestecă cu tot ce întâlnește în cale, cum se întâmplă și la gurile râului Ocumare de la Costa, care continuă să se verse în ocean, împingând sarea oceanului cu apa lui dulce. De-a lungul țărmului creștea vița-de-vie de plajă din ale cărei fructe mici mama îmi născocea diademe de regină a satului, în timp ce eu visam, pe ascuns, la cercei din omizi sidefii, acele metamorfoze pe care le sufereau prunele când străbăteau membrana realității.

1. Friganele (sp.).

Am auzit împușcături. La fel ca în ziua de dinainte și în cea de dinaintea ei, și în cea de dinaintea zilei de dinainte. Un robinet deschis cu apă murdară și plumb care încet-încet separa ziua înmormântării mamei de zilele de după. De la biroul din dreptul ferestrei camerei mele, am observat că toate apartamentele din blocul vecin erau cufundate în beznă. În mod normal, la ora aia nu era curent electric în tot orașul, tocmai de-asta mă mira că la mine era curent, iar în restul clădirilor, nu. „Ceva se întâmplă“, mi-am zis. Am stins imediat veioza. Și-atunci au început să se audă niște bușituri în apartamentul Ramonei și al lui Carmelo, vecinii de deasupra. Mobilă trântită. Scaune și mese târâte dintr-o parte într-alta. I-am sunat la telefon. N-a răspuns nimeni. Afară, noaptea și haosul își creau propria stare de urgență. Țara trăia zile întunecate, probabil cele mai negre de la Războiul Federal încoace.

M-am gândit că poate avea loc o spargere, dar cum, că zgomot de voci nu se auzea. M-am apropiat de fereastra din living. Un tomberon ardea în mijlocul bulevardului. Vântul încă mai mătura bancnotele pe care vecinii le ardeau, în grup. Oamenii piperniciți și cenușa luminau orașul cu sărăcia lor. Tocmai mă pregăteam să formez din nou la vecini când am văzut ieșind pe ușa principală a imobilului un grup de bărbați în uniforma serviciilor secrete ale armatei. Erau cinci, cu arme mari atârnându-le de umăr. Unii cărau în brațe un cuptor cu

microunde și un computer. Alții trăgeau de vreo două valize. N-am reușit să înțeleg dacă avusese loc o percheziție, un furt sau amândouă. Indivizii au urcat într-o furgonetă neagră și s-au îndepărtat în direcția intersecției Pelota. Când abia de se mai zăreau, dincolo de intersecția cu breteaua de intrare pe autostradă, s-a aprins o lumină într-unul dintre blocurile vecine. Și apoi alta. Și încă una. Un zid de orbire și tăcere începea să se ridice în vreme ce un vârtej de bancnote aprinse se ridica în aer, ațâțat de plecarea în trombă a mașinii militare.

Înainte ca banii în numerar să fi dispărut de tot, Cabinetul Revoluționar ne informase, la ordinele Comandantului Președinte, că bancnotele urmau să fie scoase progresiv din circulație. Și, deși decretul avea ca scop lupta împotriva terorismului financiar sau a ceea ce ierarhia puterii denumise astfel, nu se puteau tipări alte bancnote care să le înlocuiască pe cele de dinainte. Banii, care prin forța împrejurărilor încă mai circulau, nu mai valorau nimic, chiar și înainte să fie arși. Mai mare valoare avea un șervețel decât bancnotele alea de o sută care ardeau acum pe trotuar, ca o premoniție.

Aveam destulă mâncare în casă cât să-mi ajungă două luni, provizii pe care mama și cu mine le adunaserăm după fiecare dintre jafurile care făcuseră ravagii în țară cu ani în urmă și care, cu timpul, își pierduseră caracterul excepțional și deveniseră o rutină. Eram gata să rezist cu puținele provizii făcute preventiv, căci învățasem, pur intuitiv, cum să le administrez. Nu mă învățase nimeni, timpul îmi fusese unicul profesor. Războiul ne fusese sortit chiar cu mult înainte de a fi știut că urma să aibă loc. Mama avusese prima intuiția a ceea ce urma să se întâmple. Își luase măsuri și ani de zile făcuse provizii. Dacă aveam de cumpărat ton, atunci mai bine să luăm

două cutii. Așa, pentru orice eventualitate. Umpleam cămara de parcă am fi hrănit un animal care urma, la rândul lui, să ne hrănească la infinit.

Primul jaf despre care-mi amintesc avusese loc chiar de ziua mea, când împlineam zece ani. Locuiam pe atunci deja în partea de vest. Ne-am trezit izolate în partea violentă a orașului. Se putea întâmpla orice. Zguduite de nesiguranță, mama și cu mine văzuserăm cum plutoane de militari se îndreptau spre palatul Miraflores, sediul Guvernului, relativ aproape de blocul nostru. La câteva ore după aceea, la televizor, vedeam hoarde de femei și bărbați care prăduiau magazinele. Parcă erau niște furnici. Insecte furibunde. Unii cărau din măcelării spinări întregi de vită pe umăr, fără să le pese că pe haine le șiroia sângele încă proaspăt al animalului. Alții se opinteau cu televizoare și cu tot felul de electrocasnice înșfăcate din vitrinele făcute țăndări cu pietre. Am văzut chiar și un bărbat care împingea un pian pe mijlocul bulevardului Sucre.

În ziua respectivă, la televizor, în timpul unei transmisiuni în direct, ministrul de Interne îndemna la calm și civism. Totul era sub control, ne asigura. La câteva clipe după asta se lăsase o tăcere jenantă. Pe fața ministrului își făcuse loc grimasa terorii. S-a uitat în stânga, s-a uitat în dreapta, apoi a părăsit podiumul de la care tocmai se adresase națiunii. Îndemnul lui la calm se redusese la asta: un cadru fix cu un podium gol.

Țara s-a schimbat în mai puțin de o lună. Începuserăm să vedem șiruri de camioane din acelea pentru mutări, transportând stive de coșciuge ancorate cu frânghii, iar uneori nici asta. Pe măsură ce trecea timpul începuseră să împacheteze

trupurile neidentificate în saci de plastic pe care îi azvârleau în *La Peste*, o groapă comună în care fuseseră aruncați sute de oameni asasinați. A fost prima încercare a Părinților Revoluției de a uzurpa puterea; și, totodată, izbucnirea primelor conflicte și a primei revolte sociale de care îmi aduc eu aminte. Ca să-mi poată cânta „La mulți ani“, mama prăjise în ulei de floarea-soarelui un boț de mălai pe care-l modelase în formă de inimă. Bucata aia de dragoste, mai degrabă în formă de rinichi, era ușor aurită pe margini și moale în mijloc, acolo unde mama înfipsese o lumânare micuță de culoare roșie. Mi-a cântat *Ay, qué noche tan preciosa*[1] în varianta locală, ceva ce pe la noi se adaugă unui *La mulți ani* normal și îl face să dureze cu aproape vreo zece minute mai mult decât o urare obișnuită. Apoi a tăiat inima în patru și a uns bucățile cu unt. Am mestecat în liniște, cu lumina stinsă și așezate pe jos, în salon. Înainte să mergem la culcare, o rafală de mitralieră a adăugat niște puncte de suspensie acelei serbări fără lumină și fără *piñata*[2].

„La mulți ani, Adelaida.“

A doua zi de dimineață, în pragul celui de-al doilea deceniu al vieții mele, îmi întâlneam prima dragoste. În gimnaziu, fetele se îndrăgosteau de tot felul de fantasmagorii: rozătoare transformate în cavaleri rătăcitori, prinți cu trăsături efeminate ce pândeau cântecul sirenelor la țărmul mării, tăietori de lemne ce trezeau cu sărutul lor frumoase adormite, blonde, cu buze cărnoase. Eu nu mă îndrăgostisem de nici una dintre acele ficțiuni masculine. Mă îndrăgostisem de el. De un soldat mort.

Mi-l amintesc pe pagina întâi a cotidianului *El Nacional*, ziarul pe care îl citea mama în fiecare dimineață, de la coadă la cap, la masa din sufragerie. Nu existase nici măcar o zi din viața ei în care să nu-l fi cumpărat. Cel puțin, atâta vreme cât a mai

existat hârtie pe care să poată fi tipărit. Dacă exista presă scrisă, atunci mama cobora mereu la chioșc să o cumpere. În dimineața aceea adusese ziarul și un pachet de țigări, trei banane coapte și o sticlă cu apă, cam tot ce putuse cumpăra de la dugheana din colț, care trăgea obloanele una-două, la cel mai mic zvon despre un eventual jaf.

A ajuns acasă ciufulită toată, gâfâind și cu ziarul strâns la subsuoară. L-a trântit pe masă și s-a repezit la telefon să-și sune surorile. În timp ce ea încerca să le convingă că totul era în regulă, lucru departe de a fi adevărat, eu am luat ziarul și l-am desfăcut pe podeaua de granit a apartamentului nostru. Fotografia de copertă, reprezentare a represiunii militare și a măcelăriei naționale, se transformase într-un poster care umplea pagina întâi a ziarului. Și-atunci l-am văzut pentru prima dată. Un tânăr soldat, căzut într-o baltă de sânge. M-am aplecat apropiindu-mă de ziar, să-i văd mai bine chipul. Mi se părea o ființă perfectă, frumoasă. Cu capul într-o parte, atârnând pe bordura trotuarului. Sărac, firav, încă adolescent. Casca căzută pe-o parte îi descoperea capul străpuns de un glonț de pistol-mitralieră FAL. Era acolo, despicat ca un fruct. Un prinț din povești cu ochii înecați în sânge. La câteva zile după acest episod, am avut prima menstruație. Deveneam femeie: stăpână a unui Frumos Adormit pentru care muream de iubire și tristețe. Primul meu iubit și ultima jucărie a copilăriei, plină de bucăți din creierul care-i explodase sub glonțul armei lipite de frunte. Da, devenisem văduvă la zece ani. La zece ani iubeam deja fantome.

1. Cântec pentru zilele de naștere similar cu „Happy Birthday to You“ sau „Cumpleaños a ti“.
2. Cutie sau oală cu dulciuri agățată apoi spartă de copii cu ocazia sărbătorilor (sp.).

Am trecut în revistă biblioteca din casă. Pe cotoarele unora dintre cărți se vedeau cerculețe colorate pe care, de-a lungul timpului, le desenasem, din lipsă de ocupație și de parcuri în care să mă fi putut juca cât timp mama era ocupată cu predatul lecțiilor ei despre „subiect-verb-predicat“. Instruită să nu ies din camera mea, mă înarmam cu cărți. Uneori citeam, alteori mă mulțumeam doar să mă joc cu ele. Desfăceam capacele tuburilor de tempera și apăsam, la întâmplare, pe filele cărților și cotoare: *Cu sânge rece*, cu un inel portocaliu în ton cu coperta de culoarea grepfrutului roz; *Toamna patriarhului*, cu galben ca de pui peste mustarul original al copertei; *Pentru cine bat clopotele*, cu burgund… Aproape toate cărțile aveau acest fel de pecete, de parcă le-aș fi înfierat înainte de a le reda raftului ca să pască în liniște și în voie. De ce aceste semne nu s-au șters odată cu trecerea anilor, de vreme ce tot ceea ce stricăm e destinat pierii? – m-am întrebat cu *Casa Verde* în mână.

Am deschis dulapul mamei. Am găsit în el pantofi mărimea treizeci și șase. Ordonați pe perechi, căpătau acum aerul unui pluton de soldați obosiți. Am studiat curelele cu care-și punea în evidență talia de femeie subțire și umerașele pe care atârnau rochiile. Nimic din ce era acolo nu era strident sau exagerat. Mama era un fachir. O femeie discretă, fără lacrimi, care atunci când mă lua în brațe înălța în spațiul dintre noi două un paradis, un fel de al doilea pântec cu miros de nicotină și cremă hidratantă. Adelaida Falcón, mama mea, fuma și își îngrijea

pielea cu aceeași tenacitate. În căminul studențesc în care petrecuse patru ani învățase să se coafeze și să se machieze, dar și să fumeze. De-atunci n-a încetat vreodată să citească, să-și umezească pomeții cu farduri discrete și să tragă pe ascuns din țigară. Aceea a fost cea mai frumoasă perioadă din viața mea, obișnuia să spună. De fiecare dată când rostea aceste cuvinte, pe mine mă ardea pe dinăuntru întrebarea dacă anii pe care-i trăiserăm împreună nu fuseseră cumva pedeapsa pentru anii frumoși pe care-i petrecuse în tinerețe.

Am scotocit din nou în șifonier până am dat de bluza cu fluturele monarh. Era dintr-un material cusut cu paiete negre și aurii. Îmi plăcea bluza aia. Să o scot de pe umeraș și să-mi trec palma peste ea era unul dintre gesturile prin care transformam puținii metri pătrați ai apartamentului în care locuiam mama și cu mine în ceva excepțional. Bluza aia era versiunea elegantă a omizilor sidefii din visele mele. Un articol de îmbrăcăminte magic, croit din material și culori deosebite. Am întins-o pe pat, întrebându-mă de ce-o fi cumpărat-o mama dacă tot n-o îmbrăcase niciodată.

„Și cum ai vrea să mă îmbrac cu asta la opt dimineața?“ mi-a zis când i-am sugerat să o poarte la o ședință cu părinții și cu reprezentanți ai conducerii liceului. Oricât am implorat-o, n-a mers la nici una dintre ședințele acelea îmbrăcată în bluza mea preferată.

Am învățat la o școală de maici, o variantă-substitut a unei alte școli de prestigiu în care nu fusesem acceptată dat fiind că, la interviu, directoarea descoperise că mama nu era nici văduvă, nici măritată. Și, cu toate că mama nu mi-a pomenit vreodată episodul respectiv, cu timpul mi-am dat seama că era vorba de unul dintre simptomele bolii congenitale a clasei de

mijloc venezuelene din acei ani: un altoi între tarele albilor secolului al XIX-lea și debandada unei societăți în care mai toată lumea avea în sânge un mulatru și un negru. O țară în care femeile nășteau și creșteau singure copiii unor bărbați care nici măcar nu se mai deranjau să spună că merg să cumpere țigări atunci când hotărau să plece de tot. Să admiți acest lucru însemna, în sine, o pedeapsă. Pietricica din pantof pe abrupta scară a ascensiunii sociale.

Am crescut înconjurată de fii de imigranți. Fete cu pielea închisă și ochii albaștri deschis sau verzi, rezultatul unor secole de viață de alcov din această țară metisă și stranie. Frumoasă cu tot cu psihopatiile ei. Generoasă în frumusețe și violență, două dintre cele mai abundente avuții naționale. Rezultatul final este această națiune construită pe canelurile propriilor contradicții, o falie tectonică a unui peisaj gata să se prăbușească peste propriii locuitori.

Deși mai puțin exclusivistă, școala mea era și ea un fel de strajă menită să dea societății o verticalitate care îi era străină. Cu vremea, aveam să înțeleg că locul acesta era reprezentarea la scară a unui rău mult mai profund, o rezervă naturală a unei republici cosmetice. Frivolitatea era răul cel mai mic dintre toate. Nimeni nu voia să îmbătrânească sau să pară sărac. Să ascunzi, să cosmetizezi. Deviza țării: a păstra aparențele. Ce conta dacă existau sau nu bani sau dacă țara se făcea țăndări: important era să înfrumusețezi, să aspiri la o coroană, să fii regina a ceva… a carnavalului, a satului, a țării. Cea mai înaltă, cea mai frumoasă, cea mai proastă. Chiar și în nenorocirea care stăpânește peste oraș acum, mai pot recunoaște urme ale acelor tare. Monarhia noastră a fost întotdeauna așa: o monarhie a celor mai arătoși, a băiatului arătos sau a fetei frumoase. În asta

își are rădăcinile cataclismul vulgarității. Doar că, pe atunci, ni-l puteam permite. Petrolul plătea facturile scadente. Sau, cel puțin, asta credeam.

Am ieșit din casă. Aveam nevoie de tampoane. Puteam trăi fără zahăr, fără cafea sau ulei, dar nu fără tampoane. Erau chiar mai prețioase decât hârtia igienică. Le cumpăram la prețuri astronomice de la o bandă de femei care controla puținele aprovizionări ce mai ajungeau la supermarket. Li se zicea *bachaqueras*[1] –, fiindcă operau cu aceeași precizie ca insectele cu pricina. Se deplasau în grup, erau rapide și nu mai rămânea nimic în urma lor. Ajungeau primele la magazin și știau exact cum să sară peste limitele cotelor impuse de Guvern. Obțineau tot ceea ce noi ceilalți nu reușeam, ca mai apoi să le revândă la prețuri exorbitante. Dacă eram dispusă să plătesc de trei ori prețul, căpătam ce voiam. Și chiar asta aveam să fac. Am înfășurat trei teancuri de bancnote de o sută într-o pungă. În schimbul lor am primit un pachet cu douăzeci de absorbante. Până și sângerarea costa bani.

Am început să raționalizez totul ca să nu trebuiască să mai ies din casă. Nu aveam nevoie de nimic altceva decât de liniște. Abia dacă deschideam ferestrele. Fumul gazelor lacrimogene cu care forțele de ordine ale Revoluției reprimau manifestanții care protestau împotriva decretelor de raționalizare impregna totul și mă făcea să vomit până deveneam livid㠄. Capitonasem toate ferestrele cu bandă adezivă izolantă, mai puțin pe cele de la baie și de la bucătărie, singurele care nu dădeau spre stradă. Făcusem tot posibilul ca nimic să nu mai pătrundă din exterior.

Răspundeam doar la telefoanele de la editură, care hotărâse să nu mă deranjeze timp de o săptămână de la moartea mamei, respectându-mi doliul. Iar asta mă obligase să amân munți de corecturi pe care mi-ar fi convenit să le facturez, dar de care nu mă simțeam în stare să mă apuc. Aveam nevoie de bani, însă nu-i puteam încasa. Nu aveam conexiune ca să primim viramente. Internetul funcționa cu întreruperi. Mergea și lent, și prost. Toți banii pe care-i avusesem, în bolivari, într-un cont de economii, îi cheltuisem pentru tratamentul mamei. Cât despre drepturile bănești rezultate din activitatea mea editorială, nu mai rămăsese mare lucru și, pe deasupra, mai erau grevate și de o altă năpastă: din ordinul Fiilor Revoluției, moneda străină fusese declarată ilegală. Dacă te prindeau cu valută, te considerau trădător de țară.

Nici nu mi-am deschis bine mobilul, că au și intrat trei sms-uri de la Ana. În primul voia să știe ce mai fac și următoarele două erau de genul celor pe care le trimiți la toată agenda. Trecuseră mai bine de cincisprezece zile de când nu mai știa nimic despre frate-său, Santiago, și ne ruga pe toți să semnăm o petiție prin care să cerem eliberarea lui. N-am răspuns la nici unul dintre mesaje. Nu puteam face nimic pentru ea, așa cum nici ea nu putea face nimic pentru mine. Eram condamnate, cum, de altfel, era întreaga țară, la a nu ne mai cunoaște. Un fel de vină a supraviețuitorului, ceva asemănător cu starea pe care o încercau toți cei care fugeau din țară, o senzație de oprobriu și rușine. A te sustrage suferinței era tot o formă de trădare.

Fiii Revoluției ajunseseră destul de departe. Ne despărțiseră de-o parte și de alta a unei linii. Pe cei care aveau, de cei care n-aveau. Pe cei care plecau, de cei care rămâneau. Pe cei de încredere, de cei duplicitari. Ridicaseră reproșul la rang de

nouă pricină de segregare a unei societăți care oricum suferise suficiente divizări. Eu n-o duceam bine, dar dacă eram sigură de ceva, acel ceva era faptul că se putea și mai rău. A nu face parte din corul muribunzilor mă condamna la o tăcere plină de demnitate.

1. Furnici tăietoare de frunze; aici, referire la contrabandiști.

În toiul ropotului nocturn de gloanțe, mi-am dat seama că-mi lipsea zgomotul apei trase în apartamentul de deasupra, cel al vecinei mele Aurora Peralta. N-o mai zărisem încă de când o internasem pe mama la Îngrijiri Paliative. Mă mira că nu mai auzisem zgomotul deranjant al trasului apei care, noapte de noapte, răzbătea prin pereții apartamentului și îmi sfredelea somnul cu vuiet de ape reziduale.

Nu știam mare lucru despre ea. Doar că era timidă, cam ștearsă și că toată lumea îi zicea „fiica spanioloaicei“. Maică-sa, Julia, era originară din Galicia și era patroana unei mici cârciumi în La Candelaria, zona din Caracas cu cea mai mare concentrare de baruri ținute de imigranți spanioli. Erau frecventate de mulți spanioli din Galicia și din Insulele Canare, și de câte un italian.

Mai toți clienții erau bărbați. Se duceau acolo să bea câte-o sticlă cu bere de care trăgeau fără prea multă convingere. Chiar și pe căldura de foc, gustau din tocănițele de mazăre cu spanac sau de linte cu cârnați sau burtă, servite cu garnitură de orez. Casa Peralta era cunoscută ca localul unde se mânca cea mai bună fasole albă gătită cu scoici. Iar după numărul mare de clienți, părea să fie într-adevăr cel mai bun loc.

Julia era una dintre acele femei care își câștigaseră existența din meseria lor chiar înainte de fi venit în Venezuela: bucătărese, croitorese, țărănci, ospătărițe, infirmiere. Cele mai multe dintre ele lucraseră ca menajere în casele marii burghezii

prin anii 1950-1960, iar unele aleseseră să-și deschidă ba o mică afacere, ba vreun magazin. Erau îndeobște oameni care se bizuiau doar pe un singur lucru în viață: propriile mâini. Sosiseră însă și editori, librari, ba chiar și profesori care intraseră în viețile noastre cu acele „z-uri“ sonore cu care despicau aerul în timpul oricărei discuții și sfârșiseră prin a adopta sâsâiala noastră locală.

Aurora Peralta, ca și maică-sa, își câștiga traiul gătind pentru alții. O bună bucată de vreme, după moartea Juliei, a preluat ea restaurantul familiei. Apoi l-a vândut și a deschis o patiserie pe care apoi a mutat-o cu totul în propria-i locuință. Închirierea unui local era și scumpă, și periculoasă, în orice clipă te puteai trezi atacat și lăsat fără nimic, asta dacă nu cumva nefericitul care se afla la casă nu primea două gloanțe încă de la început.

Ea era cu vreo nouă ani mai mare decât mine, dar avea deja aerul unei bătrâne. Mai trecea câteodată pe la mine să-mi aducă o prăjitură proaspăt scoasă din cuptor. Ca și maică-să, era amabilă și generoasă. Într-un fel, viețile noastre se asemănau. Nici ea nu avea tată. Sau cel puțin așa am conchis eu văzând că viețile celor două femei nu se deosebeau de ale noastre. Viețile amândurora începeau și se sfârșeau în binomul format de o mamă și fiica ei. M-a surprins că Aurora nu venise la priveghiul mamei. Eu însămi îi spusesem cât de rău se simțea când se interesase de starea mamei. Mi-am închipuit că din pricina crizei de făină, ouă și zahăr, afacerea ei avusese de suferit și că poate trecea printr-o perioadă grea sau chiar se întorsese în Spania, asta dacă mai avea ceva rude pe-acolo. Apoi am uitat de Aurora Peralta, așa cum uiți de un bec ars. Eram mult prea ocupată cu un fel de a doua gestație, aceea de a mă hrăni din acel ceva pe care mi-l dădea prezența încă vie a mamei în juru-

mi. Nu-mi trebuia și nici nu-mi doream mai mult. Nimeni n-avea să-mi poarte de grijă și nici eu n-aveam cui să mai port de grijă. Dacă lucrurile s-ar fi înrăutățit, mi-aș fi apărat dreptul la viață călcându-l în picioare pe cel al altora. Ori ei, ori eu. Nu mai rămăsese în toată țara asta nimeni într-atât de generos încât să-mi dea lovitura de grație. Să mă lege la ochi; să-mi pună o țigară în gură. Nimeni căruia să-i fie milă de mine când mi-ar fi sosit ceasul.

Lucrurile mamei erau de-acum depozitate în cutii, lângă bibliotecă. Păreau un bagaj pe care timpul și-l făcuse ferit de privirile noastre. Refuzam încă ideea de a dona sau de a face cuiva cadou toate acele lucruri. N-avem să dau blestematei ăsteia de țări în flăcări nici o bucățică de hârtie, de stofă sau de lemn din viețile noastre.

Zilele se adunau unele peste altele ca morții din titlurile știrilor din ziare. Fiii Revoluției întinseseră coarda. Ne provocau să ieșim în stradă în timp ce curățau trotuarele cu brațele armate ale brigăzilor represive ale Statului și eficiența lor de grupare armată, acționând în grup și cu fețele acoperite.

Nimeni nu mai era în siguranță la el acasă. Afară, în junglă, metodele de anihilare a oponenților atinseseră un grad de desăvârșire aproape perfect. În țara asta, singura chestie care funcționa impecabil era mașina de ucis și de furat, ingineria jafului. Îi văzusem crescând și ajungând să facă parte din peisaj, în care se integraseră ca ceva firesc: o prezență camuflată în dezordine și haos, protejată și alimentată de Revoluție.

Mai toate milițiile erau formate din civili. Și acționau sub protecția poliției. La început, se adunau lângă containerele de gunoi din Plaza del Comandante, căreia pe-atunci încă îi mai spuneam pe numele ei inițial, adică Plaza Miranda, în semn de omagiu adus singurei figuri cu-adevărat liberale a războiului nostru de Independență și care murise, ca toți oamenii buni și

drepți, departe de țara pentru care sacrificase totul. Și tocmai acolo își găsiseră Fiii Revoluției să-și stabilească comandamentul… Fiii? Dar de ce nu Bastarzii? „Bastarzii Revoluției“, mi-am spus când am văzut o bandă de femei obeze, îmbrăcate toate în roșu. Păreau o familie. Un gineceu de nimfe planturoase: tați și frați care erau, de fapt, mame și surori. Vestale înarmate cu găleți și mături: feminitatea în cea mai deplină și grotescă splendoare.

Un convoi de zece militari fără chip – căci își acopereau fețele cu măști negre și imprimate cu un rânjet de schelet – își făcuse tabăra lângă ele încă din primele zile. Pe măsură ce treceau săptămânile, alte și alte grupuri li se alăturau. De fiecare dată, mai mulți și mai mulți Motorizați ai Patriei. Erau imposibil de recunoscut. Purtau cagule dintr-acelea pe care le purtau și polițiștii trimiși să înăbușe mișcările de protest. Niște bucăți de pânză le ascundeau jumătatea de jos a feței, cea cu rânjetul cadaveric, iar cealaltă jumătate, cu un fel de pânză găurită în dreptul ochilor, era prinsă cu o bandă de cauciuc. Ce rost mai avea să nu fie recunoscuți atâta vreme cât ei făceau legea?

Spre deosebire de bărbați, femeile defilau cu fața descoperită, rânjindu-și colții de cățele turbate. Se luptau mai ceva ca bărbații. Loveau cu pumnii strânși. Odată ce reușeau să-și doboare inamicul, îl târau pe jos și-l prădau de tot ce avea. Ai fi zis că toată lumea de-acolo își făcea treaba cu sârg, chit că eu nu reușeam să pricep cât de mare putea să fie salariul încât să le întărâte în permanență furia. Ce primeau oare în schimbul acelei munci cu normă întreagă care consta în a crăpa capetele oamenilor ca pe pepeni? Zilele ne erau numărate.

O cutie s-a prăvălit de pe raftul cel mai de sus al dulapului, lovindu-mă în frunte. Am ridicat-o de pe jos. „Încălțăminte Teseo“ scria pe ea. Mamei îi plăcea marca asta. Erau bine făcuți și de calitate, ca mai tot ce se găsea în acel magazin pe care proprietarul îl botezase după propriul lui nume, Teseo, un italian a cărui față părea desprinsă cu dalta dintr-un bloc uriaș de marmură. „Ah, *carissima bambina*“, îmi zicea pantofarul cartierului după ce mă cadorisea cu câteva ciupituri care-mi lăsau obrajii roșii precum un mango copt. Salutul-refren era mai mereu același, un amestec de italiană și spaniolă pe care domnul Teseo nu încercase, în cei peste douăzeci de ani de când sosise în Venezuela, să îl corecteze.

Oamenii i se adresau cu „Domnule Teseo“, ca și cum ceva din înfățișarea lui l-ar fi scutit să poarte și un nume de familie. Era înalt, cu ochi albaștri și cu un zâmbet perfect – dinți mari și regulați. La cei aproape cincizeci de ani ai lui, avea încă un aer seducător: bărbia proeminentă, nasul ca de statuie și părul pieptănat pe spate și dat cu gel. Mirosea mereu a parfum bun și purta la mână un ceas la fel de mare cât încheietura mâinilor lui zdravene de Neptun. Nu l-am văzut niciodată cu pantalonii ori cămașa șifonate. Hainele lui se asortau cu magazinul al cărui proprietar și unic vânzător era și care ocupa întreg parterul unui bloc dintre cele construite în anii ’50, minuni de granit și mozaic menite să instaureze ordinea peste o națiune tânjind să se scuture de atavismele trecutului ei de bărbați în

șa. Acel ansamblu urban reprezentase o încercare de a pune șaua progresului pe spinarea unei țări fără-de-lege.

Magazinul, un loc elegant și sobru, se afla chiar vizavi de blocul în care locuiam cu mama. Pe jos avea o mochetă de culoare bej. În vitrine, mocasini și pantofi cu toc, etajere de sticlă pe care așeza cu gust șosete și încălțătoare metalice. Casa de marcat cu rola ei de hârtie care scuipa bonuri exercita asupra mea o fascinație absolută. Dar nu ea era obiectul care-mi plăcea cel mai mult în magazin. Un alt obiect îmi capta pe de-a-ntregul atenția: era o fotografie a Papei Ioan Paul al II-lea care trona deasupra ușii ce despărțea depozitul de magazin. Imaginea părea să fi călătorit în timp, de parcă ar fi fixat pe vecie momentul în care Pontiful întindea mâna unui tânăr îmbrăcat într-o sutană de culoare închisă.

În timp ce mama zăbovea tot cerându-i pantofi de diferite mărimi care, după părerea ei, nu se potriveau cu numărul ei, iar Teseo străbătea magazinul dintr-un capăt într-altul ca să-i aducă ce i s-ar fi potrivit mai bine, eu cercetam atentă acel portret. Un Papă, mai bine zis, Papa. Super Sfinția Sa! Ce legătură să fi existat, dincolo de Credință, între domnul Teseo, acel preot tânăr și cancelarul Sfintei Glorii a lui Dumnezeu pe pământ – am preluat o formulă pe care o foloseau adesea mătușile mele –, bărbatul care prezida liturghiile de duminică la televizor, pe postul public? (Statul, străin în acei ani de Fiii Revoluției, nu declarase încă război Bisericii). Vaticanul, mi-am spus. Chestia aia de-acolo, departe.

— Papa face parte din familia dumneavoastră? am întrebat.

După ce-a izbucnit într-un hohot de râs, Teseo mi-a povestit istoria. Tânărul preot căruia Papa îi strângea mâna era Paolo,

fratele lui mai mic. Mărit și pus într-o ramă aurită, instantaneul imortaliza ziua în care Paolo fusese hirotonisit.

Italianul relata toate astea cu aer solemn, de parcă sutana fratelui său și poziția pe care o reprezenta la Vatican l-ar fi cocoțat pe scara socială, o ascensiune invizibilă care despărțea magazinul lui din centrul unui oraș din lumea a treia de celălalt oraș-centru în care locuia fratele lui. De-acolo se depăna firul roșu care explica manierele lui alese, aerul progresist pe care-l avea magazinul lui și acel ceva care-l deosebea de ceilalți imigranți.

La fel ca Teseo, în orașul nostru sosiseră bărbați și femei din Santiago, Madrid, Insulele Canare, Barcelona, Sevilla, Napoli, Berlin…; oameni care la ei în țară fuseseră dați uitării și care acum trăiau laolaltă cu noi. Toți *musiu.* Teseo n-avea nimic de-a face cu brutarii ăia din Funchal, grădinarii din Madeira sau instalatorii napolitani, oameni cu palme mari, dar aspre și roase de la lucrul cu pământul, cu făina, cu cimentul. Oameni care sfărâmau pietre, coceau coveți întregi de pâine și construiau o lume care, într-un fel, era și a lor.

Bărbații ca Teseo debarcaseră în Venezuela într-o epocă în care totul era în plină devenire, în vreme ce locurile din care proveneau se găseau în ruină. Străzile din Caracas reluau ecoul vocilor și accentelor celor care traversaseră Atlanticul – această mare pe apele căreia e întotdeauna cineva care-și ia adio. Cuvintele și numele lor se topeau în *amorul meu* – regina mea, dragostea mea, viața mea –, expresii pe care noi le folosim la fiecare două vorbe și pe care le-au adoptat și ei. În felul lor, au contribuit și ei la această națiune: a lor și a noastră. Împreună alcătuiam acel tot pe care îl recunoșteam ca fiind al nostru, suma ambelor țărmuri ale oceanului.

— Adelaida, *mi amore*, de ce-ți place ție *quella* fotografie? m-a întrebat odată Teseo în spaniola lui inventată.

— Fiindcă-mi place Roma.

— *E perché*?

— Pentru că e de cealaltă parte a oceanului, iar eu n-am trecut niciodată oceanul.

Teseo ținea în mână un încălțător metalic care i-a căzut cu zgomot pe jos.

— De cealaltă parte a oceanului…, a îngânat el.

— Domnule Teseo, iertați-mă, a zis mama care se tot plimbase prin magazin uitându-se la niște mocasini albaștri –, cred că mi-ar trebui un număr mai mare, vă rog. Simt că dreptul mă strânge.

— Dar cum să nu, doamnă Adelaida. Imediat… *Dall'altro lato del mare. Dall'altro lato del mare!* îl auzeam repetând în timp ce înainta în depozit.

S-a întors după vreo cinci minute cu același model, dar cu un număr mai mare. Mama a probat mai întâi stângul, apoi dreptul. S-a plimbat încălțată cu ei de vreo câteva ori prin fața oglinzii. I-a scos, i-a pus deoparte și m-a întrebat, privindu-mă în ochi:

— Ție cum ți se par?

Am fluierat admirativ și am ridicat degetul mare semn că arăta bine.

— Bine, atunci îi iau.

Italianul a pocnit din degete, a scos un „Bravo!“ și s-a îndreptat spre casa de marcat. A bătut un număr, a apăsat un buton și a deblocat tăvița plină de monede și bancnote așezate pe culori și valori. Mama a scos două bancnote din portofel și i le-a înmânat italianului. El i-a dat restul, în bancnote de câte

douăzeci, cele de culoare verde care aveau imprimat chipul lui Páez, generalul răzvrătit din timpul Războiului Federal, bărbatul care a învățat singur să asculte Wagner.

— Dacă vedeți că nu vă simțiți bine în ei, puteți să-i schimbați când doriți, Adelaida.

— Mulțumesc, Teseo. Adelaida, draga mea, ia-ți la revedere.

— La revedere, domnule Teseo.

— La revedere, frumusețe… Și nu uita: *Dall'altro lato del mare*, mi-a spus, zâmbindu-mi. Repetă după mine: *Dall'altro lato del mare*

— *Dall'altro lato del mare.*

Atunci el a zâmbit din nou, etalându-și dinții mari și frumoși.

Mama și cu mine am ieșit ținându-ne de mână. Ea cu punga în care avea pantofii, iar eu cu senzația de a fi comis o imprudență.

— Adelaida, fata mea, ce îți zicea Teseo?

— *Dall'altro lato del mare.*

— Asta știu. Dar de ce îți spunea asta?

— Pentru că trăiește în două locuri în același timp, mamă. Familia lui trăiește acolo, iar el, aici. Ai văzut că în fotografie apare un preot tânăr?

— Da, am văzut. Și ce-i cu asta?

— E fratele lui, mamă, care lucrează cu Papa.

Ea s-a uitat la mine fără să găsească logica spuselor mele.

— Păi, da, mamă: domnul Teseo are două case. Una aici și alta de cealaltă parte a oceanului… Înțelegi acum?

— Da, iubito. Da.

M-am născut și am crescut într-o țară care primea bărbați și femei de pe alte meleaguri. Croitori, brutari, instalatori, constructori, vânzători, negustori. Spanioli, portughezi, italieni, ba chiar și câțiva nemți care veniseră la capătul lumii să găsească un loc unde să-și reinventeze viața. Dar orașul începea să se golească. Fiii acelor imigranți, oameni care nu semănau cu numele pe care le purtau, porneau înapoi în țările altora, să caute vița din care își trăgeau seva. Eu, în schimb, n-aveam deloc așa ceva.

Am deschis cutia pe care era imprimat logoul magazinului de pantofi. În cutie lucea o pereche de pantofi cu toc nou-nouți.

Un bărbat rănit de glonț mi-a trecut prin fața ochilor, pe o targă fără cearșaf împinsă în mare grabă de doi infirmieri.

— Hai, mai repede, mai repede, că nu mai rezistă! strigau în timp ce un miros de fier îmi pătrundea în nări. Și nu era un simplu miros, era o prevestire.

Înaintam pe coridoarele clinicii Sagrario cu gura ca un revolver: încărcat și gata să tragă, căutându-și o țintă. Clara Baltasar nu se mai prezentase de trei săptămâni la biroul din Primărie unde lucra. Cel puțin, asta îmi spuseseră gardienii când trecusem pe-acolo să o caut. Trei femei o asaltaseră la vreo trei cvartale distanță de clădirea primăriei, o trăseseră până la un jeep cu geamuri fumurii, luând-o la șuturi și îmbrâncind-o înăuntru. O trântiseră apoi în fața casei, într-o baltă de sânge, ca și când ar fi lăsat un mesaj. „Data viitoare nu mai scapi vie“. Asta era semnificația acelui gest. Compasiunea ca formă a cruzimii. N-o omorâseră ca să-i poată prelungi agonia.

„O infracțiune obișnuită. Nimeni n-a văzut, nimeni n-a auzit nimic“, a zis unul dintre paznicii de la primărie, un bărbat cu o mustăcioară bine conturată și care vorbea din vârful unor buze mici, strângând din ele ca din anus, cu acea expresie de falsă discreție pe care oamenii o aveau întipărită pe față. O sutură de rușine și frică.

Mi-a luat ceva până să dau de Clara Baltasar. O infirmieră care părea că nu dormise de săptămâni bune m-a întâmpinat cu un teanc de hârtii înnegrite în mână.

— Pe cine căutați?

— Pe Clara Baltasar.

— Hmm… A căutat prin hârtii preț de câteva minute. E la terapie intensivă. Sunteți rude?

— Nu.

— Atunci nu puteți merge.

— Bine, dar ea… Cum se simte?

— Nu vă pot da această informație.

— E… grav…?

— E în viață, mi-a mai spus înainte să dispară pe coridorul de gresie mizerabilă.

Șiruri lungi de oameni umpleau scările clinicii Sagrario. Oameni distruși și fără vlagă. Bărbați, copii, femei își așteptau rândul în anticamera spre celălalt tărâm. Erau cu toții slăbiți, șfichiuiți de foamea acelor zile, înțepeniți într-un fel de furie a celor care nu-și mai amintesc cum era când trăiau mai bine.

Erau trei grupuri. Cei care așteptau să se înscrie pe lista de așteptare pentru intervenții în ambulatoriu; cei care așteptau pentru intervenții chirurgicale majore și cei care, odată admiși pentru internare, așteptau în liniște ca cineva să-i preia sau să-i conducă spre un alt loc decât acel coridor unde zăceau de săptămâni bune.

Peisajul, ceva mai rău decât cel din clinica unde murise mama, era încărcat de bale și secreții diverse, o miasmă flatulentă de ființe pe cale să putrezească. Din când în când mai trecea câte-un infirmier cu un dosar plin de foi și striga: „Amador Rodríguez“, „Carmen Pérez“, „Amor Pernalete“… Unii dintre cei strigați ridicau mâna și înălțau privirea, alții se ridicau în picioare și cereau explicații cum că de ce unii erau strigați și ei nu. Cei care renunțaseră erau cei mai răi. Decuplați

de la ei înșiși ca niște electrocasnice stricate. Una, două, trei, patru, cinci zile, șase, șapte, opt, nouă, zece. „Luați-vă numărul“, „Reveniți mâine“, „Acum nu, mâine“. Infirmierii, îmbrăcați cu niște combinezoane albastre decolorate, le ordonau bolnavilor să stea la locul lor și să aștepte. Să bați atâta drum și să mori așteptând.

— Ne-au promis că va merge mai rapid, îi spunea o femeie fiicei ei.

Ne-au promis. Că nimeni nu avea să mai fure, că totul era pentru popor, că fiecare avea să aibă casa visurilor sale, că nimic rău nu avea să se mai întâmple. Ne-au săturat de promisiuni. Cererile rămase fără răspuns se descompuneau la căldura nemulțumirii din care izvorau. Nimic din toate câte se întâmplau nu era din vina Fiilor Revoluției. Dacă brutăriile erau goale, de vină era brutarul. Dacă farmacia nu era aprovizionată și lipsea până și cea mai elementară cutie de anticoncepționale, de vină era farmacistul. Dacă ajungeam acasă istoviți și flămânzi, cu două ouă într-o sacoșă, de vină nu putea fi decât cel care în ziua aceea obținuse oul de care aveam noi nevoie. Odată cu foamea creștea și o lungă listă de frici și uri. Ne-am trezit că le doream răul victimelor și călăilor deopotrivă. Nu mai eram în stare să-i deosebim pe unii de ceilalți.

O energie haotică și periculoasă creștea dinăuntrul nostru. Și, odată cu ea, dorința de a-l linșa pe cel care ne îngenunchea, de a-l scuipa în față pe militarul contrabandist care revindea alimentele raționalizate pe piața neagră sau pe șmecherul care se băga în față și ne lipsea de litrul de lapte pentru care așteptam la cozi lungi, ce se formau în fiecare zi de luni în fața supermarketurilor. Ne făceau fericiți lucrurile funeste: moartea

subită a vreunui înalt funcționar găsit înecat, plutind pe râul cel mai vijelios din câmpia centrală sau bucățile din trupul vreunui judecător corupt, spulberat de bomba plasată sub scaunul bolidului de lux care explodase atunci când învârtise cheia în contact. Uitaserăm ce înseamnă să ai milă, pentru că voiam ca cineva să plătească pentru tot ce mergea prost.

Pe chipurile acelor bărbați și femei se citea o expresie pe care începusem să o recunosc și la mine când mă uitam în oglindă: un fel de cută pe frunte, între sprâncene. Zilele începuseră să aducă mai degrabă a mobilizare pe timp de război decât a trai normal: vată, comprese, medicamente, paturi murdare, bisturie tocite, hârtie igienică. Să mănânci sau să te faci bine, asta era tot ce conta. Următorul la rând putea fi oricând un potențial dușman, cineva care putea obține mai mult decât tine. Cei care trăiau se luptau cu dinții pentru resturi. În orașul acela în care nu se întâmpla nimic ne luptam pentru un loc în care să murim.

Am urcat pe jos până la etajul șapte. La fel ca în clinica în care murise mama, nici aici nu funcționau ascensoarele. La fiecare etaj dădeam peste muribunzi și răniți, copii cu capetele sparte sau bătrâni hipertensivi. Se îngrămădeau unii peste alții, striviți de nenorocire.

În sala de așteptare de la terapie intensivă am văzut două fete. Erau cam de vârsta mea, dar păreau mult mai bătrâne. Se odihneau pe un șir de scaune albastre de plastic. Aveau cu ele niște pături, mâncare împachetată în folie de aluminiu, sacoșe cu lenjerii de pat frumos împăturite. Așa cum făcusem și eu cu câteva săptămâni mai devreme, și ele își ridicaseră propriul spital de campanie în acest război fără tancuri al celor care veneau acolo ca să-i vadă pe ai lor cum mor. M-am îndreptat

către cea mai tânără. Cealaltă dormea cu capul pe umărul ei. Am presupus că erau surori.

— Ești fata Clarei Baltasar?

— Dumneavoastră cine sunteți? Ce doriți?

— Mă numesc Adelaida Falcón.

— Ah…

— Mama ta m-a ajutat să strâng banii necesari ca să pot plăti tratamentul mamei mele. Am trecut pe la primărie ca să o văd. Mi s-a spus că o găsesc aici.

— Nu știu despre ce vorbiți.

— Vreau doar să-i mulțumesc.

— Vă rog să plecați.

S-a ridicat în picioare și a trezit-o și pe cealaltă.

— Ce se întâmplă, Leda? Cine-i asta? a întrebat soră-sa, frecându-se la ochi.

— Mă numesc Adelaida Falcón… Mama ta, Clara Baltasar, m-a ajutat să strâng bani ca să pot plăti tratamentul mamei mele…, am repetat.

— Vă rog să plecați. Nu cunoaștem pe nimeni cu numele ăsta. Nu știm despre cine vorbiți.

— Am venit doar să-i spun Clarei că mama a murit. Și să-i aduc astea.

Le-am întins două cutii de antibiotice.

S-au uitat una la alta fără să scoată un sunet. Am lăsat antibioticele pe singurul scaun liber. M-am întors și m-am îndepărtat.

Clara Baltasar, asistenta socială care ba ajuta un muribund, ba obținea de mâncare pentru o familie, era moartă sau aproape moartă din pricina unei bătăi crunte pe care i-o administraseră comandourile revoluționare drept pedeapsă

exemplară. Ei îi aduceam medicamentele pe care mama nu mai apucase să le ia.

Am coborât tot pe jos cele șapte etaje. Când am ajuns la Urgențe, o femeie plângea în hohote. Era fiica bărbatului împușcat de pe targa fără cearșafuri împinsă în mare grabă de cei doi infirmieri. Murise înainte să ajungă la chirurgie. Ne retezau de la rădăcină. Ne omorau ca pe câini.

Mă dusesem la brutărie pentru a cincea oară în decurs de trei zile, dar brutarul se uita la mine de parcă atunci mă vedea prima dată. Făina nu sosise nici săptămâna asta. Lângă mine, două femei cărau sacoșe care depășeau cu mult rația zilnică de foame pentru care stăteam la cozi interminabile ca, până la urmă, să nu mai apucăm nimic. Luaseră pâinea pe care alții, oricât de devreme s-ar fi trezit sau oricât de mult ar fi așteptat, nu o puteau duce acasă.

Am urcat pe bulevardul Baralt cu gândul la broaștele albe care se lipeau ca niște pietre de plasele de țânțari de la pensiunea Falcón din Ocumare de la Costa. Creaturi care-mi trezeau amintiri neplăcute și care acum îmi reînviau în minte ca niște sughițuri ale inimii. Semănam cu ele. Femele cu piele urâtă care-și depuneau ouăle în plină vijelie.

Am ajuns în fața ușii abia târându-mi picioarele. Am răsucit cheia, dar broasca nu se deschidea. Am împins înainte și înapoi. Am mișcat butucul, am zgâlțâit clanța, am forțat. Încuietoarea avea niște zgârieturi. O schimbaseră. Și-atunci mi-am adus aminte de saltele, de nopțile de dormit la cort, de motociclete, sicrie, vânătăi, bătăi cu găleți și cozi de mătură. Frica m-a prins în ghearele ei și mi-am dat seama că era deja prea târziu. Casa! Singurul lor scop fusese să invadeze unul câte unul toate apartamentele din bloc. Banda de femei care își făceau veacul în Plaza Miranda era, de fapt, un comando de ocupație. „Fir-ar

să fie!“ Mi-am pipăit interiorul coapsei. Era umed. Am încercat să mă țin să nu mai picure urina și să-mi păstrez cumpătul.

M-am lăsat pe vine, atentă la umbre sau pași. Nimic. Nu eram în stare să deslușesc nimic în haloul palid al luminii de la intrare. Cu palmele încă între coapse, am coborât repede până în ușa mare a blocului și am stat la pândă. După un timp a apărut un grup de cinci femei încărcate de sacoșe, mopuri și pachete cu mâncare legate cu sfoară, având imprimat logoul Ministerului Alimentației, o altă invenție prin care Fiii Revoluției dădeau de mâncare în schimbul sprijinului politic.

Femeile au intrat în clădire folosind o cheie dintr-un mănunchi pe care-l aveau la ele. Toate purtau uniforma milițiilor civile: un tricou roșu. Părea că le fusese distribuit un lot de tricouri de mărimi mici. Jeanșii strâmți le scoteau în evidență picioarele groase, care se terminau cu niște glezne butucănoase și tălpi vârâte în sandale de plastic. Erau negricioase și cu părul hirsut prins în coc.

M-am dat puțin înapoi ca să le spionez din spatele unui arbust de Dracena și a unor ferigi uscate, uitate de-o veșnicie pe holul de la mezaninul blocului. Nu era cine știe ce ascunzătoare, dar undeva tot trebuia să mă ascund. Îmi simțeam obrajii arzând și chiloții reci. Tot mai scăpam urină pe măsură ce disperarea mă cuprindea din ce în ce mai tare. Frica mă rușina și mă dădea de gol.

Grupul de femei nu avea un lider sau, cel puțin, nu aparent. Le-a trebuit aproape o oră să-și mute pernele și cutiile până la intrarea în clădire. Unele se crăcănaseră peste cutiile cu alimente pe care le foloseau pe post de taburete sau de hamace. Nu păreau să se grăbească, ba chiar dădeau impresia că trag de timp. Unele se holbau la telefoanele mobile din ale căror ecrane

tactile ieșea o muzică stridentă, altele flecăreau și se văitau din pricini diverse.

— Roiner, ăla din Barinas, îl cunoști, a plecat la San Cristóbal.

— Cum așa?

— Păi, de ce crezi, fă, proasto? Acolo benzina să vinde mai scump. Din două bidoane dă benzină să scoate cu un bacs dă bere. Și contrabanda îi mai bine, cică. Că-i mai puțină concurență.

— A naibii javră! Și, noi, nimic, hă?

— Tacă-ți fleanca dacă nu vrei să ți-o mut din loc că urât mai vorbești.

— Și ce i-au dat să facă împuțitului ăla acolo, pă frontu' din Negro Primero?

— S-a terminat cu frontu' d-acolo.

— Cum așa?

— Da' io de unde să știu?

— Ia vezi, Vendy.

— Wendy, fato, Wendy, nu Vendy.

— Mă rog, cum zici tu… N-o strigi pe Mareșală?

— Da' mai așteaptă, femeie. Că ne-o zice ea când o fi să trebuiască să mutăm tot calabalâcu'…

— Și noi ce căcat facem pân' atuncea?

— Ce facem ș-acuma: așteptăm.

Jur-împrejurul lor tronau grămezi de saltele și vreo douăzeci de cutii cu mâncare cu însemnele Guvernului. Cine primea pachete din alea se înhăma la diverse chestii: să meargă fără să crâcnească la orice acțiune sau manifestare în favoarea regimului sau să presteze mici servicii care mergeau de la a turna un vecin până la a forma grupuri de comando și grupuri

de sprijin al cauzei. Ceea ce la început fusese un privilegiu rezervat doar funcționarilor devenise, cu timpul, un instrument de propagandă și, mai apoi, de supraveghere. Oricine colabora avea asigurată o cutie cu alimente. Nu era mare lucru: un litru de ulei de palmier, o pungă cu paste și o alta cu cafea. Uneori, cu un pic de noroc, primeau și sardine, și conserve cu jambon. Dar, oricum, era ceva de mâncare, iar foamea era apăsătoare.

Femeile rămăseseră acolo, cât niște catedrale de grase, până când lui Wendy i-a sunat telefonul și, după o conversație monosilabică, s-a ridicat în picioare, agitată:

— Să faceți bine să strângeți toate căcaturile astea, acuma!

Au ridicat toate cutiile fără să facă prea multă gălăgie. Le luau în brațe, câte două cutii odată. La ora aia, curentul era oprit, așa că au urcat pe scări în loc să ia liftul. M-am ascuns într-una dintre ghene și am așteptat până au urcat vreo două etaje. De jos, de unde mă aflam, nu puteam vedea prea bine, dar era de presupus că ajunseseră la etajul trei. Am coborât din nou la parter ca să văd dacă nu cumva mai lăsaseră ceva jos ca să trebuiască să coboare din nou. Luaseră tot. Le-am urmărit, îngrețoșată de damful acru ca de oțet pe care îl lăsau în urma lor. Femeile alea asudau ca niște camionagii. Mirosul lor era acru și apăsător. Un amestec de citrice, ceapă și scrum. Când au ajuns la etajul cinci, adică la etajul nostru, m-am rugat să nu se oprească acolo. M-am întins cât am putut pe balustrade, ca să mă asigur. Erau chiar în fața ușii mele. Speranțele mi s-au năruit în clipa în care le-am auzit strigând să li se deschidă ușa ca să poată intra.

A durat vreo zece minute până au mutat lucrurile de pe culoar în apartament. Obosiseră. Căraseră toată greutatea aia cinci etaje. Abia dacă am avut timp să mă gândesc ce să fac.

Setea începea să-mi ardă gingiile, iar vezica aproape că-mi plesnea. De cum au terminat de băgat lucrurile în casă și ușa s-a închis, am strâns din ochi. Am adunat în ei tot curajul care-mi mai curgea prin trup și am pornit în sus pe scări.

Am sunat la ușă. O dată, de două, de trei ori.

N-au răspuns imediat.

Am insistat, pentru ultima oară, de data asta bătând la ușă.

Și-atunci ușa s-a deschis. M-a întâmpinat o femeie cu lațele strânse în coc. Purta niște sandale din care-i ieșeau unghiile date cu ojă cojită și degetele butucănoase.

Purta bluza cu paiete și croi fluture a mamei.

— Ce vrei? m-a întrebat, uitându-se în ochii mei.

— Eu… eu…

— Tu, ce, fată? Care-i problema?

— Eu… sunt…

— Îhâm… tu ești…

— Eu… sunt…

N-am mai putut termina fraza. Am leșinat.

— Ce-ai făcut azi?

— Am ajutat la curățirea iazului.

— A piscinei, Adelaida, a piscinei.

O groapă de beton cu apă verzuie, la grădiniță, în Caracas. Asta însemna pentru mine iazul: ceva neobișnuit, un substantiv inventat. Ajunsesem chiar să cred că era singurul iaz din lume și că acel cuvânt nu exista decât ca să denumească balta care trona în mijlocul curții și în care noi, copiii de grădiniță, ne jucam. Uneori se umplea de larve minuscule, elastice și fluorescente. Jumătatea mea de oră de recreație se scurgea toată cât mă uitam la ele cum se răsuceau în apa stătută.

— Adelaida, hai! Lasă odată iazul ăla!

Verónica, educatoarea noastră, era chiliană, din Santiago, și sosise la Caracas împreună cu soțul și cei doi băieți ai lor. Dictatura lui Pinochet îi forțase să ia drumul exilului, ne-a povestit ea odată când ne supraveghea în timpul recreației mari pentru gustarea de dimineață.

— Cine e Pinochet? am întrebat-o cu un sendviș cu maioneză în mână.

— Un președinte.

Răspunsul mi s-a părut absurd. Ce legătură putea avea președintele unei țări cu faptul că unii, așa, de pe o zi pe alta, își strânseseră lucrurile și plecaseră din țară pentru totdeauna?

Verónica era probabil de-o seamă cu mama. Chipul ei părea de hârtie, cu pielea albă și cu un aer fragil. Avea părul scurt și

negru. Era în ea un fel de tristețe imperceptibilă care o trăda în cele mai neașteptate momente: atunci când aranjam periuțele de dinți ale copiilor care învățau după-amiaza, când îngâna un cântec despre o femeie care murea înecându-se în mare și, mai ales, când vreun tată sau o mamă întreba cum mai mergeau „lucrurile“ prin Chile.

„Ei, cum să meargă acolo altfel decât din rău în mai rău“, le răspundea ea.

Cea cu care stătea cel mai mult de vorbă era mama Aliciei, o fetiță desprinsă parcă din desenele animate cu Heidi și care vorbea destul de puțin. De câte ori cineva făcea glume pe seama accentului ei, între argentinian și venezuelean, îl apuca pe copilul imprudent de braț și-și înfigea dinții în el. După astfel de episoade, mama Aliciei își făcea apariția la grădiniță să stea de vorbă cu Verónica și să caute scuze pentru comportamentul fiicei.

Discutau câteva minute și pe urmă ieșeau în curtea noastră de recreație. Mama Aliciei avea un mers elegant, subliniat și de vestimentația minunată pe care o purta de fiecare dată – maiouri ca acelea pentru balet, băgate în fusta ușoară pe care o trăgea mai sus ca să i se vadă pantofii. Avea părul de un negru strălucitor și îl pieptăna mereu strâns în coc.

Era dansatoare de balet clasic, dar își câștiga existența la Baletul Marjorie Flores, care condimenta pauzele de divertisment, în direct, pentru *Sábado Sensacional*, emisiunea de varietăți din serile de weekend, un program în care apăreau de la copii cu un oarecare talent la recitat poezii sau fredonat cântece, până la vedete internaționale care se întâmpla să se afle în turneu prin țară și cu care se încheia, de obicei, și emisiunea, la ora opt, chiar înainte de cină. Mama Aliciei făcea

întotdeauna parte din corpul de balet. Dansa câte un solo impresionant în pași de *joropo*, agitându-și fustele ample și înflorate, sau câte-un tango pe care-l deprinsese pe vremea când locuia la Buenos Aires, sau cel puțin asta îmi povestise Alicia odată. Tatăl Aliciei, editor și ziarist argetinian, o cunoscuse pe mama ei într-unul dintre turneele ei prin sudul continentului. S-au căsătorit la puțin timp după ce s-au cunoscut și s-au stabilit în capitală... Dar pe mine nu mă interesau decât fustele maică-sii.

— Uite, mamă, ea e, ea e!

— Care ea, Adelaida?

— Mama Aliciei, cea despre care ți-am povestit, de la baletul Marjorie Flores!

— Vai de mine, Adelaida, ce nume exagerat pentru o trupă de dans!

— Vino, vino, hai să ți-o arăt!

— Stai puțin să-mi pun ochelarii!

Și stăteam amândouă înțepenite în fața ecranului, așteptând să-și facă apariția: brunetă, o adevărată creolă, cu un zâmbet care-i descoperea dinții albi, îmbrăcată cu fustele ei tipic araucane.

— Da, frumoasă fată, ceda mama, care, într-o bună zi, a cumpărat bilete ca să mergem să o vedem dansând la teatrul din oraș.

Mama n-a putut-o identifica în stolul de lebede albe care se mișca dintr-o parte în celalaltă a scenei traversând perdeaua de fum artificial. Pretindea că nici nu ar fi fost acolo. Mie mi s-a părut că o recunosc printre alte patru domnișoare care dansau un *pas de quatre* în sunet de oboi.

Lunea următoare, când am ieșit de la ore, mama și-a înfrânt timiditatea și i s-a prezentat mamei Aliciei. Ne-am dus amândouă, ținându-ne de mână, să-i spunem că fuseserăm la *Lacul lebedelor.*

— Dumneavoastră sunteți din Ocumare, iar eu, din Maracay, care e foarte aproape! a spus balerina.

— Da, chiar lângă, a răspuns mama.

— Foarte, foarte aproape. De când m-am întors din Argentina, n-am mai trecut pe acolo.

— Ei, cum asta? Argentina?

— Da, vedeți dumneavoastră, soțul meu e din Buenos Aires, însă a trebuit să plecăm…

În lumina soarelui amiezei, Alicia cu mama ei și eu cu mama mea priveam urmele năpastei pe chipul Verónicăi, care se alăturase conversației noastre.

— Și tu ai fugit din Chile, nu? a întrebat-o mama Aliciei.

— Da, și eu a trebuit să fug de-acolo…

Acolo, la grădinița copilăriei noastre, le spuneam piscinelor „iazuri“ și Verónica spunea „dincolo“ în loc de Chile sau Santiago, de parcă simpla folosire a acelui cuvânt ar fi întărit noțiunea de depărtare. „Dincolo“ însemna trecutul. Un loc din care părea că putuseră pleca doar cu condiția de a nu-i mai rosti vreodată numele. Un cuvânt care pulsa ca ciotul unui braț amputat.

M-am trezit în fața ușii apartamentului cu o durere puternică de cap. Nu se auzea nimic. Nici pași, nici voci. Cele douăzeci de familii care locuiau în bloc păreau să fi dispărut. Geanta mea era deschisă, pe jos, la picioare. Cineva îmi furase puținele lucruri pe care le aveam în ea: cheile și telefonul. În portmoneu mai aveam totuși actele de identitate. Cât despre bani, nici urmă. Am simțit un gust metalic în gură. Din casă răzbătea o muzică stridentă, însă cunoscută. „*Tumba-la-casa-mami, tumba-la-casa-mami; pero que tu-tumba-la-casa-mami.*“ Era reggaetonul pe care-l auzisem la cimitir, dar care acum se auzea din propria mea casă, de parcă aș fi dat o petrecere de cartier.

M-am ridicat de jos cu greu, împleticindu-mă pe holul neluminat. Mirosea peste tot a transpirație și a gunoi. Am sunat la ușă. Muzica era dată așa de tare, că nici măcar eu nu puteam auzi bătaia degetelor mele în ușă. Am mai bătut o dată: nimic. De dincolo de ușă se auzeau râsete, zgomot de pahare și de tacâmuri. Am mai bătut o dată, mai tare. Mi-a deschis aceeași femeie. Încă purta bluza cu fluturele monarh, deformată grotesc de burdihanul ei. La ea, totul era în exces: dimensiunea corpului, mirosul greu de transpirație și parfumul ieftin. Șefia care i se degaja din toți mușchii și din toate gesturile era de-a dreptul scârboasă. Deci ea era Mareșala. Gradul maxim în acea armată de mizerie și violență care se abătuse peste oraș.

— Tot tu-mi ești? Ia, zi, drăguțo, ți-a trecut leșinul?

M-a măsurat din cap până-n picioare. Avea o coadă de mop în mână.

— Eu…

— Da, așa… Tu, ce?

— Eu sunt proprietara acestui apartament. Asta e casa mea. Ieșiți de-aici sau chem poliția.

— Ia zi, iubito, pe tine căzătura de-adineaori te-a prostit sau erai deja proastă din naștere? Aici, autoritatea suntem noi. A-u-to-ri-ta-tea.

Nu-mi puteam lua ochii de la golul unui dinte lipsă.

— Ieșiți afară, am repetat.

— Nu, nu, nu. Singura care se cară de-aici ești tu.

N-am băgat-o în seamă și am încercat să intru. Mareșala m-a apucat de braț.

— Ia vezi! Ai grijă că știi ce te-așteaptă dacă te împotrivești.

— Îmi vreau cărțile, farfuriile, vreau lucrurile mele.

S-a uitat la mine cu o privire tâmpă, lipsită de orice fel de inteligență. Fără să-mi slăbească brațul, și-a ridicat bluza din care au picat câteva paiete. Avea un pistol la brâu, peste burta care se revărsa ca un cârnat din strânsoarea asfixiantă a maioului.

— Drăguță, tu vezi pistolul ăsta? mi-a zis, arătând spre el cu buzele. Dac-aș vrea, aș putea să ți-l vâr în cur și să te fac terci cu un glonț. Hm, ce zici? Dar uite că azi, tocmai azi, n-am să fac asta. Dacă te cari de-aci în liniște și nu te mai întorci, noi nu te mai deranjăm.

— Vreau cărțile mele, vreau tacâmurile și-mi vreau casa. Dă-mi-le înapoi!

— Vrei tu toate astea? O să le ai, stai o țârâ, prințeso! Wendy, fă-te-ncoa!

Femeia a venit până-n pragul ușii, târșâindu-și sandalele. Bermudele cu care era îmbrăcată lăsau să se vadă niște picioare pline de coji de răni.

— Ordonați!

— Domnișorica asta zice că vrea niște farfurii și niște cărți care-i aparțin. Adă-i-le!

Mareșala, plină de ea, lăsase deoparte coada mopului și aștepta cu brațele încrucișate ca subalterna ei să-mi aducă lucrurile. Lăsase pistolul la vedere, lipit de stomac. Numita Wendy a apărut cu un teanc de șase farfurii.

— Și cu astea ce fac?

— Dă-mi-le mie. Acuma du-te după cărți. Mai cu talent, că doar n-o să stăm toată ziua aci după donșoara, se grăbește. Că după asta, ai și întins-o, mami!

Mareșala mi-a întins teancul de farfurii pe care le ținea cu ambele mâini. Dintr-o simplă privire, mi-am dat seama că nu erau toate.

— Aici nu e toată vesela. Unde e restul?

— Ce face, drăguță? Te mai și plângi acuma? Na-ți de-aci farfurii!!!

Le-a lăsat să cadă, una câte una. Fiecare farfurie se făcea țăndări pe pardoseala de gresie… Zdrang, trosc, tronc. Și tronc.

— Ai vrut farfurii? Na-ți farfurii!

— Șefa, aci e multe cărți, io nu pot să mă car cu toate alea. Am adus și io ce-am putut, a zis Wendy, care-a apărut din nou în cadrul ușii cu vreo cinci-șase volume.

— Lasă-le și du-te la bucătărie, fato. Vezi ce mai e de luat pentru noi. Mareșala a făcut o pauză dramatică și i-a smuls cărțile din mână. Ce avem noi aici? *Toamna pa-pa-patri…*

— Patriarhului.

— Ia, gura, ce, crezi că nu știu să citesc?

— Sincer, da.

— Ei, ba bine că nu. Și am să ți-o dovedesc. Am să-ți citesc o poiezie.

Și cu asta a înșfăcat ediția de coperți, a deschis-o și a tras de carte în ambele direcții. Legătura a trosnit sub ditamai palmele. Filele s-au desprins ca frunzele din copac. M-am uitat la ea cu toată oboseala și lehamitea care mi se cuibăriseră în suflet. Mareșala râdea, satisfăcută.

— Uite, ia uite ce fac io cu lucrurile tale, a zis în timp ce juca în picioare vesela de Sevilla. De foame facem asta, drăguțo! Foame.

A silabisit cuvântul încă o dată, ca să adauge un plus de emfază frazei cu care Comandantul le găsea scuze celor care furau ca să-i atragă pe urmă în electoratul lui. „Cât voi fi eu, nimeni nu va mai trebui să fure de foame“, a spus.

— Tu, sigur, n-ai simțit-o vreodată. Tu nu știi, fato, ce e aia foame.

A slobozit un nou hohot de râs și a început să învârtă pistolul pe deget.

— Casa asta e a noastră acum, pentru că toate astea au fost mereu ale noastre. Doar că unii ca voi ni le-ați luat.

M-am uitat la farfurii, la paginile rupte, la degetele groase și unghiile fără ojă, la sandalele de plastic și la bluza mamei. Am ridicat privirea și ea mi-a susținut-o, cu satisfacție. Încă mai simțeam gustul metalic în gură.

Am scuipat-o.

Și-a șters, impasibilă, fața și a apucat pistolul. Ultimul lucru de care-mi amintesc a fost sunetul patului armei izbindu-mă în cap.

Am mâncat pui la grătar cu *hallaquitas* de porumb. Aveam furculițe de plastic și șervețele de hârtie aspră, un prânz rapid înainte de a porni înapoi spre Caracas. Era cald și cicadele cârâiau ca nebunele, invocând ploaia cu zgomotul picioarelor pe care le frecau de zor unele de altele. Mirosea a butan, a benzină, a ulei de motor și a friptură de porc.

— N-ai de gând să lași odată oul ăla din mână nici măcar cât mănânci? a izbucnit mama. Nu pățește nimic dacă îl pui o clipă deoparte și mănânci și tu ca oamenii, cu tacâmuri și șervet, te rog, fă-mi pe plac.

— Dacă îi dau drumul, poate să se rostogolească și să cadă. Și are să moară puișorul dinăuntru.

— Ca puiul să iasă, are nevoie de căldura cloștii. Oricât l-ai obloji tu în palme, nu va crește.

— Ba da, o să crească. O să am un puișor gălbior. O să vezi.

Am lăsat bucata de carne de pui în farfurie și am ciugulit fără prea mare tragere de inimă o jumătate de *hallaquita*. Am strâns farfuriile de plastic și le-am aruncat la un tomberon plin cu resturi de carne de porc, cârnați, ba chiar și o banană coaptă pe care și le disputau niște câini maidanezi înfometați. Am trecut pe lângă un șir de tarabe unde se vindeau plușuri pline de praf și de grăsime, bilete de loterie și casete cu muzică populară. M-am oprit în fața unei tarabe pline cu dulciuri specifice zonei. Muște și viespi roiau peste acadele, prăjituri cu

cocos, calupuri de marmeladă de guava cu dulceață de lapte și melci pudrați cu zahăr.

— Dacă mănânci din dulciurile alea o să-ți rupi măselele. Și, în plus, cine știe cu ce apă sau în ce condiții le fac, a zis mama în timp ce eu salivam de poftă în fața unei acadele învelite în plastic.

— Dar n-am zis că o mănânc. Mă uitam doar.

— Hai să facem un târg: dacă lași odată oul ăla undeva, îți cumpăr ce bomboană vrei. Cea care îți place cel mai mult.

— Nu-l las.

— Nici măcar pentru melcișor? Sau pentru o prăjitură cu cocos? Mmm, nu reziști tu…

— Aleg să păstrez puiul, mamă.

— Când ți s-o sparge oul ăla pe drum, să vezi atunci belea. O să rămâi și fără ou, și fără desert.

— Nu vreau nici desert, nici nimic altceva. Vreau puiul și gata.

Mama a întins o bancnotă de douăzeci de bolivari, bancnotele alea uzate și lungi de culoare verde. Atunci valorau exact cât scria pe ele: douăzeci de bolivari. Nu douăzeci de milioane, nici douăzeci de bolivari noi – ăia cărora li se adăugaseră zerouri, pentru ca apoi să li se taie ca să mai mascheze că valorau atât de puțin. Dintre banii care circulaseră înainte de Fiii Revoluției, era *bancnota* care îmi plăcea cel mai mult. Douăzeci de bolivari de pe vremuri îți ajungeau pentru vreo trei-patru mic dejunuri. Pentru câteva kilograme de orice. Erau o avere.

— Dați-mi, vă rog, o prăjitură cu cocos, i-a zis mama unei femei fără dinți care prăjea *arepas* într-o tigaie subțire în timp ce trăgea dintr-o țigară pe care o ținea între buze.

Femeia a luat banii. Și-a șters fruntea cu mâna dreaptă, a pus banii deoparte și a terminat de modelat *arepa*. Apoi i-a întins mamei prăjitura cu cocos, într-o pungă de hârtie maron. I-a dat mamei și restul și s-a mai scărpinat o dată în cap. A scos țigara udă de salivă din gură, împrăștiind un nor de fum, după care și-a pus-o la loc între buze. Mama s-a întors spre mine, dând ochii peste cap, și și-a încercat iar norocul.

— Dacă lași oul ăla undeva înainte să urcăm în autobuz, ai voie să mănânci din prăjitură pe drum.

— Nu-l las.

— Adelaida, îți ofer o bucată de prăjitură în schimbul oului. Adori prăjitura asta!!!

— Ai vrea tu…

A pus prăjitura în geantă, m-a luat de mână și ne-am îndreptat spre stația autobuzului de Caracas. După ce am așteptat să ne vină rândul și să urcăm, a luat iar prăjitura și a început să scoată niște sunete menite să-mi facă poftă.

— Îmm, ce bine arată. Ce miros!

Eu m-am ținut tare. N-am gustat din prăjitură și nici n-am lăsat din mână oul pe care-l găsisem pe jos, lângă cuibarul din curtea pensiunii Falcón. Voiam cu orice preț să văd puiul ăla ieșind din găoace.

Am tăcut tot drumul. Mama, istovită, moțăia cu geanta în brațe. Eu, regină tiranică și atotstăpânitoare a locului de la fereastră, parcurgeam cu privirea micile standuri ale vânzătorilor ambulanți de pe marginea șoselei: crengi cu banane pentru gătit, mandarine și *casabe*, acele turte din manioc, însiropate cu melasă din trestie-de-zahăr; mai vedeam flori și troițe improvizate de aducere-aminte a celor care

pieriseră cine mai știe când în vreun accident rutier. În țara asta moartea te amenința din toate părțile.

Conturul oricărui loc se desenează și se sterge de-a lungul șoselelor, al drumurilor care leagă periferia de centru. Noi veneam dinspre mare spre munte și dinspre munte spre mare, tot timpul. Străbăteam kilometrii care îi despart pe unii oameni de alții. Străbăteam văi pline de trestie-de-zahăr, de arbori de tabebuia roz și ocru.

Eu încă mai țineam în palme oul mic și plăpând. Îl țineam între palme cu speranța că, primind pe toată durata călătoriei din căldura corpului meu, din el avea să iasă o ființă vie.

Mama s-a trezit când autobuzul parca la peronul autogării metropolitane. Parcă o îmbătrânise călătoria asta. S-a ridicat de pe scaun cu mișcări mecanice. M-a întrebat dacă nu mi-e sete. Dacă n-am nevoie să merg la baie. Eu i-am răspuns la toate cu „nu“. Atunci și-a luat geanta, a mai verificat o dată să aibă toate obiectele în ea și m-a sărutat.

Am coborât târșâind picioarele și trăgând de mânerul unui bagaj discret: puținele haine care încăpeau în valiza noastră. Am urcat într-un taxi, un Dodge hârbuit, cu farurile sparte și portierele înfundate. Pe atunci nu li se zicea „taxiuri“, ci „libere“. Șoferul ne-a lăsat în fața intrării în bloc. Mama a scos din portbagaj de una singură tot bagajul: valijoara și sacoșele pline cu prune. A plătit cursa cu o bancnotă mototolită.

Am așteptat liftul. Am urcat în liniște prin gâtlejul ruginit al vechiului nostru bloc. Odată intrate în casă, mama le-a telefonat mătușilor ca să le spună că ajunseserăm cu bine. Eu, obsedată cum eram de oul acela, uitasem să-mi leg șireturile pantofilor. Pentru o clipă, singura de altfel când i-am dat drumul, l-am așezat pe masa din bucătărie și m-am aplecat să-mi leg

șireturile. Și, tocmai când să termin de făcut funda cu nod, oul, pleosc, a căzut și s-a spart chiar lângă piciorul meu stâng. Mii de cioburi de coajă bej.

Albușul s-a împrăștiat peste pardoseala de granit. În gălbenuș, am zărit un punctuleț roșu..., puțina viață pe care o insuflasem cu mâinile mele, incapabile să aprindă vreun suflu. Mama a venit și ea în bucătărie și a văzut dezastrul. Cel al oului și cel de pe fața mea. A scos din geantă prăjitura cu cocos învelită în hârtia maro. S-a uitat la ea cu silă și a aruncat-o la coșul de gunoi.

— Mă duc să aprind boilerul de la baie. Când se încălzește apa, te duci și te speli. Mă ocup eu de asta de pe jos.

A curățat ea dezastrul. Eu m-am băgat sub duș. M-am frecat cu o așchie de săpun verde care mirosea a iasomie în timp ce apa ștergea de pe trupul meu urmele călătoriei cu autobuzul. Așteptarea inutilă de la capătul acelei călătorii de întoarcere acasă.

— Pe viu te cos, pe viu am să te cos.

La contactul cu pielea, acul pișca și ustura. Îmi dădeau lacrimile de durere.

— Pe viu te cos, pe viu am să te cos.

— María, mă doare. Au, ce mă doare! Încetează, te rog. Încetează!

— Șșt… Trebuia să te gândești mai-nainte la asta. Acum taci și lasă-mă să-mi văd de treabă. Pe viu te cos, pe viu am să te cos.

Înainte să devină infirmieră, María, vecina de la etajul șase, visase să ajungă croitoreasă. Mama ei își câștiga traiul din croit și din reparat hainele care i se aduceau ca să le dea un aer nou. Scotea adevărate minuni din mai nimic, mi-a zis ea în timp ce băga ață chirurgicală în urechea unui ac steril.

— Știi, și eu am vrut să fiu croitoreasă, ca mama. Ea cosea, cu aceeași îndemânare, tivul unui pantalon sau o frumusețe de rochie de mireasă. Că, închipuie-ți, pe vremea aia în oraș nu erau atâtea magazine ca acum…

— María, te rog… Mă doare!

— Îți mai amintești de străduțele alea înguste din La Pastora? Acolo, sus… Îți amintești sau nu?

— Da, îmi amintesc, cum să nu… María… mă doare!

— Ei bine, acolo avea și mama un magazin. A reușit să-și facă o clientelă fidelă, mai ales de mirese care veneau să-și probeze rochiile cu o zi înaintea nunții.

— María, te rog… te rog, oprește-te odată!

— Șșt… Gata, draga mea. Taci și ascultă ce-ți spun. Când făcea ultimele retușuri la o rochie de mireasă pe care clienta o avea pe ea, mama descânta întruna: pe viu te cos, pe viu am să te cos. Și știi de ce zicea asta?

— María, lasă-mă în pace.

— Șștt, stai cuminte, fetițo, ascultă până la capăt povestea, că merită. Mama zicea că dacă-i coși cuiva o haină cu care e îmbrăcat, omul cu pricina avea să moară. Superstiții de la țară, doar știi. Așa că, de câte ori cos pe cineva, zic și eu tot timpul la fel: pe viu te cos, pe viu am să te cos. Că ce-ți cos ție acum tot o reparație e. Că doar n-am să-ți iau capul ca mai apoi să ți-l cos, nu?

— María, mă doare…

— Taci și strânge din dinți, că acum o să doară cel mai rău. Și a mai înfipt o dată acul chirurgical în piele. Pe viu te cos, pe viu am să te cos. Gata, ai cap din nou, am terminat. Ești ca nouă!

Dacă voiam să supraviețuiesc, trebuia să rămân trează, alertă. María, care insistase să rămân peste noapte la ea, să le dau telefon mătușilor mele, pentru numele lui Dumnezeu, doar n-o să ies din casă în halul ăsta, mi-a dat să beau apă cu zahăr. Cu toată glucoza care mi-a irigat creierul, a trebuit să mă țin de cadrul ușii înainte să ies.

— Fată dragă, unde te duci? Ce-o să faci? Rămâi aici.

— Sunt bine.

— Nu ești bine. Unde te duci?

— La poliție.

— Ce poliție, nici o poliție, auzi? Nu faci decât să înrăutățești situația. Rămâi la mine peste noapte și mâine le sunăm pe mătușile tale și pleci de-aici de tot. Nici prin cap să nu-ți treacă să te pui cu oamenii ăștia. Du-te la Ocumare, pleacă cât mai

departe. Mâine vor veni din nou. Dar dacă te duci la poliție, vor veni numaidecât după tine. Nu pricepi că ei sunt la putere? Chiar nu-ți dai seama, fetițo?

— María, nu știu cum aș putea să te răsplătesc pentru că m-ai ajutat. Găsesc eu o cale.

— Nu trebuie și nici nu-mi datorezi nimic. Eu atât îți spun: de aici nu pleci.

— Trebuie să rezolv povestea asta.

— Rămâi aici în noaptea asta. Mâine pleci unde vrei. Ai capul spart. Măcar așteaptă să-ți treacă durerea. Am o cameră liberă, te culci și mâine faci ce vrei. Deși, îți spun eu: nimeni nu va face nimic împotriva lor și tot noi vom trage ponoasele. Fata mea, asta e o bătălie pierdută. Vor aduce cu ele și alte haimanale, și alți delincvenți. O să ne fie încă și mai frică decât ne e acum.

— Mai frică?

— Înțelege, Adelaida, e o prăpastie fără fund. Niciodată nu vom da de capătul acestei nenorociri. Rămâi aici.

— María, mulțumesc mult pentru tot... dar n-ai să mă convingi.

— Nu te duce la poliție. Fă ce vrei, dar nu le denunța.

— Adio, María!

Am coborât scările până la etajul șase și m-am oprit în fața ușii închise a apartamentului Aurorei Peralta. M-am uitat cu atenție la dâra de lumină care se zărea pe sub ușă, încercând să-mi dau seama dacă se văd umbre sau pași. Și n-am văzut nimic. M-am înfipt pe picioare în fața acelei tăblii de lemn vopsite în alb. M-am uitat la încuietoare: nici urmă de spargere. Am apăsat clanța și... minune! N-a fost necesar să forțez ușa, a fost suficient să împing puțin. Am intrat repede și am închis ușa

cu mare băgare de seamă să nu fac zgomot. Fereastra camerei de zi era deschisă. Prin ea pătrundeau un vânt de plumb și de răscoală. Am aruncat rapid o privire prin camera de zi care semăna foarte bine cu a noastră. Și-atunci am dat cu ochii de ea.

Aurora Peralta zăcea întinsă pe jos. Avea ochii deschiși și buzele vinete. Nu știu ce-a fost mai rea: durerea de cap, spaima de a o fi văzut așa sau teama că un țipăt isteric m-ar fi putut da de gol.

— Aurora! Aurora! Sunt eu, vecina ta! am șoptit.

Am pus degetul pe carotidă să văd dacă avea puls. Era țeapănă și rece. Am simțit și scârbă, și teamă în același timp. Un șarpe de vomă îmi urca prin gâtlej. Am fugit la chiuveta din bucătărie, care era la fel ca a noastră, și am slobozit în ea o zeamă acră. M-am întors în salon cu picioarele tremurându-mi. M-am uitat la ea fără să mă apropii. Aurora Peralta se număra și ea acum printre hoiturile care populau acel oraș-fantomă.

Pe blat am găsit un castron în care pusese ouăle pe care le bătea spumă când moartea o surprinsese. Salonul cu mobilier simplu, netapițat, te trimitea cu gândul la o natură moartă. Imaginea a trezit în mine o compasiune pe care n-o mai simțisem niciodată până atunci. În fața trupului inert al Aurorei Peralta am văzut țesându-se firul subțire care vreme de treizeci de ani ne situase de o parte și de alta a aceluiași perete. Casa ei era imaginea în oglindă a casei noastre. Urmaserăm direcții opuse sub același acoperiș. Aurora Peralta era un cadavru, iar eu, Adelaida Falcón, o supraviețuitoare. Legate cu un ghem nevăzut. Un cordon ombilical neașteptat între vii și morți.

Am dat fuga să caut ceva cu care să o acopăr. Voiam să acopăr ochii aceia deschiși care mă priveau din lumea de dincolo. Am deschis sertare, mă uitam după un cearșaf, un

prosop sau vreun pled suficient de mari cât să nu-i rămână nici una dintre extremități la vedere. În șifonierul din dormitor am găsit un cearșaf alb. Când să o acopăr, am închis ochii ca să nu-i întâlnesc pe-ai ei. Am rămas în picioare, măsurând grămada aceea cu privirea. Pe urmă m-am uitat în jur. Să-mi spună mobilele tot ce nu știam. Fusese ucisă? Murise pur și simplu? Făcuse un infarct? Totul era neclar și precipitat. Se va fi întrebat careva despre moartea Aurorei Peralta? O aștepta cineva? Îi va fi dus dorul vreo rudă, vreun prieten, vreun amant? Sau și ea, ca și mine, era înconjurată de-atâta uitare, că nimeni n-avea să-și dea seama că nu mai e? Pe masă erau trei scrisori, două deschise și una nedesfăcută, lângă telefonul descărcat și lângă un mănunchi de chei cu care nu mai ajunsese să încuie ușa. Trebuie că trântise ușa ca să o închidă și fără minima precauție pe care orice om întreg la minte și-ar fi luat-o într-un oraș ca ăsta, fapt ce mi-a permis mie să intru în casă printr-o simplă apăsare de clanță. Ce grabă o fi determinat-o să uite de toate și să se pună pe bătut albușurile?

Oare Mareșala și acolitele ei s-o fi ucis? Să fi încercat să intre și, când au găsit-o moartă, au ieșit? De ce invadaseră apartamentul meu, și nu pe al ei? Am mai dat o tură prin casă. Doar că în apartamentul ei nu era nici urmă de violență ori de dezordine pe care ar fi putut-o lăsa o bandă de hoți în căutare de bijuterii sau bani. Toate păreau la locul lor. Evident, mai puțin faptul că înăuntru era o femeie moartă. Până și lumina de la bucătărie rămăsese aprinsă în tot timpul ăsta. Eram terorizată, mă cuprinsese o frică uscată și sărată. Angoasa cuiva care ar fi vrut și să plece, dar și să rămână pe loc. Dar unde să mă duc? Nu aveam unde să stau. Am renunțat la ideea de a

merge la poliție și m-am agățat de acel refugiu. Gândește, gândește, gândește. Adelaida Falcón, gândește-te.

În locul unde până nu demult fusese casa mea încă se mai auzeau pași, ba chiar mai clar decât pașii pe care-i auzeam mama și cu mine pe vremea când Aurora încă trăia. Am putut distinge târșâitul sandalelor lui Wendy, hohotele Mareșalei, viermuiala celor care au câștigat un teritoriu. Zgomotul înnebunitor al lui „*Tu-tumba-la-casa-mami, tumba-la-casa-mami; pero que tu-tumba-la-casa-mami*“. Coloana sonoră a unui coșmar peste care, odată cu răsăritul soarelui, se suprapunea soneria insistentă a telefonului fix care a tot sunat timp de vreo douăzeci de minute. Cine să mă fi căutat și de ce?

Plaza Miranda se vedea mai bine de pe latura asta a blocului. O nouă patrulă de femei luase locul celei de mai devreme. Erau încă mai zdrahoance decât Mareșala și clanul ei. María avusese dreptate: nici n-ar clipi să ocupe celelalte apartamente, locuite sau nu. Noile războinice erau însoțite și de câțiva Motorizați ai Patriei. Deocamdată aveau ce face, asta da. Luaseră la bătaie un grup de copii care arseseră niște pancarte cu efigia Comandantului Suprem.

N-a durat mult că a și apărut un convoi al poliției militare și un grup de bărbați cu pistoale. I-am văzut sosind, tumultuoși și însetați de sânge. Aș fi vrut să țip, să-i avertizez că erau prea mulți, dar rămăsesem fără voce. Trăgătorii în mișcare făcuseră deja două victime: niște tineri plăpânzi care zăceau acum pe asfalt. Unul dintre ei încă se mai zbătea și scuipa sânge pe gură, ca un taur prost împuns de toreador.

M-am întors în salon și am luat scrisoarea nedeschisă de pe masă. Era o scrisoare din partea Consulatului Spaniei la Caracas. Am încercat să deslușesc, în contre-jour, ce scria, dar a

fost imposibil. Cealaltă scrisoare, tot cu însemnele drapelului galben și roșu, era o notificare prin care Statul spaniol solicita un document care să ateste că Julia Peralta, mama Aurorei, mai este în viață ca să poată primi pensia. Din câte știam eu, doamna respectivă murise de cel puțin cinci-șase ani. Am împăturit scrisoarea de la Consulat și solicitarea documentului și le-am ascuns în pantaloni, am luat cheile și am încuiat ușa.

Aurora Peralta murise, dar eu încă trăiam.

Niciodată n-am fost de față la vreo naștere. Nici n-am născut, la rându-mi. N-am legănat în brațe nici un copil. N-am potolit nici un alt plâns în afară de al meu. În familia noastră nu se năștеau copii. Dar, în schimb, mureau femei bătrâne, răpuse pe tronul propriei autorități. Domneau chiar și pe marginea mormântului, aidoma cuiva care moare la poalele unui vulcan. Eu nu vedeam maternitatea ca fiind diferită de legătura care existase între mine și mama: o relație de intendență și bună-orânduire, o formă discretă de dragoste care se manifesta prin echilibrul acelui univers alcătuit din noi două. Nu avusesem nici conștiința, nici proporția a ceea ce înseamnă o iluminare până în ziua aceea când mama m-a dus să văd o pictură de Arturo Michelena, un pictor despre care eu eram încredințată că pictase numai scene de luptă și care atunci, deodată, mi se înălța în fața ochilor cu dovada de netăgăduit că lumina limpezește ceea ce e tulbure și conferă rațiune acelei vizuini întunecate de sub pântec.

Lucrarea se numea *Tânăra mamă*, și asta m-a făcut să mă întreb pentru prima dată ce însemna să dai naștere. Eu aveam pe atunci doisprezece ani, iar pictura, mai bine de un secol. Michelena o pictase în 1889, în perioada lui de vârf. Trăia la Paris, fusese premiat la diverse saloane oficiale, ba chiar primise și o medalie în cadrul Expoziției Universale, cea cu prilejul căreia se inaugurase și Turnul Eiffel. Michelena era un academist, un cosmopolit moderat, cineva destul de îndepărtat

de Salonul Refuzaților, dar opera cu lumina văilor valenciene ale Venezuelei așa cum doar cei școliți sub lumina strălucitoare de la tropice știau să o facă. O lumină care arde tot.

M-am postat în fața acelei picturi de parcă aș fi descoperit un secret de familie: mamele poartă în ele deopotrivă frumusețe și stricăciune. Nu aflasem la vârsta aia nimic despre Emma Bovary, nici despre Anna Karenina, habar nu aveam de existența acelor sinucigașe neîmplinite, după cum nu știam nimic nici despre poetele damnate datorită cărora am devenit o cititoare vorace. Nu o citisem pe Miyó Vestrini cu *Poruncile inimii*, nu aveam habar despre tulburătoarea *Casă sau lup*, de Yolanda Pantin, sau despre *Geanta de piele pentru petrecere*, de Elisa Lerner. Citisem, e drept, *Ifigenia*, de Teresa de la Parra, dar fără să am cu-adevărat dimensiunea plictiselii care o îmboldea pe acea domnișoară din Caracas să scrie. Nu înțelegeam mai nimic din scrierile acelor mari doamne care aveau să-mi rămână ca tatuate pe piele, ca niște datorii pe viață, și, cu toate astea, în fața acelei lucrări de Michelena am descoperit-o pe femeia care locuia deja înlăuntrul meu. Nu era curajoasă, dar voia să fie. Nu era frumoasă, dar jinduia după netezimea unei pieli fertile precum cea pe care o etala femeia pe care o aveam în fața ochilor.

Michelena m-a făcut să mă privesc în oglinda propriilor mele linii curbe, tot el a fost cel care a pus în lumină problemele trupului meu prin imaginea acelei tinere mame stând pe un balansoar, o nimfă ieșită din *Las Hilanderas*[1], ținând în brațe un copil mult prea mare, alb și sănătos pentru o țară atât de încercată de foame și război. Mă uitam la tremurul frunzelor reflectate pe pielea ei și ghiceam falsele umbre create de paleta pictorului, studiam silueta cărnoasă a acelei femei și

lentul travaliu pe care îl presupune o naștere. Dacă a cunoaște înseamnă a-ți altera neștiința, în dimineața aceea eu avusesem parte de o scuturare: aceea izvorâtă din neobișnuita frumusețe pe care o emană mamele, ființe cu un parfum delicat, femei care strălucesc în lumina dimineții.

Străbăteam alături de mama pietonalul Los Caobos, bulevardul care traversa parcul cu același nume din capitală, un parc franțuzesc gândit de un inginer catalan, Maragall, pentru Caracasul anilor ’50. Ne întorceam de la o reprezentație a spectacolului *Petrică și Lupul* în sala José Félix Ribas a Teatrului Teresa Carreño, cel mai mare teatru din Venezuela. O insulă de verdeață în această țară care-și propunea să fie diferită de ceea ce era. Ne-am oprit în fața fântânii Francisco Narváez să admirăm nimfele plinuțe, niște indience cioplite în piatră, aducând cu statuia zeiței María Lionza. Spre deosebire de aceasta însă, nimfele păreau mai severe. Fântâna a cărei parte integrantă erau și pe care sculptorul o botezase cu numele țării, Venezuela, trona peste oglinda întinsă a apei pe care pluteau ambalaje de bomboane și pungi decolorate de chipsuri. O supă borșită de frunze și gunoaie.

— Ți-a plăcut la Galeria Națională? m-a întrebat mama.

— Îhâm…, i-am răspuns în timp ce trăgeam cu putere cu paiul dintr-o cutie mică de suc de piersici pe care mama o luase cu ea în geantă.

— Și ce ți-a plăcut cel mai mult?

Cu întrebarea ei încă în minte, mi-am ațintit ochii spre sânii exagerați ai indiencelor lui Narváez, apoi i-am coborât la pantofii mei albi plini de crăpături.

— Cel cu mama.

— Care?

— Pictura de Michelena…

— Cum așa? M-am gândit că-ți va plăcea instalația *Los Penetrables* a lui Soto sau sculpturile de Cruz-Diez.

— Mi-au plăcut și acelea. Dar mi-a plăcut mai mult cel cu mama. Cea cu rochia și pergola.

— Aha, bineînțeles, a zis mama, cu îngăduință. Din pricina rochiei roz, nu-i așa?

— Nu. Am tăcut câteva clipe, bolborosind cuvinte în puținul suc rămas în cutie. Îmi place pentru că tremură.

— Tremură?

— Da. Am mai tras o dată tare din pai. Se mișcă, tremură. E și nu e în același timp, înțelegi? Există și nu există… Apare și dispare. Nu e un desen. Are viață.

Mama a rămas cu privirea ațintită la lacul din parcul Los Caobos. Cicadele repetau sunetele de uscăciune și dimineața se retrăgea, stângace, ca un rest de duminică. Promenada de marmură, pe atunci încă nevandalizată, te îmbia la siestă prelungită. Mama a scotocit prin geantă și a scos un pachet de batiste de hârtie pe care mi le-a întins ca să mă șterg la gură.

— Și de asta ți-a plăcut?

— Îhâm…, i-am răspuns fără alte explicații. Când m-am născut eu, așa arătam și noi două?

— Așa cum?

— Ca în pictura asta: mari, rozalii. Știi tu, așa, cu aspect pufos, ca de cozonac.

— Da, fata mea. Așa arătam.

Gestul mamei s-a frânt și ea a început să-și scuture fusta. Și-a închis geanta la loc și m-a luat de mână.

În singurătatea deplină a unui parc plin de nimfe și arbori, ceva din țara aceea a noastră, ceva asemănător cu un prădător,

se pregătea să se năpustească asupra noastră.

1. *Torcătoarele*, tablou de Diego Vélazquez (1599-1660).

Am cercetat toate ieșirile către parcare. La fel am făcut și cu tomberoanele cele mai apropiate și cu accesul către străzi mai puțin circulate. Trebuia să scap de trupul Aurorei Peralta fără să atrag atenția. Dacă aveam de gând să-mi fac vizuina în apartamentul ei, nu trebuia să comit nici o greșeală. Înlăturasem posibilitatea de a anunța poliția. Era mai mult decât probabil ca eu să sfârșesc în închisoare decât ca cineva să ia de bună versiunea mea. Am așteptat până pe la zece seara. Rafale de mitralieră măturau străzile. Plumb, plumb pur. Coridoarele erau pustii. Locatarii se încuiau în casă, temându-se pentru propria viață. Cu vreo trei ore mai devreme, Mareșala și trupa ei părăsiseră fortul și se alăturaseră batalionului din bulevardul Urdaneta. Fiii Revoluției și grupurile armate masacrau vreo sută de manifestanți cu cagule care protestau împotriva Guvernului: oameni care ieșeau știind că vor fi omorâți, căci foamea și furia laolaltă pot deveni o bună rațiune pentru a muri. Pentru mine ăsta era cel mai bun moment. Nu puteam să ratez ocazia oferită de confuzia și disperarea celorlalți.

Să târăsc trupul Aurorei Peralta până în hol a fost mai greu decât îmi închipuisem. Cele șaizeci de kilograme ale ei cântăreau o tonă. Nu știu ce fusese mai rea: greutatea sau rigiditatea. Am apăsat butonul ascensorului. Auzeam cum se hârșâia de grinzile metalice. Urca parcă mai lent ca niciodată prin măruntaiele vechiului bloc. Când am deschis ușa, mi-am

dat seama că spațiul cabinei era prea strâmt. Întins, trupul Aurorei nu încăpea. Extremitățile ei erau încordate ca niște gheare. Nu o puteam îndoi și nici nu puteam să-i schimb poziția. Îmi explodau tâmplele și mâinile îmi tremurau. Tricoul îmbibat cu alcool cu care-mi acoperisem nasul mă sufoca, iar mănușile de plastic îmi coceau degetele. Uneori am impresia că nu mie mi s-au întâmplat toate astea.

În picioare, extenuată, în fața ușii deschise a ascensorului și cu trupul acela întins pe jos, imploram destinul să găsesc o soluție. Să o trag pe scări până jos, treaptă cu treaptă, ar fi fost cea mai sigură variantă ca cineva să ne descopere. Nici pe hol nu mai puteam rămâne, așteptând lângă cadavru. Cele douăsprezece munci ale lui Hercule păreau o joacă de copii pe lângă ce trăiam eu. N-aveam decât o speranță și mă agățam cu dinții de ea: singura posibilitate ca eu să supraviețuiesc era legată de femeia aceea moartă. Trebuia să-mi joc bine cărțile dacă voiam să rămân în apartamentul ei.

Am împins cadavrul Aurorei Peralta înapoi în casă. Rotirea trupului ca să-i schimb direcția și nevoia de a-i menține picioarele întinse dar îndreptate către ușă mi-au accentuat senzația de buclă și de impas. Avusesem nevoie de o oră întreagă ca să scot trupul și iată că mă găseam fix în locul din care pornisem. Bubuitul împușcăturilor, exploziile și zgomotul de cocktailuri Molotov mi-au insuflat curaj. Am inspirat cât de adânc am putut. „Adelaida Falcón, adună-te“. Disperarea îți injectează sclipiri de geniu. Am ridicat privirea și am cercetat apartamentul întunecat. O măsuță cu o mașină de cusut, aflată în dreptul balconului, părea să servească în modul cel mai practic scopului meu. Dacă jos, pe străzi, bărbați și femei se

omorau între ei, pe cine să mai surprindă căderea unui cadavru de la etajul cinci? Să plouă cu morți. Așa, nemetaforic.

Am mutat măsuța până aproape am lipit-o de fereastra de lângă balcon. Mi-a luat o jumătate de oră să o ridic pe Aurora Peralta de pe jos. Am pus trupul pe un scaun și de-acolo mi-am luat avânt ca să îl urc pe măsuță. Suprafața plană avea să funcționeze ca o tavă. Am așezat cadavrul cu fața în jos. Picioarele îi erau tari ca niște clești. *Rigor mortis* îi dădea un aer de acrobat trist. Am împins-o, forțându-mă din rărunchi, de parcă în loc să scap de un cadavru, aș fi fost pe punctul să nasc. „O mamă ajunsese să creadă că fiica ei era femeia care năștea dintr-o suflare“, cânta uneori mama. Așa a fost și cu împinsul cadavrului: ca o naștere.

Când mijlocul Aurorei Peralta a depășit cadrul ferestrei, corpul s-a înclinat sub propria-i greutate. I-am văzut picioarele dispărând în aer: o grămadă lipsită de viață și de demnitate. Eu nu aveam nici o vină. Nu ai nici o vină, Adelaida, îmi tot spuneam ghemuită pe jos, în balcon. Huruitul motocicletelor Fiilor Revoluției îmi sfredelea auzul. Amenințările și urletele se împrăștiau ca niște alice. „Omoară-l, omoară-l! Omoară-l, mama lui de javră! Omoar-o pe javra aia! Filmează! Filmează ca să-l salte!“. Dacă nu auzisem cum s-a zdrobit de asfalt trupul Aurorei Peralta, fusese din cauza acelor urlete.

Voiam să mă ridic și să mă uit, dar am rămas ascunsă, plină de sudoare și de rușine. Suturile pe care mi le făcuse María la cap încă mai dureau. Căldura mi se lipea de față. Am simțit un jet de excremente care-mi urca până spre gât, ceva compact, întărit. Lucrurile ajunseseră într-un punct în care orice încercare de remediere a celor deja săvârșite ar fi compromis

pasul următor. Nu eu o omorâsem, dar asta nu mă absolvea de vina de a fi scurmat prin gunoaie.

Tot ce voiam era să am o casă. Un loc unde să dorm. Un spațiu în care să-mi regăsesc drumul și să mă lepăd de propria mea mizerie sub jetul unui duș cu apă curată. Și apa să-și facă treaba. Să spele și să împrăștie acea crustă de jeg care se formase, ca o a doua piele, peste propria mea piele. Iar dacă voiam să fac asta, trebuia să mă grăbesc. Nu puteam lăsa trupul Aurorei pe trotuar, în fața blocului. Oricine ar fi putut să o recunoască. La vreo douăzeci de metri de intrarea în bloc am văzut un tomberon în flăcări. Dacă aș fi reușit să o car până acolo, aș fi șters orice urmă. Un mort în plus în oraș. Încă unul. Ce, nu apăreau peste tot, în geamantane sau în guri de canal, trupuri ciopârțite? Câte suluri cu cadavre pe care nimeni nu le-ar mai fi putut recunoaște ori revendica nu împânzeau deja orașul? Niște oameni care muriseră. Și-atât.

Nu știam dacă să mai țin pe față tricoul îmbibat cu alcool. Îmi era de folos contra gazelor lacrimogene. Dar dacă aș fi coborât cu fața acoperită, modul în care arătam ar fi dat de înțeles că mă asociam unei grupări; cea a perdanților evident. Majoritatea protestatarilor foloseau tricouri cum îmi pregătisem și eu, ca să poată rezista cu orele în norul de gaz usturător. Era uniforma celor care primeau pedeapsa: un magnet pentru pâlcurile de bărbați cu pistoale apăruți pe străzi. Mi-am smuls pânza de pe față și am rupt-o la goană pe stradă. Nici n-am ajuns bine la intrare, că o pală de gaz usturător mi-a și ars gâtul.

Aurora Peralta aterizase pe caldarâm, cu fața în jos. Era greu de recunoscut. Mirosul de cauciuc ars și gaz iute alcătuia o pâclă densă, ceața ideală în care să te poți mișca repede. Am

târât cadavrul spre tomberonul în flăcări. Era ceva mai departe decât calculasem. Pe drum am găsit o sticlă plină cu benzină, o bombă artizanală pe care nefericitul care o făcuse probabil că n-a mai apucat să o arunce. Am stropit-o pe Aurora Peralta cu respectivul combustibil. Am tras-o de călcâie cu toată puterea și am târât-o lângă baricadă. Hainele ei au luat foc imediat. Un adevărat foc de Sf. Ioan în plină lună aprilie.

O strofă dintr-un cântec care se cânta în Ocumare și Choroní în fiecare an, pe 23 iunie, de Sf. Ioan, mi-a revenit în minte. Acele versuri cam vulgare pe care le auzeam în depărtare pe când ne odihneam pe veranda pensiunii Falcón. „Până când n-o bate glonțul, eu nu plec de-aci. *Ay, garabí*…“ repetau negrii din sat în timp ce țineau ritmul bătând în tobe, iar o mare de femei și bărbați își unduiau șoldurile printre aburi de sudoare și alcool. Mătușile mele, Clara și Amelia, știau versurile pe dinafară și cântau și ele, fără prea mult entuziasm. Pe plajă toată lumea dansa cu toată lumea, cei mai mulți gata abțiguiți, uniți întru același delir, inervați ca niște larve, bălăngănind efigia în lemn a unui sfânt până la țărmul mării.

La câțiva metri de mine, Aurora Peralta dispărea printre flăcări și gloanțe. Oamenii alergau dintr-o parte într-alta mânați de propriul haos, un talmeș-balmeș de praf, moarte și nebunie. În țara asta, dansăm și ne frecăm de morți. Îi transpirăm prin toți porii, îi expulzăm ca pe demoni sau ca pe dejecții. Vor sfârși în fose septice, lângă reziduuri care ard ușor, de parcă ar fi dintr-un material volatil și lipsit de importanță. „Până când n-o bate glonțul, eu nu plec de-aci. *Ay, garabí*…“ Am lăsat-o pe Aurora Peralta să ardă în pace și am luat-o la goană.

Eram aproape să ajung la intrarea în bloc când ceva m-a doborât la pământ. Am aterizat cu obrazul pe trotuar. Am simțit

cum asfaltul îmi răzuia pielea. Am crezut că alunecasem din cauza unsorii pe care o împrăștiaseră pe trotuar ca să alunece și să cadă cei care încercau să fugă. Abia după aceea mi-am dat seama că mă împinsese cineva. Cineva care, cu toată greutatea corpului, îmi apăsa pe șolduri, împiedicându-mi orice mișcare.

— Stai pe loc, fată, stai pe loc! Ce faci, ă? Unde mergi?

Am încercat să mă întorc, dar corpul acela nu mă lăsa să mă ridic. Pe burtă cum eram, nu puteam să-i văd fața, și nici să-mi dau seama din ce grupare făcea parte. Dacă era dintre cei care protestau împotriva Guvernului sau dintre acoliții acestuia. Am început să mă zbat, încercând să-l dau jos de pe mine.

— Ce tot faci, fată?

Oricine ar fi fost, era clar că nu avea de gând să mă lovească, cel puțin nu din prima.

— Cum, ce fac? Mă apăr, mă lupt, ca și tine.

Am reușit să mă întorc cu fața în sus.

— Tu, să te lupți? Cu ce, cu cine?

Chipul atacatorului meu era acoperit de o mască ca acelea pe care le purtau Fiii Revoluției. Ochii lui mă priveau din spatele unei cagule de tipul acelora folosite pentru ascensiunile pe munte, neagră și cu un craniu desenat. Mirosul de carne arsă începuse să se împrăștie în aer. Apăsându-mă cu picioarele și ținându-mă strâns de brațe, atacatorul meu încerca doar să mă imobilizeze. Mi-am dublat eforturile, m-am zbătut, am dat din picioare și mi-am încordat spinarea până ce am izbutit să-mi eliberez o mână. Am dat din mână în gol, m-am rostogolit. Într-un final, am reușit să-i apuc masca cu unghiile. Am tras cât am putut și am reușit să-i dezvelesc fața. Nu s-a opus, nici măcar n-a încercat. Mi-a acordat o clipă să-mi revin, timp în care nu i s-a mișcat nici un mușchi de pe față. Dacă exista un Dumnezeu al

ticăloșilor, atunci tocmai era de partea mea. L-am recunoscut imediat. Era fratele Anei.

— Santiago! Tu ești?

N-a răspuns.

— Soră-ta te caută disperată.

— Șșt! Prefă-te și fă ce spun! Lovește-mă cu pumnii, cu picioarele, zbate-te încă puțin, OK? Și-a acoperit din nou fața cu cagula și s-a apropiat de urechea mea. Unde să te duc să scapi de-aici?

— În blocul din spatele tău, la nici douăzeci de metri.

Santiago m-a ridicat îmbrâncindu-mă, exagerând și agitând în mână o grenadă lacrimogenă care a și explodat foarte aproape. În secundele următoare, nimeni nu avea să ne mai poată vedea. În timp ce șleahta de Motorizați tăia bulevardul în mare viteză descărcând magaziile revolverelor în zidurile clădirilor, am luat-o la fugă spre intrarea în bloc.

— La revedere, mi-a spus când am ajuns la intrare.

După care s-a întors cu spatele și s-a îndreptat către stradă. M-am aruncat asupra lui și am încercat să-l țin pe loc, agățându-mă de gâtul lui. Santiago m-a împins cu brațul.

— Du-te acasă. Treaba ta dacă vrei să încasezi un glonț, dar eu n-am chef să mor. Dacă se prind că nu ți-am crăpat capul, pe mine mă așteaptă glonțul.

O nouă rafală de împușcături ne-a făcut să ne trântim la pământ.

— Stai, ascultă-mă puțin. Soră-ta te caută. Trebuie să-i dai un telefon. Că dacă n-o suni tu, o sun eu.

— Dac-o suni, ne înfunzi pe toți. Pe ea, pe mine și chiar și pe tine. Așa că…

N-a mai isprăvit propoziția. Un băiat s-a prăbușit la picioarele noastre. N-avea nici șaptesprezece ani. A căzut lovit de o grenadă lacrimogenă care i-a sfâșiat pieptul. În urma lui, a și apărut un agent de ordine cu o pușcă în mână. Santiago mi-a mai tras un pumn în stomac, m-a apucat de păr și m-a scuturat ca pe o păpușă.

— P-asta s-o duci la camion. Hai, hai, mișcă-te mai repede, tembelule! Direct la comandoul Bolívar s-o duci, i-a ordonat bărbatul lui Santiago.

Ghemuită la pământ, fără suflu și cu stomacul strâns, l-am zărit pe individul acela îmbrăcat în negru care a trecut de noi și s-a dus direct la prada tocmai răpusă. Acolo, pe vine, s-a apucat să cotrobăie prin buzunarele băiatului întins pe asfalt. Așa se făcea: morții trebuiau jefuiți, nu îngropați.

Dar, la urma urmei, cine eram eu să-l judec pe militarul ăla!

Copii ai păcatului, cum ar fi zis mătușile mele, îngânând cântecul dedicat Sf. Ioan.

„Până nu bate glonțul, eu nu plec d-aci. *Ay, garabí*…“

Nu mi-am seama unde eram până n-am ajuns în dreptul intrării în bloc. Abia am reușit să bag cheia în broască. Santiago mai avea încă pe față masca aia pe care o purtau Fiii Revoluției ca să-și ascundă chipul, așa că era greu de spus dacă urmăream pe cineva sau fugeam. Amenințarea pe care o reprezenta acea pânză ne făcea pentru unii invizibili, iar pentru alții vulnerabili. Cu câteva luni înainte, această mască, asociată cu Guvernul, avea un fel de valoare de liberă trecere și certitudinea că nimeni nu ar fi cutezat să se apropie de noi. Numai că lucrurile se schimbaseră. Nimeni nu mai șovăia acum dacă ar fi fost să încolțească vreun reprezentant al regimului și să-l linșeze cu ajutorul oricui ar fi vrut să se alăture respectivei acțiuni. Santiago, un călău fără de armă, devenise o victimă ușoară pentru oricine ar fi voit să-i întoarcă porția de ură pe care Comandantul ne-o lăsase drept moștenire. Într-un sfârșit, am intrat în apartament. Santiago și-a dat jos cagula și și-a trecut privirea peste mobile și pereți. Văzându-l așa, cu obrajii supți și ochii înnebuniți, mi s-a făcut milă de el, mai degrabă decât teamă. Nu-și găsea astâmpăr, era dezorientat. Traversa salonul de la un capăt la celălalt. Se bâlbâia când vorbea. Dacă mă lovise, o făcuse ca să ne salveze pielea, zicea. Dacă era unde era și făcea ce făcea, asta era pentru că…

În picioare, în fața propriilor sale puncte de suspensie, Santiago a reluat pledoaria. Că dacă mă lovise, n-o făcuse decât ca să îmi salveze pielea. Că toată chestia asta, spunea,

mototolind în palme cagula, era un coșmar. De trei luni încoace. Că îl săltase poliția. Că să vezi comandourile.

— Doar ți-am zis. Să te cari, să intri naibii odată în clădire. De ce dracu' a trebuit să te ții după mine? Acuma ești și tu băgată până peste cap, pricepi, până peste cap! M-auzi? mi-a zis, desenând cu degetul un cerc în jurul capului.

Santiago se înșela. Nivelul rahatului ne trecuse de mult peste cap. Ne îngropase. Pe el, pe mine, pe toți. Și nu mai eram o țară, eram o fosă septică.

— Vorbește mai încet, da? După mama de bătaie pe care mi-ai dat-o, eu ar trebui să fiu aia isterică, nu tu.

— Dar, dar tu nu-ți dai seama…

— Da, da, știu, te-am auzit perfect. Că dacă nu făceai asta, îți tăiau boașele. Doar că acum eu sunt aia care face regulile: ascultă, apartamentul de vizavi a fost invadat de niște tipe cărora nu le-ar păsa, după cum bine știi, dacă ne-ar scoate de aici în șuturi sau cu pistolul în coaste. Cât mai stai pe-aici, te rog să vorbești cât mai puțin posibil, iar dacă totuși o faci, atunci vino mai degrabă în partea asta de casă. Să nu aprinzi nici o lumină, să nu deschizi ușa și nici să nu te apropii de ușă dacă bate cineva.

— Da', ia zi, asta e…?

— Nu, Santiago, asta nu e casa mea. Ei, da, ar fi multe de povestit. Dar și la tine la fel. Soră-ta te crede deja mort. Nu mai știe nimic de tine. Dă bani în stânga și în dreapta ca să nu fii omorât, și tu nici măcar un telefon nu i-ai dat. De ce umbli cu golanii ăștia? Am crezut că te-au închis. A văzut toată lumea când te-au săltat de la facultate.

A rămas nemișcat în mijlocul salonului, cu masca aia în mână. Am coborât vocea, m-am dus lângă perete și mi-am lipit

urechea de el. Nici Mareșala, nici banda ei nu se întorseseră. Nu era totul pierdut: măcar nu auziseră nimic, iar eu mai puteam profita de ascunzătoare câteva zile ca să-mi rezolv treburile. Când am revenit în locul de dinainte, m-a lovit o oboseală încă mai cruntă decât cea pe care o simțisem după ce o aruncasem pe Aurora Peralta de la balcon.

Santiago mă privea, la fel de înnebunit ca mine, cu ochii deschiși și fără viață. Se uita la mine cu privirea cuiva rătăcit, demult de tot, într-un loc îndepărtat. Pentru prima dată de când îl cunoșteam, am observat la el ceva asemănător cu o înfrângere. Tânărul economist care pe toate le știa și le putea, dispăruse. Părea un bătrân. Avea fața ridată, pielea plină de cicatrici ale unor răni mai vechi. Era așa de slab, că i se vedeau perfect venele prin puțina carne care îi mai acoperea oasele. Avea niște jeanși ca vai de ei și un tricou roșu cu ochii Comandantului imprimați în dreptul sternului.

— Santiago, n-ai de gând să spui nimic?

Și-a dus mâna la frunte și și-a trecut-o prin părul murdar, plin de praf și grăsime.

— Adelaida, mi-e foame.

M-am dus la bucătărie și m-am întors cu două-trei felii de pâine pe vatră care mai rămăseseră într-o pungă, cu niște biscuiți pe care i-am găsit pe fundul unei cutii și cu trei conserve de ton pe care Aurora Peralta le lăsase pe cuptorul cu microunde. Santiago le-a înfulecat la repezeală. Sfărâma biscuiții între măsele și sorbea uleiul din conserva de ton. Am deschis și o bere pe care o găsisem în frigider. Ăsta era momentul de glorie al mesei.

— Mai sunt și niște banane, dacă vrei. N-am obținut drept răspuns decât sunetul bucății mari de pâine pe care se chinuia

să o înghită.

După ce le-a curățat de coajă, a înghițit cu totul cele două fructe, a băut berea rămasă și a scos din buzunar un pachet mototolit de țigări.

— Pot? a întrebat, aproape cu teamă.

— Ce importanță mai are cu tot mirosul ăsta de ghenă de-afară și dinăuntru, mi-e totuna.

— Tu nu fumezi?

— Nu mai fumez, dar lasă-mi și mie două fumuri.

Santiago fuma ținând filtrul între degetul mare și arătător. După ceva timp, mi-a oferit și mie ultimele fumuri. Mi-a întins mâna cu țigara în timp ce pe nări îi ieșeau două coloane de fum.

— Când m-au dus la Groapă, m-au ținut o lună întreagă într-o celulă fără ferestre, fără aerisire. Mai întâi am fost singur, pe urmă au mai adus încă doi de la facultate. La fiecare două ore venea unul de la SEBIN, tipii ăia de la serviciile secrete militare care se infiltrează în manifestații ca să ridice oamenii. Și individul ăsta îl alegea pe unul dintre noi pe care îl scotea îmbrâncindu-l din celulă. Îl aducea înapoi după vreo oră, bătut măr și cu coaiele moi ca piftia.

Am început să-mi privesc mâinile. Îmi era cu neputință să-l privesc în față.

— Nu-i interesa dacă ne cunoșteam între noi sau dacă eram din aceeași organizație. Doar ne băteau. O dată și încă o dată. O să te omor, fătălăule, o să te violez, o să-ți lichidăm familia, nenorocitule, cine te-a pus să te bagi unde nu-ți fierbe oala? Celui mai mic dintre noi i-au băgat un tub de cartuș în cur, iar mie, țeava puștii. Și o învârteau, cu vădită plăcere. Să mă ierți că-ți dau toate detaliile.

N-am zis nimic, n-am schițat nici un gest. Am încercat să nu ridic ochii spre el. Să fi fost eu prima persoană căreia îi povestea toate astea?

— Timp de două zile ne-au făcut chestia asta de patru ori, fiecăruia dintre noi. Pe urmă ne aranjau puțin și ne făceau poze cu telefonul, apoi închideau din nou ușa celulei. Aveau grijă să ne lovească pe tot corpul, mai puțin peste față, pe care o lăsau fără vânătăi, ca și cum ar fi vrut să pară că nu o duceam atât de rău. Presupun că fotografiile astea erau cele care i-au parvenit și Anei.

Am încuviințat din cap.

— Și soră-mii îi cer bani pentru asta?

Am dat din nou din cap.

— Și ce ofereau în schimb?

— Faptul că primeai de mâncare.

— Numai atât?

— Și dovada că erai în viață.

Și iarăși am tăcut.

— Se spun lucruri îngrozitoare despre Groapă.

— Și toate adevărate. Ne dezbrăcau și ne băgau în niște saloane albe, singurele care aveau gratii. Cea mai bună metodă de tortură: aerul condiționat. Dădeau termostatul la minimum. Făceam febră. Pierdeam orice noțiune: a timpului, a foamei, a temperaturii. La început urlam, și încă cum. Am început prin a cere un avocat din oficiu și am terminat cerșind puțină apă. Ne aduceau un pahar cu un fel de supă care mirosea a pișat. Bătaia te usucă, te deshidratezi, ți se usucă gura și ți se lipesc buzele. Te bat ca să te epuizeze, ca să te facă să cedezi. Frica te face lucid, iar bătaia te abrutizează. În prima săptămână ne-au bătut separat, pe fiecare în parte. În a doua săptămână ne-au băgat pe

toți trei în aceeași sală. Ne-au dat jos pantalonii și ne-au obligat să dansăm. Apoi să ne pipăim unul altuia testiculele. La halul în care ajunseserăm, nici măcar nu mai eram conștienți de ce făceam. Doar când pomeneau de soră-mea devenea groaznic.

— Și ce ziceau?

— Că știu unde stă. Că au s-o violeze. Că au s-o omoare. Pe ea și pe Julio. Știau numele amândurora. M-au forțat să mă milogesc și să cer iertare, dar mi-era totuna, fiindcă imediat după aia mă luau iar la omor. Odată cu noi, au adus și femei. Pe câteva dintre colegele de la Economie le-au arestat în aceeași zi cu mine. Unele dintre ele nu protestaseră deloc până atunci. Și doar le avertizasem că una e să fii în prima linie a unei coloane de protestatari, și alta să stai mai în spate. Eu am vorbit, eu am auzit.

— Le-au bătut și pe ele?

— Le-au violat. Când ne duceau la „congelator“, le auzeam urlând. În celelalte celule, adică cele albe, era imposibil să auzi ceva. Eram izolați și fără lumină. Începuserăm să o luăm razna. Asta și voiau: să uităm că fuseserăm oameni. După o lună ne-au scos din Groapă și ne-au dus într-un birou. Ne-au dus până acolo legați la ochi. Ne-au pus dinainte un document ștampilat în care erau înșirate o duzină de capete de acuzare: rebeliune, instigare și asociere la delincvență, incendiere, distrugere, terorism… Majoritatea celor pe care îi ridicaseră odată cu mine nu recurseseră la violență. Ne-au ridicat când plecam de la marș, eram în drum spre casă. Au așteptat să ne împrăștiem ca să le fie mai ușor să ne aresteze.

— Santiago, dar cine vă acuza?

— Nu știu. Am solicitat să vină cineva, un ofițer, un avocat, un judecător, cineva care să fie prezent când ni se luau

declarațiile. N-am primit nici un răspuns, nici n-a venit cineva. Era o procedură simplificată a unui tribunal militar, ni s-a explicat. „Asta pățiți dacă nu vă vedeți de treabă“, ne-a zis unul în uniformă verde. A doua zi ne-au despărțit și ne-au trimis pe fiecare în alt loc. Pe mine la închisoarea de drept comun din Dorado, în sud. Am stat o lună în închisoarea aia. Nu credeam că o să ajung să-mi fie dor de indivizii de la serviciile secrete SEBIN. Nu ne mai făcea nimeni fotografii cu telefonul mobil, presupun că-și făcuseră plinul cu o mulțime de alți deținuți șantajându-le familiile. Nici măcar pentru asta nu le mai eram de folos. Ai idee dacă Ana a continuat să-i plătească?

— Nu sunt sigură, Santiago. Când mama a intrat în agonie, am pierdut contactul cu toată lumea. Am rămas cu ea la clinică, s-o îngrijesc.

A făcut ochii mari.

— Da, mama a murit.

— N-am știut. Mă rog, de parcă aș fi și avut cum să știu…

A scos din nou pachetul mototolit de țigări, a luat ultima țigară și a pus-o pe masă.

— A murit acum două săptămâni.

— Cine mai trăiește azi, Adelaida? De când s-a dus totul dracului, cine n-a murit?

Santiago s-a ridicat de pe scaun.

— Unde te duci?

— La baie. N-am mai făcut pipi de-un secol.

Am ridicat ochii spre tavan, rugându-mă să găsesc răspunsuri. Trebuia să o sun pe Ana și să-i spun că dădusem de frate-su. Trebuia? Puteam, oare? Mi-am trecut palmele peste masa aceea la care nu mă așezasem niciodată să mănânc și deasupra căreia, dintr-odată, mi se perinda toată viața, ca într-un film nemontat încă. Era mai bine ca Ana să nu afle nimic despre cele întâmplate. N-ar fi folosit la nimic. Ar fi înnebunit de disperare. Să nu știi e un mod de a rămâne protejat, îmi tot repetam ca să-mi insuflu curaj și să încerc să gândesc la rece. Era singura mea prietenă. Nu puteam să-i ascund ce știam; nici că-l întâlnisem pe Santiago.

M-am ridicat de pe scaun, gata să iau telefonul. Când l-am auzit pe Santiago trăgând apa la baie, m-am așezat la loc pe scaun.

Ana și cu mine ne împrieteniserăm în anul doi, la Facultatea de Litere. Ne întâlniserăm în lift după ce ne mai văzuserăm și la alte cursuri generale. Ea a profitat de ocazie și s-a prezentat și, în treacăt, cum numai ea știa să facă, mi-a spus cât de mult o deranjau intervențiile mele la curs. „Folosești prea multe adverbe și vorbești ca un funcționar public“, mi-a reproșat. Ea, ca și frate-su, erau firi inflexibile, genul de persoane care, din nesuferite, ajung să-ți devină simpatice. Cert e că, datorită influenței ei, mi-am corectat mania de a adăuga adverbe la tot

ce aveam de spus, lucru care însă n-o absolvă de aroganța cu care s-a purtat.

Faptul că ne mișcam în aceleași cercuri ne-a apropiat din ce în ce mai mult: orarul de la universitate, cursurile la care aleseserăm să mergem... Dacă cineva m-ar întreba cum de-am rămas prietene în toți anii ăștia, n-aș ști să răspund. Tot așa se întâmplă și cu iubiții sau cu cei căsătoriți. Nu prea ai de unde alege și dacă, pe deasupra, compania celuilalt e plăcută, bine-venită fie. Amândouă eram slabe și uscate ca niște scânduri. Nu simțeam deloc chemarea de a înnoi literatura națională, ca, de altfel, mai nimeni dintre cei de la Litere. Ne îndreptam către lucrul ca editor profesionist. Limpezime și precizie, nimic mai mult.

— Și tu? m-a întrebat ea într-o bună zi la cafeneaua universității.

— Eu, ce?

— Trimiți romane la concursuri sau chestii d-astea?

— Nu mă interesează.

— Nici pe mine, a răspuns, plescăind din limbă, și am izbucnit amândouă în râs.

Ne-am angajat amândouă ca redactori, făcând stilizare pentru niște ziare care nu mai există. Am văzut cum se schimbau lucrurile, cum veneau devalizările, protestele și cum disensiunile au fost treptat înăbușite, la început de vacarmul revoluționar și apoi de violența sistemului. Am fost martore la anii de glorie ai Comandantului și pe urmă la ascensiunea lentă a succesorilor lui; am cunoscut primele versiuni ale Fiilor Revoluției și ale Motorizaților Patriei. Am văzut cum țara se transforma într-o fantasmagorie. Apoi a contat și liantul chestiunilor personale. Viața ne adusese împreună și, iată,

trecuseră zece sau doisprezece ani de când eram prietene. O cunosc pe Ana suficient de bine cât să pot afirma unele lucruri despre ea. Două erau chestiile care-i dădeau insomnii: mama ei, care după ce rămăsese văduvă începuse să aibă simptome de Alzheimer, și Santiago, singurul ei frate, cu zece ani mai mic decât ea.

Cea mai clară amintire pe care o am despre Santiago e de la nunta Anei cu Julio. El avea cincisprezece ani. Eram la biserică, pe unde se fâțâia cu un aer de lehamite, superior. Era unul dintre cei mai buni elevi de la liceul lui, cel mai scump din oraș. Ana plătea niște rate scandalos de mari pentru bacalaureatul lui; și o făcea posedată parcă de un soi de simț al pariului, ca și cum ar fi investit banii ăia într-o pușculiță invizibilă. „E foarte deștept“, îmi spunea una-două. Da, într-adevăr era, dar și arogant. Iar ea contribuise din plin ca el să devină așa. A intrat la universitate printre primii zece. Dacă țara nu s-ar fi sinucis, băiatul ăsta cu siguranță ar fi ajuns să conducă Banca Centrală, zicea soră-sa. Dar n-a mai apucat. L-au întemnițat înainte.

Santiago a ieșit din baie, ștergându-și palmele de jeanși. S-a așezat în fața mea, a luat țigara pe care o scosese mai devreme din pachet și a încercat să o îndrepte.

— Într-o zi a apărut la El Dorado un comando al celor din facțiunea Moștenitorii Luptei Armate. Au scos toți studenții într-o curte interioară. Când eram aproape deshidratați și carbonizați de soare, au apărut opt tipi cu cagule și o sacoșă plină cu tricouri și măști ca asta – a făcut semn către cagula de schelet de pe masă. Dacă voiam să ieșim de-acolo, trebuia să mergem cu ei. Nici unuia nu ne-a trecut prin minte să întrebăm unde, oriunde era mai bine ca acolo.

— N-aș fi crezut că ai ajuns printre studenții din închisorile de drept comun.

— Așa procedau cu toți. Să te trimită la El Dorado era o modalitate de a scăpa de cei de pe urma cărora nu mai puteau obține nici un profit. Ne trimiteau la moarte, înțelegi? Dacă voiai să supraviețuiești, nu puteai să închizi ochii deloc: când nu voiau să te omoare, voiau să te violeze. Toți aveau niște bare de metal ruginit care printre boboci se vindeau ca aurul. Să ataci sau să te aperi erau singurele două lucruri pentru care eram mereu pregătiți.

Am încercat să-l întrerup.

— Adelaida, lasă-mă să vorbesc. A luat scrumiera și și-a aprins țigara. Cine nu s-a născut printre ei, cine n-a deprins de mic să ia gâtul cuiva, n-are cum să iasă viu de-acolo. Toți cei care ne-am aflat atunci în curtea interioară știam prea bine asta, a spus, expirând o dâră lungă de fum. N-am stat deloc pe gânduri și am cerut să fac parte din grupul care ieșea în ziua respectivă. Nu ne-au înapoiat actele de identitate, le-au dat direct celor din comando. Ne-au strigat pe nume, pe rând. Au verificat semnalmentele noastre cu cele din actele de identitate și ne-au dat câte un număr. Mie mi-a căzut douăzeci și cinci. Mi-a plăcut, e vârsta pe care o voi împlini la anul.

N-am zis nimic. De la o vreme încoace nu-mi mai plăcea să mă gândesc la viitor.

— Ce-i cu tine? Ce, crezi că nu-i mai apuc?

— Nu-mi pune în gură lucruri pe care nu le-am spus.

S-a lăsat o tăcere stânjenitoare care a durat câteva clipe, după care Santiago și-a reluat povestirea.

— Ne-au urcat într-un autobuz al unei localități de frontieră. Am mers toată noaptea, legați la ochi și cu mâinile legate cu

sârmă. Ne tot hurducăiam pe scaune. Dar chiar și așa, tot am reușit să dorm. Nu mai dormisem de săptămâni bune.

— Și unde v-au dus?

— Când ne-au dat jos din autobuz și ne-au dezlegat la ochi, am văzut un peisaj de selvă montană. La început, am crezut că suntem în sud, Bolívar sau Amazon. Dar, din conversația capilor, am dedus că ne aflam în cordiliera centrală, undeva între Caracas și Guarenas. Ne-au ținut acolo vreo cincisprezece zile, în condiții rudimentare. Nu aveam voie să vorbim cu nimeni. Ne-au învățat niște chestii de bază. Cum să ne batem. Cum să tragem. Ne-au explicat în linii mari regulile grupării, între ele structura liniei de comandă, ca să nu primim ordine de la alte grupări cu care ne-am fi intersectat. Odată ce am învățat partea esențială, tipul de la secția penală, care apărea din când în când, ne-a adunat pe toți. Cine dezertează sau cui îi vorbește gura fără el, e mort. Asta ca să fie clar. Și ne-a dat drept exemplu un băiat care încercase să fugă în timpul unuia dintre ultimele raiduri armate. L-a chemat pocnind din degete. Băiatul a înaintat clătinându-se. L-a apucat de păr și l-a pus în genunchi, în mijlocul curții, în fața noastră, a tuturor. Săracul de el plângea, îi implora să nu-l omoare, cu încheieturile mâinilor prinse în cătușe. Tipul l-a tras iar de păr până l-a ridicat de tot în picioare. A scos un cuțit pe care l-a arătat pe îndelete, trecându-ni-l tuturor pe dinaintea ochilor. Apoi i-a tăiat beregata. „Asta va păți cel căruia i se năzare să dezerteze sau să deconspire vreo acțiune armată“.

— Acțiune armată e ceea ce faceți în fiecare noapte?

— Așa numesc ei orice: un jaf, împrăștierea unor manifestanți, o razie organizată. Au nevoie de oameni pentru chestii de genul ăsta. De-asta ne-au și recrutat. Noi nu lucrăm

pentru Guvern, ci sub aripa lui. Ceea ce reușim să obținem ajunge pe mâna șefilor, o amestecătură de delincvenți, militari și luptători de gherilă. Dar care, comparați cu cei din Groapă, sunt totuși la alt nivel.

Conversația lui Santiago a început să lâncezească încetul cu încetul.

— Acum înțelegi cum de-am ajuns să port masca asta?

A rămas cu ochii la țigara stinsă și pe urmă m-a privit.

— De data asta nu ți-am mai lăsat nici un fum, îmi pare rău, mi-a zis, schițând un zâmbet chinuit. Și-a mai trecut o dată mâna prin păr și a ridicat privirea.

— Ești sigură că nu mai ai nici o bere?

Am dat din cap că nu. Rănile mă mâncau din nou.

— Atunci știu ce o să fac acum.

— Ce?

— Mă bag la somn.

Aurora Peralta Teijeiro. Data nașterii: 15 mai 1972. Ora: trei și jumătate după-amiază. Loc: Spitalul din La Princesa, Salamanca, provincia Madrid. Tatăl: Fabián Peralta Veiga, de loc din Lugo, Galicia. Mama: Julia Peralta Teijeiro, de loc din Lugo, Galicia. Naționalitate: spaniolă. Motivul solicitării: obținerea pașaportului și a documentului național de identitate emis de Regatul Spaniei. Alături de copia de la Registrul de Stare Civilă, mai era și o scrisoare semnată de oficiul consular din oraș, o listă de documente de prezentat, o recipisă cu data stabilită pentru îndeplinirea procedurilor și un număr de telefon pentru informații. Mai erau încă două săptămâni până la data respectivă. Data coincidea cu ziua în care se împlinea o lună de la moartea mamei, 5 mai.

Am luat un prosop curat și o pătură. Le-am pus pe masa din sufragerie. M-am întors în camera mare și am închis ușa cu grijă. Am găsit biblioraftul roșu în primul sertar al comodei. Înăuntru am mai găsit încă un certificat de naștere, cel al Juliei, mama Aurorei. Se născuse la Viveiro, un sătuc de pe coastă, pe lângă Lugo, în iulie 1954. Originalul și copia documentului se găseau împreună cu certificatul de deces, emis la Caracas. Moartea Juliei Peralta survenise chiar înainte ca eu să plec în prima mea delegație cu Francisco, la frontieră. N-am avut prea multe deplasări, dar prima a fost o sarcină de serviciu din partea ziarului pentru care lucram atunci. Mă angajaseră pe post de corector de șpalturi. Cu timpul însă, am ajuns să fac și

alte lucruri. Uneori coboram și în tipografie să corectez legenda vreunei fotografii sau să redactez o știre pe scurt sau să dau câteva telefoane ca să verific informațiile pe care redactorii nu avuseseră timp să le verifice. Eu redactasem aproape toate articolele lui Francisco, jurnalistul care ținea rubrica de politică și care oferise cele mai multe dintre știrile în exclusivitate despre războiul de gherilă din Columbia. Șefii mei au considerat că eram cea mai potrivită persoană să-l însoțească pe Francisco la frontieră pe toată durata operațiunilor pe care urma să le relateze. Cu toate că am întrebat, șefii nu mi-au dat nici un fel de detalii, doar m-au somat să le dau cât mai repede un răspuns. Am acceptat.

Când am ajuns acasă ca să-mi fac bagajul, am găsit-o pe mama îmbrăcându-se ca să meargă la înmormântarea Juliei Peralta.

— Cum adică te duci în zona de frontieră? Ai înnebunit? În zona aia bântuie moartea. Nu vii și tu să-i prezinți condoleanțe Aurorei pentru moartea Juliei?

— Mamă, nu pot. Te rog să îi transmiți tu din partea mea.

Mama se îmbrăcase în negru. Nu purtase niciodată culoarea asta, îi dădea un aer de țărancă. Ceea ce și era, iar doliul îi reamintea acest lucru. I se lipea de trup de parcă ar fi avut asta în sânge și devenea imediat foarte vizibil.

— Mamă, când te întorci, te rog să dai hainele astea jos de pe tine, i-am zis înainte să plec.

Ea a rămas în picioare, în mijlocul salonului, uitându-se la rochie, de parcă în sinea ei mi-ar fi dat dreptate. Chipul ei uscat și lipsit de expresie părea o insulă de tristețe. Pe urmă, am regretat ce-i zisesem. Am sărutat-o pe obraz și am ieșit din casă.

Am ajuns la punctul de întâlnire cuprinsă de neliniște. Francisco mă aștepta la cafeneaua din Portu, un local vecin cu sediul ziarului, unde obișnuiau să vină toți reporterii, local ținut de un tip mustăcios și negricios născut la Funchal. Cu excepția șefilor, îi puteai întâlni acolo pe mai toți ziariștii cunoscuți.

Francisco ajunsese mai devreme. Sorbea fără chef dintr-o cafea neagră. Am vorbit puțin. El nu părea să fi înțeles ce căutam și eu în deplasarea asta, iar eu eram intimidată de aerul lui de reporter-vedetă. Și iată-ne pe amândoi acolo, așteptând să treacă timpul, dar evitând obiceiul neplăcut pe care-l au toți necunoscuții, acela de a face conversație când, de fapt, fiecare vrea doar să fie lăsat în pace.

Reportajul care ne făcuse să călătorim până în colțul celălalt al țării era destul de incendiar: sechestrarea unui om de afaceri din cercurile înalte ale elitelor naționale – când încă mai exista așa ceva – de către gherilele columbiene. Urma să fie pus în libertate în zona Meta, la vreo sută de kilometri de graniță. Familia negociase pe cont propriu, cu o minimă intervenție din partea regimului Comandantului Suprem, care, tocmai atunci, strânsese relațiile cu forțele columbiene eliberatoare, cărora le facilitase un coridor de imunitate în schimbul loialității și cooperării armate, pe lângă tributul pe care-l percepea din transporturile de droguri pe care regimul le lăsa să treacă prin albia Orinocoului către Europa.

Lui Francisco i se garantase un permis de liberă trecere cu ajutorul căruia putea să-i însoțească pe agenții de legătură implicați în eliberare. Munca mea consta în a rămâne de cealaltă parte a graniței, gata să rezolv orice ar fi fost nevoie: de la a face rost de bani sau de bonuri de benzină, pentru a le duce

la posturile Gărzii Naționale, până la a mă ocupa de scaner și de laptopul de rezervă ca să trimit fotografiile și cronica atunci când aveau să fie gata.

— Ai mai fost pe graniță?

— Nu.

— Mda…

— Mda, ce?

— Încearcă să nu ieși în evidență. Nu vorbi prea mult cu ceilalți și, cel mai important, să nu care cumva să spui de ce și pentru ce te afli aici.

— Mulțumesc că m-ai sfătuit să nu vorbesc cu necunoscuți. Până să vin în delegația asta nici nu mi-ar fi trecut prin cap…

— Ai să-mi mulțumești, mi-a zis, ridicând o sprânceană.

— Absolut.

Am cerut și eu o cafea neagră.

— La pahar, o luăm cu noi.

— Nu, o vreau în ceașcă.

Antonio, portughezul, a făcut o mutră descumpănită.

— Ți-aș fi recunoscătoare dacă n-ai comanda și n-ai gândi în locul meu.

— Cum vrei, numai grăbește-te. Trebuie să pornim înainte de unsprezece. Te aștept afară.

Am parcurs un drum de vreo opt ore, pe șosea, până ce am ajuns în satul cel mai apropiat de granița cu Columbia. Francisco mi s-a adresat de câteva ori. Prima dată, ca să mă întrebe pentru ce alte ziare mai lucrasem. A doua oară, ca să-mi spună că și el studiase tot Jurnalistică. Și a treia, ca să-mi explice că cei mai buni dintre ziariști nu călcaseră în viața lor printr-o facultate. Avusesem dreptate: era un tâmpit.

Am stat atunci vreo două săptămâni departe de oraș. Timp în care am descoperit cum realitatea întotdeauna ne zgâlțâie din temelii toate certitudinile. Am avut această dovadă în două situații: atunci când Guvernul a demonstrat o capacitate de a sabota mai mare decât ne închipuiserăm și când mi-am dat seama că Francisco nu era complet idiot. Prima constatare ar fi putut fi previzibilă; cea de-a doua însă, nu. Cu siguranță existau bărbați mai senini și mai cu sânge rece. Poate chiar și mai buni fotografi decât el. Doar că eu până atunci nu mai avusesem de-a face cu cineva ca Francisco. El făcea tot: și fotografiile, și cronicile. Era mereu la limită. Relata lucrurile cu precizie și înaintea tuturor celorlalți.

Când ne-am luat rămas-bun în satul aflat la treizeci de kilometri de granița cu Columbia, de unde eu urma să coordonez restul călătoriei, Francisco m-a rugat să-i împrumut cartea pe care o citisem pe drum.

— Poezia nu se citește dintr-o suflare, așa că ia-o, i-am spus.

Mi-a mulțumit și a plecat.

Vorbeam la telefon zilnic. El îmi dicta cronica și eu o transcriam. Dintre cele paisprezece pe care mi le-a trimis, le-am reintitulat pe toate, ceea ce a multiplicat numărul convorbirilor. Unele ca să mă certe, altele ca să organizăm convorbirea de a doua zi.

— Am să te sun pe la cinci și, te rog, înainte să modifici titlul, întreabă-mă. Dacă e prea lung, fă bine și consultă-mă.

— Toate încap perfect.

— Și-atunci de ce le refaci?

— Fiindcă sunt ambigue. Dacă ai fi început să citești din Gil de Biedma, cartea pe care ți-am împrumutat-o, ai fi înțeles importanța preciziei în exprimare.

După zece zile de stat în tranșee într-o tabără la Villavicencio, Francisco continua să nu priceapă intențiile Comandantului Suprem cu privire la această salvare. Nu puneam la îndoială buna-credință a Guvernului, dar ceva nu mergea cum trebuie. Data eliberării se amânase cu cincisprezece zile. Pe urmă, cu încă două, și tot așa, până a trecut o lună. Țara încremenise. Toată lumea aștepta ca moștenitorul uneia dintre cele mai mari averi autohtone să se întoarcă viu acasă.

Era de la sine înțeles că totul era astfel pregătit încât, odată pus în libertate, ierarhia revoluționară să-și asume meritele pentru intermediere, însă finalul n-a fost cel așteptat. Lui Francisco i-a revenit misiunea de a redacta și relata contrariul a ceea ce ar fi putut fi marea lui știre în exclusivitate. A făcut-o riguros și golit de orice urmă de emoție.

Tot a lui a fost și singura fotografie a trupului lipsit de viață al omului de afaceri sechestrat, pe care gherila îl aruncase la doi kilometri de postul de grăniceri, vârât într-un sac de iută pătat de sânge. Era mort de două zile. Familia a fost nevoită să vină să recupereze cadavrul după ce plătise patru milioane de dolari care ajunseseră pe mâna celor de la Forțele Marxiste de Eliberare Națională.

A doua zi după întoarcerea noastră la Caracas m-am înființat la Secția de Fotografie a ziarului cu o selecție din jurnalul intim al lui Gil de Biedma.

— Te rog să primești asta ca scuză pentru că ți-am modificat titlurile, i-am spus.

— Nu e nevoie. A fost mai bine așa, chiar mult mai bine. Nu ți-am spus-o atunci, o fac acum.

La două săptămâni după asta, Francisco a venit la biroul meu.

— Săptămâna viitoare mă duc din nou la Meta și aș vrea să vii cu mine.

— O să stăm tot așa de mult ca data trecută?

— Nu. Doar vreo cinci zile. Nu e nevoie să cari atâtea scanere, nici să transmiți zilnic, dar m-aș simți mai comod dacă m-ai însoți.

— Ești sigur?

— Tot atât de sigur cum sunt și de faptul că n-o să mai trimit titluri de tot rahatul. Șeful de la pagina de știri interne mi-a zis că nu-i nici o problemă, chiar dacă îl las fără cel mai bun redactor…

— Eh…

— Bine, acum să nu te simți obligată. Dacă nu vrei, nu vrei. Căutăm pe altcineva.

— Când pleci?

— Marțea viitoare. Și ne-am întoarce sâmbătă.

— În regulă. Vin.

— Crezi că aș putea să te rog…?

— Ce anume?

— Să iei mai multe cărți de citit pe drum.

— Întotdeauna iau mai multe cărți cu mine. Găsesc eu ceva cu poze și pentru tine.

Francisco a zâmbit. Era prima dată când îl vedeam zâmbind. El avea patruzeci și șase de ani și eu aproape treizeci. Relația noastră a ținut trei ani, exact atât cât îi mai rămăsese de trăit.

M-am uitat peste certificatul de deces al Juliei Peralta de parcă m-aș fi uitat la o fotografie de grup alcătuit prin forța împrejurărilor și în care încăpeam cu toții, înghesuiți și fără să

zâmbim sub flash-ul unui singur adevăr: oamenii mor fie pentru că se îmbolnăvesc, fie pentru că sunt omorâți. Pui piciorul unde nu trebuie. Sari în aer sau te rostogolești pe scară în jos. Oamenii mor, din vina lor sau din cauza altora. Dar mor. Și asta e tot ce contează.

În anul în care Julia Peralta părăsea lumea asta, eu descopeream singura persoană care intra în viața mea ca și cum avea să rămână cu mine pentru totdeauna.

Eu, care rămăsesem văduvă la zece ani, am rămas din nou văduvă la douăzeci și nouă, cu o săptămână înainte de a mă mărita cu Francisco Salazar Solano, reporterul pe care un grup de gherilă îl căutase ca să-l recompenseze cu gloanțe pentru fotografia cu care câștigase Premiul Iberoamerican pentru Libertatea Presei: imaginea informatorului lui după ce se descoperise că prin el transpirase informația că Guvernul Comandantului Președinte dăduse ordinul ca omul de afaceri – pe care, chipurile, de câteva luni de zile se străduiau să-l salveze – să fie ucis. Pe Francisco l-au ucis în același mod în care îl omorâseră pe amărâtul ăla de informator: i-au făcut limba cravată, adică i-au făcut o gaură în gât și i-au scos limba prin ea.

Când l-a cunoscut pe Francisco, mama l-a cercetat din cap până în picioare. Noroc că e înalt, a zis ea. Și era. Avea aproape doi metri, distribuiți într-un trup greoi și geometric. Prima oară când am făcut dragoste, am crezut că o să-mi rupă o coastă. Nu s-a întâmplat, dar nici mult n-a lipsit. Mama nu l-a plăcut. Îmi reproșa totul la el: de la barba rasă neglijent, la diferența de cincisprezece ani dintre noi și la cei doi copii pe care-i avea dintr-o căsătorie anterioară.

— Ești femeie în toată firea, treaba ta ce faci, mi-a zis ea când am anunțat-o că mă mut cu el. Te duci la el acasă? Dacă

da, vezi că e casa lui, nu a ta. Copiii nu sunt ai tăi, sunt ai lui. Nu care cumva să te bagi slugă și să crești copii care nu-s ai tăi.

Nu i-am răspuns și nici ea n-a mai întrebat. Știa. Pentru Francisco aș fi mers până la capătul pământului. Ca soldații care intrau în tranșee, abrutizați de rachiul de anason, tot așa trebuie că e și gustul îndrăgostirii când ești peste poate de îndrăgostit. Dacă ar fi să aleg vreuna dintre granițele pe care le-am trecut, aș alege granița pielii lui. Francisco mă fotografia cu palma și cu buricele degetelor. Fără cuvinte ne iubeam cel mai bine. Nu mi-a spus nimic, nici măcar adio.

Am primit vestea execuției lui două zile mai târziu, când teletextul despre asasinarea lui fusese preluat de toate agențiile de presă. „Laureatul Premiului Iberoamerican pentru Libertatea Presei, Francisco Salazar Solano, a fost găsit ciuruit de gloanțe și decapitat pe malul fluviului Meta, la câțiva kilometri de Puerto Carreño, aproape de Amazon“.

Laguna Stihie a greții.

Una dintre sursele lui îl dăduse de gol. Nu informatorul pe care îl descoperiseră ca turnător, ci un altul, mai ingenuu. Băiatul care îl dusese pe terenul părăsit unde el reușise să facă cea mai bună fotografie, cea a informatorului pe care Francisco îl fotografiase exact așa cum fusese lăsat acolo de călăii lui: cu capul tăiat și sprijinit între palme, cu testiculele și penisul vârâte în gură. Așa erau omorâți trădătorii în zona de graniță. Oameni deveniți subiecte pe care altcineva le oferea ca știri a doua zi pe tarabele cu ziare. Cea de-a unsprezecea poruncă săpată pe o tăbliță de piatră sau pe un os al unui gât rupt: să nu vorbești. Așa a ajuns și Francisco la cimitir, cu o cravată complet diferită de cea pe care n-a mai avut timp să o poarte la nunta noastră.

Mama m-a însoțit la înmormântare. A făcut-o în liniște. Și tot așa, în liniște, ne-am întors acasă. Iubeam oamenii morți. La câteva zile după aceea a apărut un martor al celor petrecute în Meta. Alt copil. Îi foloseau ca mesageri. Băiatul se prezentase la postul de grăniceri căutându-l pe căpitanul aflat la comandă. Și acolo, în fața judecătorilor militari, povestise fragmentele lipsă ale crimei despre care i se ordonase să vorbească. Trimiteau pe câte unul care nu era în stare să înțeleagă nimic din ceea ce vedea, pentru ca în vocea lui albă să pătrundă pata întunecată a morții.

În biblioraftul roșu, despărțite de un cartonaș și învelite în mai multe folii de plastic, am găsit și documentele a trei conturi bancare, două din țară și unul din Spania. Chitanțele și extrasele fiecăruia îmi ofereau o idee destul de clară despre cum se evaporase moștenirea pe care Aurora o primise de la mama ei. În conturile din țară mai erau bani cât să ajungă pentru o lună. În cel spaniol, cifrele nu erau la fel de modeste: un total de patruzeci de mii de euro.

Am scotocit temeinic, căutând parole, extrase, cecuri. Le-am găsit într-un plic bej lipit cu bandă adezivă. Aurora își imprima toate extrasele de cont, documente pe care le descărca de pe internet, le sublinia cu marker fluorescent și le arhiva în ordine cronologică. Am văzut că Statul spaniol îi vărsa lunar în cont opt sute de euro pensie și alți patru sute de euro pentru handicap. Ambele pe numele Julia Peralta. Handicap? Ce handicap? Și de ce? Nu observasem niciodată la ea vreo malformație vizibilă. Am cercetat toate ascunzătorile din casă convinsă că trebuia să mai fie și altceva. Eram convinsă că Aurora avea și euro în numerar. Nu se mai putea plăti nimic cu bolivari. Până și interlopii de rând cereau recompense în valută. Trebuia să fie pe-acolo pe undeva, prin casă, dar unde?

Pe raftul de sus al dulapului, în spatele unei cutii cu o iesle și alte decorațiuni de Crăciun, am găsit o cutie de lemn acoperită cu un album voluminos cu coperta lăcuită și un altul, mai mic, cu niște tăieturi din ziare: știri despre un atentat care avusese

loc cu ani în urmă și câteva ferpare pentru Fabián Peralta Veiga, tatăl ei, al cărui certificat de naștere îl păstrase – era emis de Registrul de Stare Civilă din Viveiro, în martie 1948. Tot într-o cămășuță de plastic păstrase și livretul de familie. Julia și Fabián se căsătoriseră în 1971, la Viveiro, locul natal al amândurora. Căsnicia abia dacă durase doi ani: certificatul de deces al lui Fabián Peralta era datat 20 decembrie 1973.

Toate tăieturile din ziare păstrate în album se refereau la o aceeași știre, publicată pe 21 decembrie 1973: explozia unui Dodge 3700 GT de o tonă și opt sute de kile în care călătorea Luis Carrero Blanco, prim-ministrul spaniol. O bombă îl aruncase în aer, la Madrid. Atelierul unde lucra Fabián Peralta se găsea chiar lângă biserica San Jorge unde militarul se ducea la liturghie și unde fusese spulberat de suflul exploziei. Pe Fabián Peralta îl omorâse un fragment al bombei cu care ETA îl asasinase pe cel desemnat de Franco să ocupe șefia guvernului. Referința la moartea lui apărea în secundar, într-o notă care se afla printre primele tăieturi din ziare, urmată de cele trei ferpare. Ăsta era, deci, motivul pentru care Julia păstrase mereu un aer de văduvă cu normă întreagă, aer pe care fiică-sa, Aurora, îl moștenise fără nici un efort. Moartea lui Fabián Peralta le-a îmbătrânit pe loc pe-amândouă, pentru tot restul vieților lor.

Julia purta rochii până la jumătatea genunchiului. Haine sobre, care o făceau să arate mai în vârstă și care-i scoteau în evidență picioarele groase și fără gleznă. Fiică-sa a asimilat aceeași estetică. Dacă atunci când era mică părea o creatură ștearsă, când a crescut, a dobândit și alte defecte mai mari. Era o ființă care îți dădea mereu senzația că trăiește la o frontieră perpetuă: nici creolă, nici spaniolă, nici frumoasă, nici urâtă,

nici tânără, nici bătrână. Aurora Peralta suferea de blestemul acelora care se nasc prea devreme într-un loc și ajung mult prea târziu în alt loc.

Albumul negru lăcuit conținea diverse fotografii. Prima era de la nunta Juliei cu Fabián, o ceremonie austeră. Amândoi se află în altarul unei biserici plină de vitralii și, pe urmă, la o masă la care comesenii ridică paharele zâmbind. O altă fotografie o înfățișează pe Julia, într-o rochie de mireasă modestă: un model fără decolteu, cu mâneca trei-sferturi și două pense ascunse într-o fustă prea grea și aducând a față de masă. Fabián purta un costum ca de birou, cu o cravată de culoare închisă, cu nod simplu. Nici unul dintre ei nu zâmbește și nici nu se uită în obiectiv.

Acestora li se adăugau și alte instantanee, mai toate cu note în josul imaginii, scrise de mână. „Voiaj de nuntă, Portugalia, 1971.“ „Aniversarea lui Fabián, Madrid, august, 1971.“ O alta, cu tânăra pereche, în picioare în sufragerie, Julia purtând o rochie mulată peste burta de gravidă. „Crăciun, 1971.“ Una care înfățișează un grup la o masă plină cu farfurii. „Cina de Ajun cu Fabián, Paquita, Julia și bunicii. Crăciun, 1971.“

Dacă era să te iei după fotografii, familia Peralta nu mergea des la Lugo. Există puține imagini și din Viveiro. Una dintre ele e datată februarie 1972; în ea apare Fabián, zâmbind larg la vederea unei farfurii cu scoici. Mai erau încă două alte fotografii din acei primi ani. Fabián și Julia Peralta, îmbrăcați mai elegant decât de obicei. El stă foarte drept, cuprinzând cu brațul umărul soției care are în brațe un bebeluș. O explicație scurtă indică: „Aurora, la o lună, Madrid, iunie, 1972“. Și chiar dedesubt, cu aceeași dată, ei trei, în fața bisericii San Jorge. „Botezul Aurorei, Madrid, iunie, 1972.“ Și încă o fotografie sub

porticul aceleiași biserici. Micuța se află în brațele unei femei blonde. Un personaj care trădează o anumită frumusețe ce lipsea din celelalte fotografii. „Aurora și Paquita“, spune legenda scrisă cu litere cursive și rotunjite.

Trei fotografii datează din vara aceluiași an, la Viveiro: una cu Aurora și tatăl ei la plajă; alta în care Fabián are în mână o tavă cu sardine în timpul unei sărbători populare și o altă imagine în care apare, din nou, Paquita. De data asta e în rochie de mireasă și zâmbește, ținându-se de mână cu un bărbat cam anost. Asta e și singura fotografie dintre cele trei care are legendă: „Logodnă Paquita și José, vara, 1972“. Mai sunt vreo două imagini cu „Primii pași ai Aurorei“ și încă una cu tatăl lungit pe iarbă, într-o grădină: „Fabián și Paquita în Guadarrama“.

Apoi ceva se schimbă brusc. Imaginile din 1973 au toate cam aceeași compoziție, fără Fabián: Julia Peralta, îmbrăcată în negru, cu Aurora în brațe. Și încă unele. Mai multe persoane în jurul unei mese cu farfurii abia atinse și în care toată lumea zâmbește, mai puțin Julia. „Madrid, 1974“. Paquita apare în mai toate fotografiile de grup din perioada respectivă. Am presupus că era sora unuia dintre cei doi soți. Într-una dintre fotografii apare îmbrăcată în costum popular și cu o fetiță în brațe. „Paquita și María José, 1978“. Tot din aceeași perioadă mai există o fotografie cu Julia Peralta. Care contrastează cu toate celelalte. Are o expresie aspră care trece dincolo de limita albumului. E îmbrăcată în haine de ospătăriță – o fustă gri și un șort alb, apretat. Are părul strâns în coc și acoperit de o bonetă. Lângă ea, un grup de șapte femei îmbrăcate la fel. „Bun venit noilor angajate ale Hotelului Palace, Madrid, 1974“.

Un cartonaș alb, datat doar, separă restul fotografiilor care corespund capitolului Venezuela. În ele apare Julia Peralta, ceva mai împlinită și fără haine de doliu, în picioare, printre copacii bătrâni din parcul Las Acacias. Și încă trei fotografii în parcul Los Caobos. O alta în fața statuii Indiencei, în El Paraíso, și una în fața modernei structuri metalice de Alejandra Otero din Piața Venezuela, o sculptură din care azi nu se mai păstrează nici măcar o piesă, au fost furate toate. Și o altă fotografie: Julia Peralta în fața unei *paella* de dimensiuni uriașe. Mama Aurorei are o figură zâmbitoare, primul gest cu-adevărat firesc din toate portretele pe care i le văzusem. Ține în mâna dreapta o lingură enormă de lemn. Lângă ea se află Betancourt, președinte al Republicii între 1960 și 1964, unul dintre părinții fondatori ai democrației. În josul fotografiei, un rând scris de mână explică: „Aniversarea lui don Rómulo, Caracas, 1980“. O mulțime de alte instantanee completează albumul.

Într-una dintre ele, Julia și fiica ei pozează la intrarea în biserica din La Florida, în 1980. La finalul albumului sunt cărți poștale, prinse pe margini cu patru colțare de carton, toate semnate de Paquita, care le-a tot trimis vederi ilustrate până în anul în care a murit Julia.

Pornisem să scotocesc prin cutii în căutarea banilor și sfârșisem prin a descoperi biografia neștiută a acestor femei cu care trăisem, perete în perete, ani de zile.

În interiorul cutiei de lemn pe care încă n-o verificasem am găsit un plic cu scrisori. Aproape toate erau scrise pe foi subțiri și cuprindeau intervalul anilor 1974-1976. Erau semnate de Julia și destinate Paquitei. În prima dintre ele o informa despre călătoria de la Madrid la Caracas, în toamna lui 1974, și despre sosirea într-o țară despre care nu-i venea să-și creadă ochilor.

„Gândaci de jumătate de kil. Locuim într-o zonă cu foarte mulți copaci. Avem papagali Ara și peruși, care vin în fiecare dimineață pe balconul casei în care locuim cu o chirie rezonabilă“. Pe lângă diverse comentarii domestice, mai toate legate de chestiuni de zi cu zi, Julia dădea mai multe detalii despre această țară unde soarele strălucea cât era anul de lung și oamenii găseau de lucru. În Venezuela anilor ’50, emigranții europeni încă își mai găseau de lucru.

Descrierile Juliei abundau în detalii despre culoarea și aroma fructelor, despre lărgimea străzilor și a autostrăzilor. „Casele de aici sunt mai mari decât în Spania și toată lumea are aparate electrocasnice. Eu mi-am cumpărat un mixer. Pregătesc cu el litri întregi de *gazpacho* pe care îl păstrăm la rece, în frigider, pentru „prânz“, cum spun ei aici în loc de „dejun“. Asta este una dintre chestiile asupra căreia Julia revine în scrisorile ei: ce de aparate și ustensile se pot cumpăra, cam aceleași pe care și mama le trecea în revistă în cataloagele de la Sears, acele enorme galerii comerciale unde mergeam în fiecare sâmbătă după-amiază, după ce luam o înghețată de la cofetăria Crema Paraíso din Bello Monte.

În următoarea scrisoare, la o lună după ce ajunsese în oraș, în decembrie 1974, Julia o informează pe Paquita că s-a pus în legătură cu măicuțele de la căminul studențesc pentru „domnișoare“ din cartierul El Paraíso și că acestea îi acceptaseră scrisoarea de recomandare dată de bucătarul-șef de la Hotel Palace. „Maica Justa este exact așa cum mi-a descris-o. Foarte amabilă și cucernică. Nu și-a pierdut deloc accentul galician, chiar și după mai bine de zece ani de când e aici și mi-a zis că, dacă îmi convine, aș putea să mă ocup de bucătăria internatului“.

Pe când mă pregăteam să citesc și următoarea scrisoare, a început scandalul Mareșalei și al acolitelor ei. Au trântit deodată ușa și n-a trecut mult că au și încins boxele cu perpetuul refren „*Tu-tu-tumba-la casa mami, pero que tu-tumba-la casa-mami*“. Cum fusese posibil ca cineva să compună o melodie pachanga pornind de la cuvântul *tumba*[1]? *Tu-tumba*. Mi-am lipit urechea de perete; mi s-a părut că erau mai multe persoane acum. Vocile acelea de femei se înmulțiseră și acopereau fondul muzical. Am pus cutia de lemn și albumele cu fotografii la locul lor, încercând să le așez cum le găsisem, gest care, dacă mă gândesc acum, era total absurd. Cine să mai verifice și să constate că toate erau la locul lor? Mă purtam de parcă Aurora și Julia ar fi urmat să ajungă acasă în orice clipă și să-mi ceară ce le aparținea de drept.

Am căutat o ascunzătoare cât mai bună pentru biblioraftul roșu. Simplul fapt că Mareșala și ale ei își făcuseră simțită prezența părea să le dea puteri pe care în realitate nu le aveau. Frica mea le înzestrase cu puterea de a traversa pereții și de a vedea prin ei tot ceea ce făceam sau nu făceam. Eram terorizată. Sub acoperișul meu dormea un tânăr despre care nu știam nimic. Santiago ar fi putut fi orice: martir, asasin, turnător. În acea încăpere străină mi-am dat seama că eram complet singură. Trebuia să fac ceva și trebuia să mă mișc repede. Am mai inspectat o dată atent pereții de culoarea fildeșului și privirea mi s-a oprit pe o reproducere după *La Inmaculada Concepción* de Murillo, aceeași pe care o aveau și mătușile mele în camera mare a pensiunii Falcón. M-am apropiat și am dat-o jos de pe perete. Când am întors-o, mi-a căzut la picioare un plic sigilat cu bandă adezivă. Era plin de bancnote de douăzeci și de cincizeci de euro.

1. *Tumbar* (verb) = a dărâma, a răsturna; *tumba* = groapă, mormânt; *tu tumba la casa* = mormântul tău casa (sp).

În zona La Encrucijada, între Turmero și Palo Negro, se înălța un siloz de metal ruginit inscripționat cu literele P.A.N., acronimul pentru Produse Alimentare Naționale, marca creată de prima corporație de bere venezueleană pentru a identifica mălaiul semipreparat, un produs care timp de câteva decenii a hrănit țara prin toate preparatele din bucătăria noastră pe bază de făină de porumb: *arepas, hallacas, cachapas, hallaquitas* și *bollos*. Cea mai mare parte a producției de mălai era depozitată în Remavenca, o fabrică pe care o puteai zări cu vreo două sute de kilometri înainte de Ocumare de la Costa. Fabrica asta constituise grânarul regiunii Aragua, provincia în care se născuse mama și al cărei cel mai important produs, pe lângă rom și trestia-de-zahăr, era acea făină, care se comercializa în niște pachete galbene ilustrate cu imaginea unei femei cu buze mari, roșii, cu niște cercei imenși și un batic cu buline. O variantă creolă și țărănoasă, ca să nu zic hiperbolizantă, a lui Carmen Miranda, actrița pe care acea *southamerican way* o purtase în studiourile 20th Century Fox și, apoi, pe comoda tuturor caselor venezuelene.

Cel puțin până la cel de-al doilea val de foamete și penurie pricinuite de Fiii Revoluției, când a dispărut complet și a devenit marfă de lux, făina P.A.N. alimentase stomacurile a mii și mii de bărbați și femei. Adevărata democrație clocise în acea făină industrială. Și cei bogați, și cei săraci mâncau din acel amidon cu care se copseseră amintirile noastre.

Invenția plecase de la hameiul cu care berarul neamț udase tulburările unei țări în care bețiile se succedau războaielor și care abolise rolul acelor *piloneras*, femeile care măcinau porumbul zdrobindu-l cu un par într-o piuă mare de lemn, făcută dintr-un singur trunchi de copac și care trona în toate curțile interioare scăldate în soare ale fermelor și plantațiilor. Din această îndeletnicire s-au născut așa-numitele *cantos del pilón*, un fel de rugăciune din sudoare și lovituri, o melodie care acompania măcinarea brută și gustoasă. Femei nefericite care transformau în pulbere, prin loviturile lor, coaja bobului din care ieșea făina cu care apoi se cocea la foc de lemne pâinea unei țări bolnave de paludism. De-atunci înainte, această muzică ne-a însoțit ca o percuție a inimii.

De obicei, femeile munceau în perechi și conversau în ritmul loviturilor de par. Așa au apărut acele cântece care păreau a confirma un adevăr: tragedia era un dat, la fel ca soarele sau ca pomii doldora de fructe dulci și grele. Despre toate astea se vorbea în acele *cantos del pilón*, despre nefericirile și poveștile unor femei inculte care își zdrobeau necazurile într-o piuă de lemn și de la care se transmiseseră, peste timp, versurile cântecelor lor, care-mi treceau prin minte în timp ce străbăteam La Encrucijada.

— Adelaida, fetița mea, trezește-te. Uite, suntem în dreptul fabricii de la Remavenca.

Nici nu mai era nevoie să-mi spună mama, căci inima mea detectase deja mirosul acela puternic de orz și de hrană. Acea aromă undeva între bere și pâine mă făcea fericită. Și începeam să fredonez versurile pe care le prinsesem de la bătrânele din Ocumare.

— Lovește tare cu parul ăla… of, of.

— Ca să se spargă, continua mama foarte încet

— Curvă tu și curvă mă-ta…

— Adelaida, partea asta, nu. Să nu mai spui asta.

— Curvă bunic-ta și mătuș-ta, of, of, continuam eu râzând.

— Nu, dragă, hai, cântă-l mai bine pe-ăla pe care l-ai învățat de la Amelia: „Cum mă mai doare capul, de-atâta bătut din par, of, of, ca să îngraș un porc și să cumpăr o cămașă, of, of…“.

Negresele din sat îngânau acele versuri în timp ce frământau în palme *arepas*, în fața tăvii circulare încinse din piață. Fiecare vers se încheia cu un văitat monosilabic, of, of, oftatul trudei.

Sus, acolo, la ocol,
of, of,
urcă mirii-ncetișor,
of, of,
s-au luat șchioapa și cu prostul, cu alai și cu viori,
of, of.
De vrei să-ți păstrezi bărbatul,
of, of,
ține-l strâns, că stă să plece,
of, of,
și uite-l cum a plecat,
of, of,
cămeșuță de creton de mi-ar fi dat,
of, of.

Cântau cu capetele acoperite cu batice și expirând nori de fum din țigară. Se năștea din ele o întreagă genealogie de femei cărora lumea le dăduse brațe doar ca să hrănească șirul de

creaturi ce ieșeau din vintrele lor rupte de-atâtea nașteri. Femei robuste, cu inima ca o pâine uscată și pielea arsă de soare și de flacăra cuptoarelor și a tigăilor. Femei care ungeau *arepas* cu lichiorul dulce de anason al tristeților lor.

’Colo-șa e-o femeie-afurisită,
of, of,
ce-are inima-îndrăcită,
of, of,
neagră limba-i de-așa vorbe,
of, of,
c-omu’ alteia nu-i trebe,
of, of.
Că are prea greu miros,
of, of,
că pe-al ei îl vrea holtei,
of, of,
cu mireasmă de-ananas,
of, of.

Existau cântece pentru toate meseriile, practici de mult dispărute ale țăranilor care se mutaseră în așa-zisul oraș al petrolului, lăsând în urma lor cântecele îndeletnicirilor prin care-și ocupaseră locul în această lume: mulsul, udatul, măcinatul, coptul. Dintre cele mai triste, cântecul presei unde se extrăgea zahărul din trestie, tija aceea uscată și dulce care cădea din camioanele ce traversau văile din Aragua până la Ocumare și din care eu sugeam, pitită sub masa din sufrageria pensiunii Falcón. Numai să mă fi prins mama că sugeam trestie-de-zahăr, că o și încurcam. Glucoza concentrată într-o tijă te

strica la burtă tot așa cum romul strica mințile brutelor de bărbați de la țară. Să-ți golești vintrele ca de o beție a sufletului. Purgația a tot ceea ce aveam în sânge și în inimă.

Acele *cantos del pilón* erau o muzică a femeilor, o compuneau din tăcerile lor tărăgănate de mame și văduve, care nu se așteptau la nimic pentru că nu aveau nimic.

Te-am văzut ieri cum treceai și în cap te scărpinai,
of, of,
zic ălei de lângă mine: uite, fato, cine vine,
of, of,
trece o nerușinată,
of, of.
Să nu-mi zici nerușinată,
of, of,
că-s femeie cumpătată, iară tu, nerușinată,
of, of.
Curvă tu și curvă mă-ta,
of, of,
și bunic-ta, și mătuș-ta,
of, of.
Curve din aceeași spiță,
of, of,
tot așa și tu, domniță,
of, of.
Crezi că tot ți se cuvine,
of, of,
prințeso printre ruine,
of, of.

Cântecul ăsta mi-l cânta mătușa Amelia, cea grasă, râzând în hohote la bucătărie, implorându-mă să n-o dau de gol în caz că ar fi apărut mama pe nepusă masă. Iar eu repetam ca un papagal, trist și slab, fără brațe și coapse puternice precum cele ale acelor mulatre, niște catedrale cu carnea tare și pielea închisă la culoare care cântau stând în fața cuptoarelor. Feluri de a plânge asemenea câmpurilor în flăcări.

Am deschis fereastra și m-am aplecat să mă uit pe strada noastră fără arbori, încercând să adulmec în aburii morții mirosul acelei pâini din făină de porumb. Am închis ochii și am inspirat adânc firimiturile unei biografii născute din lovituri de par. Viața era tot ceea ce se întâmplase. Ceea ce făcuserăm și ceea ce ni se făcuse. Tava în care fuseserăm crestați din loc în loc, precum o pâine pusă la copt.

— Atâta încredere ai în mine că dormi cu ușa închisă și lanțul pus?

— Bună dimineața, Santiago. Da, sunt bine, mulțumesc de întrebare. Ia vezi, vorbește mai încet; dacă reușesc ca invadatoarele apartamentului de alături să nu se prindă că sunt aici, e bine. A, vezi că prosopul de pe masă e pentru tine, poți să-l folosești.

M-am întors pe balcon. Baricada fumegând era la locul ei. Nu se obosise nimeni nici măcar să mute tomberoanele sau să curețe piața, plină încă de obstacole, bucăți de beton scoase din trotuar, sticle sparte și pari.

Aurora Peralta nu mai era Aurora Peralta. Locul în care o lăsasem devenise o masă carbonizată.

„E totul în regulă“, mi-am spus.

Am stat aplecată peste pervaz mai mult decât ar fi trebuit, de parcă m-ar fi moleșit contactul cu aerul. Asfaltul era plin de pete de sânge și de sticlă spartă. Mai sus, în direcția baricadei de pe La Cal, venind dinspre bulevardul Panteón, am văzut o bandă de motocicliști ai Fiilor Revoluției. Să tot fi fost vreo treizeci. Se deplasau în zigzag. Aveau megafoane și își debitau repertoriul obișnuit:

— Nu vor trece! Nu se vor mai întoarce! Trăiască Revoluția!

Ba da, vor trece peste cadavrul cuiva.

— La ce te gândești? m-a scos Santiago din nebuloasa mea.

— La cel mai rapid mod în care ai putea să pleci de-aici, i-am răspuns fără să mă uit la el.

Mă enerva felul lui direct și violent de a pune întrebări, asta pe lângă spiritul lui expeditiv de lider venit în inspecție.

— Caută-ți un loc în care să te ascunzi, aici nu mai poți rămâne, am continuat.

— Nu pot.

— Ba poți și ai s-o și faci. Nu acum, dar trebuie s-o faci. Sun-o pe Ana, sună un prieten, habar n-am…

— Nu am unde să mă duc.

— Nici eu. Și nici femeia care trece strada acum. Nici miile de oameni înnebuniți și prizonieri în orașul ăsta. Vreun prieten de prin facultate ar putea să te găzduiască măcar câteva zile.

— Ei, da, cum să nu, dragă. Sigur că i-au scos pe toți din închisoarea Helicoide. Nu, ba nu, stai așa. Am o idee încă și mai bună. Pot să mă duc direct la șeful de la Negro Primero. Va fi încântat să afle cum m-am rătăcit, cum am rătăcit drumul și din cauza asta nu m-am alăturat grupului aseară.

S-a căutat de țigări în buzunare. Erau goale.

— Dar, cum mă cunosc și știu că sunt un tip discret și foarte deștept, nici n-o să le treacă prin minte că am ciripit ceva cuiva. Fără îndoială că vor înțelege perfect ce s-a întâmplat și vor interveni pe lângă șefi să nu-mi tragă un glonț în cap.

A scrâșnit din dinți. M-a fulgerat cu privirea aia de copil genial, versiunea nefericită a acelui tânăr din Lasalle pe care-l cunoscusem cândva: înalt și subțire ca o prăjină cu care se scuturau fructele de mango, cu bărbia și maxilarul foarte pronunțate, alura fină și arogantă, o maturitate fizică neurmată îndeaproape de cea mentală. Faptul că era fratele mai mic al Anei îl transforma cumva și în al meu. De aceea simțeam că am

autoritatea morală de a-l plesni și, dacă nu am făcut-o, a fost numai pentru că îl plesniseră alții destul.

— Santiago, termină cu sarcasmul, că nu-i momentul.

— Îmi ții mie predici. Și tu, Adelaida? Tu, ia zi? De ce nu spui tu ce-ai făcut tu? Apartamentul ăsta nu e al tău, nici al alor tăi. În toată casa nu e nici măcar o singură carte și nici nu prea știi de unde să iei pahare. Ce căutai tu acolo când nebunia era în toi? Nu te văd eu ocupându-te cu rezistența și gherilele urbane. Ce s-a întâmplat? De ce ai luat-o la goană ca o nebună? Ce căutai? De ce anume voiai să te descotorosești? Aveai o față care n-avea cum să treacă neobservată în toată demența aia. Am preferat să vin eu spre tine, ca să nu mi-o ia altul înainte și să te pocnească pe bune sau să-ți tragă vreun glonț.

— Șșt! Mai încet! Ai venit fiindcă așa ai vrut. E cât se poate de limpede că la vârsta mea pot să îmi port și singură de grijă, ba chiar ceva mai bine decât tine, dacă stau să mă gândesc… N-am nici cea mai mică intenție să-ți dau vreo explicație. Sunt destul de mare cât să nu trebuiască să mă mai justific în fața cuiva, cu-atât mai puțin în fața unui băiețaș răzgâiat. Înțeleg că n-ai unde să te duci, că ai trecut printr-un calvar. Pot să înțeleg toate astea. Dar și tu trebuie să înțelegi ceva: îmi zici că suntem băgați în rahatul ăsta până peste cap. Păi, și-atunci, hai să ne vedem fiecare de rahatul lui. Prin urmare, poți începe prin a te duce la soră-ta și, cu cât mai repede, cu-atât mai bine. Mai poți zăbovi aici vreo două zile: ca să dormi, că ai nevoie de somn, și să cugeți în liniște. Pe urmă, gata, ai plecat. Viața nu mi-a hărăzit un copil și n-o să fii tu acela, pricepi?

De-a lungul acestor ceasuri pe care le petrecusem cu Santiago, nu mai văzusem niciodată expresia de mirare și de

descumpănire care i se așternuse pe față acum. Stătea cu ochii pironiți în pământ și cu brațele încrucișate pe piept.

— Ne-am înțeles?

A urmat o tăcere prelungă și apăsătoare.

— Ne-am înțeles, Adelaida, ne-am înțeles.

— Bine, atunci. Iar acum, cu voia ta, mă duc la bucătărie. Că acum mi s-a făcut mie foame.

Am deschis comoda Aurorei Peralta, o piesă veche de mobilier de sufragerie, din acelea cu uși de sticlă, cu suport de tacâmuri și suporturi de farfurii. Două teancuri de farfurii, unul cu farfurii de supă și celălalt cu farfurii întinse, am găsit și un set de veselă La Cartuja ceva mai bun decât al nostru. Aerul lor de porțelan fin era accentuat și de platourile care nouă ne lipseau și care pe rafturile acelea căpătau importanța unui eveniment: bolurile de supă, ceștile de cafea și platourile. Am luat o farfurie și am cercetat-o cu atenție. Mi s-a părut cel mai elaborat model din câte văzusem până atunci, ba chiar am început să mă îndoiesc de autenticitatea veselei noastre pe care mama o proteja cu sfințenia datorată unui obiect de preț. Eu, de fapt, nu prea crezusem defel că noi, femeile Falcón, mâncam din farfuriile pe care Amadeo de Savoia le ceruse în mod expres, însă acum, văzând serviciul, am fost încredințată că autentic era acesta, păstrat de femeile Peralta, nu al nostru.

Voiam să mă așez la masă ca un om normal, să mănânc dintr-o farfurie frumoasă și să mă folosesc de tacâmuri. Deși împrejurările mă transformaseră într-o hienă, aveam încă dreptul să nu mă comport ca un animal. Până și hoiturile se pot mânca din farfurie, cu furculiță și cuțit.

Am deschis alte sertare și cutii. Am găsit conserve, făină de grâu, paste și apă minerală îmbuteliată. Ba chiar și cafea, zahăr,

lapte praf și trei sticle de vin Ribera del Duero. Aveam conserve de ton cam pentru o săptămână, pe lângă ardei în ulei și măsline. Dieta unei gospodine spaniole, fapt neobișnuit într-un oraș în care nu se mai putea procura nici măcar pâine.

În frigider, o duzină de ouă, un borcan de marmeladă de agave pe jumătate plin și o cutie de brânză tartinabilă. Niște roșii și cepe încă în stare bună, iar în congelator, șase bucăți de carne ambalate separat, într-o tăviță din polistiren. M-a cuprins o poftă nesățioasă de a înfuleca un file suculent, făcut în sânge, ca să mă refac după foamea îndurată. Nu mai mâncasem nimic de două zile și începeam să mă resimt. Mi-am amintit însă brusc de Mareșală și de acolitele ei și cum ar reacționa imediat la mirosul de carne. Cu toate că nu credeam să fi suferit și ele de foame, că doar Guvernul le trimitea zbirilor săi sacoșe și cutii cu alimente.

Am intrat în sufragerie. Santiago era tot acolo.

— Haide, vino să mâncăm ceva. N-avem bere, dar e niște vin.

Stătea cu spatele. Silueta i se decupa în lumina în contre-jour care pătrundea prin ferestrele mari. Parcă era o fantomă. Avea capul plecat și umerii lăsați.

M-am întors în bucătărie. Am scos roșiile, conserve de ton și două ouă pe care să le fierb. Într-un sertar am găsit o duzină de fețe de masă albe, probabil dintre cele folosite de Julia pe când ținea cârciuma. Am întins una dintre fețele de masă, în semn de pace. Am scos două pahare dintr-un serviciu incomplet și am destupat una dintre sticlele de Ribera. M-am apropiat de Santiago, care continua să-și privească pantofii. S-a ridicat și a venit la masă. Am turnat vin și m-am așezat și eu. După ce și-a băut paharul dintr-o înghițitură, m-a întrebat despre Sagrario, maică-sa.

— Știi dacă i s-a înrăutățit starea?

— Până acum vreo câteva săptămâni era la fel, într-o lume care nu mai e nici a ei, nici a noastră, i-am zis, iar el a oftat. Dar ia și tu partea bună a lucrurilor: măcar nu are conștiința dezastrului ăstuia. Nu prea știe ea dacă tu mai trăiești sau nu.

— Nu-și mai amintește de mine?

— Santiago, maică-ta nici pe Ana n-o mai recunoaște. Iar Alzheimerul, netratat, se agravează.

— Și cum face soră-mea ca să aibă grijă de ea?

— Asta mă tot întreb și eu. Dacă Ana n-a luat-o razna în tot timpul ăsta, e datorită efectului de picamăr pe care îl are toată situația asta… Nu există cale de întoarcere. Ori te miști repede, ori te prăbușești.

A rămas cu privirea pierdută la pahar. M-a întrebat de ce se prăpădise mama. Când i-am zis că de cancer, s-a încruntat.

— Și chimioterapia cum i-au făcut-o dacă nu se găsesc reactivi? Nu mai există nimic.

— Tratamentul pentru chimio l-am cumpărat de pe piața neagră și, de cele mai multe ori, fără să am siguranța că substanțele erau cele care trebuie.

— Ce porcărie, nu? a zis fără să-și ia degetul de pe fața de masă.

— Ce anume, Santiago? Cancerul, Guvernul, penuria, țara?

— Că n-ai avut pe nimeni care să te ajute.

— Mama și cu mine eram obișnuite să ne descurcăm singure fără să ne batem prea mult capul cu asta.

M-am dus până la bucătărie și am aranjat frumos roșiile și tonul pe două farfurii. M-am întrebat cum o să ne descurcăm cu mâncarea și cu apa dacă trebuia să stăm închiși în casă. Santiago nu putea să se lase văzut, iar mie, deși aș fi putut ieși,

nici prin cap nu-mi trecea să-l las singur în apartament. Trebuia să cercetez fiecare colțișor și îmi mai rămăsese destul de căutat. Mareșala și trupa ei făceau și ele parte din problemă. Strategia mea despre păstratul tăcerii era poate chiar mai proastă decât să le invit să ia în stăpânire apartamentul.

Santiago m-a smuls brusc din gândurile mele.

— Știi ceva, Adelaida? Eu nu mi te amintesc tânără.

Remarca lui m-a derutat. Am luat un ou fiert și am început să-l curăț de coajă.

— Adică mă faci bătrână?

— Nu, pur și simplu, a rostit lent, trăgând de cuvinte ca și cum ar fi vrut să-și ia avânt. Nu păstrez nici o amintire cu tine din anii când mergeați la universitate, tu și Ana. Nu mi te amintesc decât la nunta ei. Și nu știu de ce, că doar Ana vorbea tot timpul despre tine.

— Și despre tine, Santiago. Pentru ea erai un fel de geniu căruia totul i se cuvine. Sper să-i poți mulțumi într-o bună zi.

— Fotograful acela cu care ai venit la nunta Anei… de ce l-au omorât în felul ăla?

Expresia pe care o folosise mi s-a părut stângace, deși întru totul corectă. „În felul ăla“, adică tăindu-i beregata și scoțându-i limba prin ea. Mi-a fost greu să-i dau un răspuns.

— Publicase o informație care acuza Guvernul și nu i-au iertat-o.

— Nu știu de ce mă bag unde nu mă privește. Iartă-mă, te rog.

A sunat interfonul. Santiago a privit spre ușa de lemn. Eu am dus degetul la buze. Să nu zici nimic. Să nu faci nimic. Am început să mă joc cu o coajă de ou, strivind-o de tăblia mesei. Și iar s-a auzit soneria. Un sunet care a durat ani în creierele

noastre. Într-o țară ca a noastră, să sune cineva la ușă nu era, nici pe departe, semn de bun augur, mai ales în situația în care ne găseam.

S-au scurs zece minute timp în care n-am scos un sunet. Am auzit pași pe hol. M-am apropiat de vizorul ușii. Am văzut trei bărbați îmbrăcați normal: nu purtau nici un fel de uniformă, nici tricourile roșii ale Fiilor Patriei, nici vestele negre ale celor din SEBIN și nici uniforma verde a celor din Garda Națională. Unul dintre ei, care părea șeful, s-a oprit în fața ușii apartamentului. „Nu aici, Jairo. E ailaltă“, a spus unul dintre ei. „Tu să taci, tembelule“, i-a răspuns respectivul și s-a îndreptat către ușa fostului meu apartament.

A sunat și acolo, și țârâitul soneriei a răzbătut până la noi prin pereți. Mi s-a făcut frică. Santiago însuși reprezenta o problemă, iar el știa asta.

Când am auzit târșâitul sandalelor femeii care se ducea să deschidă ușa, mi s-a făcut încă și mai frică. Ce fel de vizită să fie asta? Ce însemna ea? Veniseră ei cumva să ocupe un apartament pe care îl credeau gol? Îl căutau oare pe Santiago? Întunericul de pe hol nu-mi permitea să disting chipurile. Cu palmele amândouă proptite în ușă aveam impresia că opream un tren. Mă împingeam cu tot trupul în locomotiva Revoluției. Dușmanii progresului deraiau din pricina mea.

Santiago s-a apropiat de ușă. M-a implorat, împreunându-și palmele a rugăciune, să-l las se uite și el pe vizor. Dacă cineva ar fi putut să-și dea seama ce hram purtau bărbații aceia, acela era el, prin urmare, m-am dat deoparte și l-am lăsat să se uite. Mareșala se înființase în prag și îi poftea pe musafiri în casă. A oprit reggaetonul și le-a izgonit pe scorpiile ei jos, să stea cu cei doi însoțitori ai celui care părea să fie șeful. M-am dus în

dormitorul mare. În scurt timp a venit și Santiago. I-am făcut loc ca să putem auzi amândoi ce vorbeau. Conversația a fost directă și la obiect. Am dedus din ceea ce spunea bărbatul că știau ei foarte bine cu ce se ocupau ele. Și că asta nu le plăcea deloc. Domnia Mareșalei avea niște limite, iar el venise până acolo tocmai ca să i le traseze foarte clar. Revoluția avea ierarhii, caste și standarde pe care ea începuse să le coboare.

— Ca să-ți fie clar – i-a mai spus vizitatorul – știm că fratele tău lucrează la Ministerul Puterii Populare pentru Alimentație și Siguranță Agrară. Știm, de asemenea, că îți asiguri un venit în plus din pungile de alimente ale Comitetelor Locale de Aprovizionare și Producție. Te umpli de bani vânzându-le la suprapreț, ba și mai rău: ții totul pentru tine. Și asta nu e bine.

Mareșala nu răspundea, iar noi oricum nu puteam vedea dacă îi răspunsese prin vreun gest oarecare.

— Tu-nțelegi ce-ți zic, drăguță? – Bărbatul vorbea repede. – Toată lumea știe: că le vinzi oligarhilor mâncarea compatrioților noștri. Știm despre tot ce depozitezi aici. Așa ceva nu-i posibil. Comandantului îi plăceau oamenii gata să îi apere moștenirea, nu gata să se îmbogățească. În această orânduire, ce e al meu e al tuturor.

— Ba ăsta e al meu. Eu l-am găsit prima, a răspuns într-un sfârșit Mareșala.

— Ba nu e deloc al tău, fată. Să-ți intre bine în cap chestia asta. Nu ne plac deloc oamenii care se folosesc de memoria Comandantului. Iar tu ești foarte egoistă. Așa că mai spun o dată și n-am să ți-o mai repet: ori ne dai toate cutiile cu mâncare ale Comitetului, și atunci te lăsăm în pace, ori începem războiul.

Santiago și cu mine am rămas lipiți de perete, uitându-ne unul la altul. Curajul o părăsise pe Mareșală.

— Dar io nu fac nimica rău. Toți fac la fel. Tonul ei era deja mai coborât.

— Îmi dai odată cutiile alea sau nu? i-a urlat el.

Ea nu i-a răspuns.

— N-am să-ți repet: dacă aflu cumva că faci în continuare contrabandă, n-o să mai ai timp să te ascunzi. Să-ți intre bine în cap chestia asta, că ăsta a fost ultimul avertisment!

Tăcerea a devenit mai compactă și mai apăsătoare, întreruptă doar de zgomotul ușii care se deschidea și de bubuitura ușii mari a blocului, trântită de vizitator la ieșire. După câteva minute au urcat și o parte dintre femei. Mareșala le-a întâmpinat vociferând.

— Să faceți bine să strângeți tot calabalâcul, mâine ne cărăm de-aici. Tu, ia pungile alea arvunite și vinde-le. Livrați azi tot ce mai rămăsese de vândut.

— Păi au mai rămas o groază, a zis una dintre ele.

— Nu mă interesează cum faci. Ce? Nu mai ai lista pe care ți-am dat-o? Caut-o și vezi câte mai sunt. În noaptea asta o s-o ia totul razna și, înainte să se-ntâmple asta, trebuie să ne descotorosim de toate astea, m-ai auzit? Hai, dă-i bătaie, fata mea!

— Dar mai avem de livrat și pachetele pentru Comitet, că pe-alea nu le putem vinde, a ripostat cea cu pricina.

— Știu, proasto. Ia, dă-mi hârtia aia. – Mareșala a început să citească. – Ramona Pérez: ăsteia îi dai o pungă cu mâncare că e bună revoluționară; ăstuilalt, numitului Juan Garrido, îi dăm și lui, că vine la marșuri. Domingo Marcano, nu, că nici apă nu merită scârba…

— Da’ ordinu’ a fost că să le dăm pe toate.

— Și ce dacă, fată? Și ce dacă. Ce nu se distribuie, la vânzare cu ele, m-auzi? Și hai, mai repede, că trece timpul. Mișcați-vă odată cât mă ocup eu de ce mai e de făcut aici.

— Cocoană, a zis una dintre acolite, asta-i hrana Revoluției. Nu poți mata să hotărăști altfel decât zice Comandantul.

— Aici eu sunt vocea Comandantului.

Nimeni n-a mai îndrăznit să comenteze.

Santiago și cu mine le auzeam pe femei cum târșâie și picioarele, dar și pachetele rămase, un balamuc care să tot fi durat vreo jumătate de oră. După ce au plecat, Mareșala a început să spargă diverse lucruri. Unul câte unul. Ce-o mai fi distrugând acum, ce-i mai rămăsese de făcut țăndări, că spărsese deja aproape tot. Fiecare obiect care se izbea de podea era încă o lovitură dată speranței mele secrete de a mai intra în apartament ca să-mi mai recuperez câte ceva din documente și din lucrurile mamei. Mi-am astupat gura cu palma ca să nu țip. Santiago a încercat să mă prindă de braț și să mă ducă în salon, dar m-am desprins cu putere. Am dat să trag un șut imaginar patului, fără să duc la capăt gestul, de frică să nu se audă. Îmi luaseră totul, până și dreptul de a urla.

În după-amiaza respectivă mi-am dorit să fi avut gheare în loc de mâini. Să-i omor pe toți dintr-o singură rotire a mâinilor, ca o roată de moară mortală. Am strâns din dinți atât de tare, că mi-am rupt o măsea pe care apoi am scuipat-o bucățele pe pardoseala de granit. Am înjurat printre dinții sparți țara care mă expulza și căreia îi aparțineam încă, fără să mai fiu parte din ea. În mine creștea ura, mi se întărea în burtă ca o balegă.

Santiago s-a întors în cameră cu o sticlă de vin din care a tras o înghițitură zdravănă și seacă. Mi-a întins și mie sticla și

eu am repetat gestul. Beam amândoi în tăcere, înfrățiți cumva de această nouă situație în care ne găseam împreună.

— Încă mai crezi că sunt unul de-ai lor? Spune-mi, chiar mă crezi în stare de-așa ceva?

I-am luat sticla și am băut până la fund.

— Santiago, sunt secătuită și speriată.

A dat și el din cap, zicând:

— Și eu, Adelaida.

Ne era frică.

Mult mai frică decât puteam îndura.

M-am trezit din somn în zgomot de împușcături. Erau la fel ca cele de noaptea trecută, rafale de alice amestecate, din când în când, cu explozii. Mi-a luat câteva clipe să-mi dau seama unde mă aflu. Nu aveam pantofi. Eram înfofolită și ghemuită printre perne. Ușa camerei era închisă. M-am ridicat și m-am repezit la comodă. Documentele și banii erau la locul lor, înfășurați în lenjeria de pat. M-am privit în oglindă. Fața îmi era umflată, buhăită. Preschimbată în broască, m-am îndreptat către salon.

Santiago făcuse curățenie și ordine.

— Au plecat.

— Știu, i-am zis, frecându-mă la ochi.

— Hai să mergem. Știu cum să fac să intrăm fără să forțăm ușa.

— Oare...? O rază de speranță nebună mi-a iluminat mintea.

— Nu, Adelaida, se vor întoarce. Nu l-ai auzit pe individul ăla? Dacă vrei să mai iei ceva din apartament, acum e momentul. Cu dezastrul pe care l-au lăsat în urmă, n-o să-și dea nimeni seama că am intrat. Iar dacă totuși vor observa ceva, crede-mă, ultima persoană la care se vor gândi ai fi tu.

Raționamentul lui mi s-a părut logic. Am ieșit pe palier, uitându-ne în toate părțile. Santiago luase cu el un cuțit pentru carne și un umeraș. Cu vârful de oțel a împins limba yalei și cu umerașul a făcut pârghie în broască. Ușa s-a deschis foarte ușor.

Se simțea un miros puternic de rahat și dispăruse jumătate din mobilier. Cutiile cu hainele mamei și agendele ei erau împrăștiate prin toată încăperea. Mareșala distrusese tot: computerul meu, masa din salon, vasul de toaletă, chiuveta. Smulsese becurile din toate lămpile și-și întinsese rahatul pe unde i se năzărise. Casa în care crescusem devenise o hazna.

Am înșfăcat o pungă de plastic închisă la culoare și am pus în ea singurele două farfurii care supraviețuiseră, fotografia mamei de la absolvire și încă vreo două, cu mătușile, la pensiunea Falcón. Santiago ținea de șase la ușă.

Mi-am deschis șifonierul. Nu mai rămăsese nici un tricou. Am scotocit după dosarul pe care-l pitisem dedesubtul raftului cu pantofi și am scos documentele casei și pe-ale noastre: pașaportul meu și certificatul de deces al mamei. Biroul era plin de lumânări pe jumătate arse și, în locul manuscriselor mele, apăruseră niște sfinți decapitați. Mi-a venit din nou în nări duhoarea slinoasă de latrină. Am zărit un vraf de cutii. Fuseseră sigilate și etichetate cu numele celor care urmau să se bucure de ele: El Willy (Frontul din Negro Primero), Betzaida (Frontul Barrio Adentro), Yusnavy Aguilar (Comitetul Revoluționar La Piedrita)… Nume inventate, resturi simandicoase și vulgare de cuvinte englezești cu care posesorii încercau să-și construiască o versiune mai rafinată a lor înșiși. Nici un gram de cafea sau vreo pungă de orez din toate alimentele astea subvenționate n-avea să ajungă la nevoiași. Revoluția care îi eliberase le fura tot, prin toate mijloacele. Primului furt esențial, cel al demnității, i se adăuga cel al Mareșalei, care le sufla pachetele cu mâncare și le vindea pe piața neagră la de două-trei ori prețul, un fel de ciubuc cu aer de pomană. M-am simțit ușurată să constat că nu

fusesem singura pe care o jefuiseră. M-am bucurat să văd că în acest imperiu de gunoi, toată lumea fura de la toată lumea.

Biblioteca era goală. Ce mama dracului făcuseră cu cărțile mele? Lipseau multe. Ce făcuseră cu volumul din *Copiii mlaștinii*, de Octavio Paz, cu *Casa Verde*, de Mario Vargas Llosa, cu *Trăsături de familie*, de Carlos Monsiváis, cu *Întreabă praful*, de John Fante? A fost de-ajuns să intru în toaletă ca să îmi dau seama că pagini întregi din volumele mele de Eugenio Montejo și Vicente Gerbasi fuseseră folosite pe post de hârtie igienică și înfundaseră conductele. Mi-am spus din nou în minte, trecându-mi limba peste dintele spart: *Nu e momentul potrivit acum, Adelaida*.

N-avea nici un rost să plâng.

M-am uitat la punga în care pusesem toate lucrurile și am mai aruncat o ultimă privire prin cameră. Mama și cu mine fuseserăm ultimii locuitori ai lumii care încăpuse în această casă. Acum amândouă muriseră: și mama, și lumea. Și țara.

Am ieșit fără să schimbăm vreun cuvânt și am continuat așa până ce am închis după noi ușa apartamentului Aurorei Peralta.

Santiago și-a făcut apariția cu o trusă de scule pe care o găsise sub chiuvetă. Cu o bară îngustă de metal și cu câteva șuruburi a întărit zăvorul și a montat încă două încuietori.

— Nu că asta ar opri pe cineva, dar e mai bine așa. Dacă femeile alea nu se mai întorc, te gândești să te întorci la tine? m-a întrebat în timp ce fixa un șurub în lemnul ușii.

Am rămas tăcută pentru câteva clipe.

— N-am de gând să stau prea mult aici, nu mai mult de cincisprezece zile.

— O să mai reziști încă două săptămâni?

Nu știam prea bine ce mă rodea pe dinăuntru: starea mea proastă, frica de a nu ști ce să fac sau suspiciunea că Santiago încerca să se includă în planurile mele, oricare vor fi fost ele. Poate toate aceste trei motive reușiseră să-mi întunece de tot starea de spirit. Între timp, el continua să monteze încuietorile, strângând și slăbind piesele cu șurubelnița.

— Chestia asta probabil că o să-l descurajeze pe acela care ar vrea să intre, însă nu ești nici pe departe în siguranță. Trebuie să pleci de aici.

Afară explodau tiruri de bombe cu gaz lacrimogen. Gazul usturător impregnase tot aerul. Până și cu asta mă obișnuisem, nu mă mai făcea să icnesc cum se întâmplase în zilele de dinainte. Pe stradă, țipetele creșteau în intensitate. M-am ascuns în spatele draperiilor. Un grup de tineri, apărându-se cu niște scuturi din lemn, încerca să rupă cordonul celor de la Garda Națională, care strânseseră rândurile. Îi depășeau cu mult numeric pe tinerii asupra cărora aruncau cu gaze lacrimogene de la doar câțiva metri.

Santiago s-a apropiat și el de locul unde mă aflam.

— Eu am să plec mâine. Și cred că și tu ar trebui să faci la fel.

Tonul vocii lui mi s-a părut ciudat, chiar aspru.

— În noaptea asta va fi mai rău decât noaptea trecută, i-am zis. Mă duc la culcare.

Am străbătut coridorul cu sentimentul că în urma mea lăsam dâre din ființa mea distrusă. Am desfăcut punga în care pusesem lucrurile mele și le-am înșirat pe pat. Am luat actele casei, pe care abia am reușit să le citesc. Lumina naturală începuse să scadă, dar nu voiam să aprind nici măcar un bec până nu eram sigură că femeile alea nu se mai întorc. Și nici după, probabil. Cine m-ar fi putut convinge că n-avea să se mai

întâmple și altceva, că n-o să mai apară și alți criminali? Cine să-mi dea siguranța că nu urma să fiu decapitată la primul colț de stradă? Că n-o să intre din nou în casă cu forța? Nimic nu va mai fi ca înainte. Iar eu nu mai aveam de ce să sper că voi scăpa de următorul glonț din tamburul vreunui revolver.

Trebuia să profit de norocul pe care moartea Aurorei Peralta mi-l scosese în cale. Puteam, de ce nu, să mă dau drept ea. Puteam încerca.

În întunericul acelei încăperi, am luat hotărârea. Nu mai era cale de întoarcere.

M-am așezat pe podea, cu ochii închiși, și am început să număr focurile de armă. Unul, două, trei, patru. Uneori auzeam cinci sau șase la rând, ca și cum ar fi venit dintr-o armă automată. Rafalele de împușcături se întețeau. Bombele cu gaz lacrimogen, la fel. Represiunea era mult mai violentă decât în zilele anterioare. Motocicliștii din gruparea Fiii Patriei se izbeau de clădiri. Vitrinele se făceau țăndări în urma lor. Huruitul convoiului de motocicliști era ca muzica de fond a unui război perpetuu. Și-atunci am început să aud hărmălaie la intrarea în blocul nostru.

M-am uitat pe fereastra de la balcon, ascunsă pe după draperii. Un grup de vreo șase-șapte membri ai Gărzii Naționale loveau cu pușile în ușa mare de la intrare.

— Deschideți! Deschideți naibii odată ușa aia! Știm că sunteți înăuntru, venim noi și vă scoatem!

M-am întors și m-am uitat la Santiago care stătea în pragul ușii mele cu trusa de scule în mână și cu un aer descompus. Mi-a făcut semn din barbă. Ne-am repezit la fereastra din bucătărie care dădea spre parcarea blocului. Aplecându-ne peste pervaz, am văzut un grup de zece bărbați cu fețele acoperite de măști. Vecinii țipau din apartamentele lor. Ceva se întâmpla la parter.

— Aici nu e nimeni, s-a auzit o voce de bărbat.

— Nu, băiete, chiar nu e nimeni, am mai auzit și alte voci dinspre ferestrele de la primele etaje ale blocului.

— Deschide ușa, scârbă ce ești, deschide imediat că te umplu de gloanțe! a strigat un tip care, după pantalonii de camuflaj și vesta neagră, era de la Serviciile Secrete. Ai o mulțime de teroriști ascunși în casă.

Am văzut cum târau, trăgând-o pe păr, o tânără care încerca să scape lovindu-i și ea cu picioarele.

— Mă numesc María Fernanda Pérez și mă arestează! N-am făcut nimic! Mă numesc María Fernanda Pérez și mă arestează! Sunt nevinovată! N-am făcut nimic! Doar am protestat! Mă numesc María Fernanda Pérez și mă arestează! Mă arestează! Mă arestează!

— Taci, curvă! Teroristo! Vierme! i-a urlat militarul în timp ce-i trăgea un picior în burtă.

Au mai scos în șuturi și patru băieți. Erau și ei manifestanți, iar vecinul de la etajul întâi le deschisese ca să se ascundă de valul de bombe cu gaz. Le-au pus cătușe și i-au săltat. De fiecare dată când încercau să se opună, se prăbușeau și primeau o nouă tură de șuturi.

— Dați-le drumul! strigau vecinii de la celelalte etaje.

— Au protestat pașnic!

— Sunt doar niște copii! Dați-le drumul!

— Asasinilor! Nenorociților!

— Filmează tot! Filmează!

Ultimul arestat a fost Julián, vecinul de jos, care avea cătușe și la picioare și-și târa tălpile desculțe. Ca să-l facă să meargă, îl înghionteau cu vârful unei macete. Avea pe el doar niște bermude și un tricou fără mâneci.

— Și tu tot un terorist ești, auzi, mă? Te băgăm la zdup și n-o să mai ieși cu anii de-acolo, m-auzi?

I-au urcat pe toți într-o dubă zăbrelită de-a Gărzii Naționale. Santiago și cu mine n-am zis nimic. N-am strigat nimic. Parcă eram doi gargui.

— Eu mâine dimineață am plecat, Adelaida. Mâine neîntârziat, mi-a repetat Santiago.

M-am uitat după duba care se îndepărta la vale. Am urmărit-o cu privirea până s-a pierdut de tot într-un nor de fum și gloanțe. Voiam să-i zic lui Santiago că nu e grabă, că putea să mai stea vreo câteva zile dacă era nevoie. Când m-am întors spre el, nu mai era. M-am îndreptat spre camera mare ca să mă ascund acolo de toate. De tot ce văzusem în ziua aceea, în cea de dinainte și în cea de dinaintea ei. Mă durea capul și îmi simțeam trupul pedepsit să rămână alert zi după zi, ceas după ceas.

Am lăsat ușa deschisă la cameră. Dacă Santiago ar fi vrut să mă jefuiască, ar fi putut-o face din prima. Pașaportul și restul de documente ordonate frumos pe pat mi se păreau niște obiecte inutile. Lumea reală era în stradă și mă copleșea cu forța ei absurdă. Viața de zi cu zi se reducea la a privi, a tăcea mâlc, în timp ce unii erau ridicați și duși la închisoare sau poate chiar la moarte. Noi rămâneam în viață. Împietriți ca niște statui, dar vii.

M-am așezat pe jos, cuprinzându-mi genunchii cu brațele. Mă simțeam urmărită. Poate că o luasem razna. Ochii Comandantului, imprimați pe tricouri sau desenați în graffitiurile din oraș, se uitau direct la mine. Mi-am sprijinit fruntea de genunchi și m-am rugat la Dumnezeu să mă facă invizibilă, să-mi dea o mantie la adăpostul căreia nimeni să nu poată afla la ce mă gândesc sau ce simt.

Când l-am văzut pe Santiago în pragul ușii, am tras un țipăt de spaimă.

— Adelaida, liniștește-te, eu sunt.

Știam că el era, însă corpul nu mă asculta. O transpirație rece îmi acoperise tot trupul și ceea ce debutase ca un tremur se transformase în spasme. Inima îmi bătea nebunește, mă durea în piept și respirația îmi devenise sacadată. Am început să gem, de parcă m-aș fi sufocat. Și cu cât gemeam mai mult, cu-atât mi se făcea mai frică. „Nu trebuie să facem zgomot“, repetam întruna.

Santiago m-a ridicat de umeri și m-a dus până în bucătărie, singurul loc din casă unde gazul lacrimogen nu se simțea așa de tare.

— Hai, respiră prin asta.

Mi-a întins o pungă de hârtie care mirosea a pâine.

— Lipește-o de gură și de nas. Respiră. Mai încet. Hai, respiră.

Angoasa începea și ea să se domolească. Pe măsură ce groaza se retrăgea, în locul ei se instala o senzație de pudoare și de rușine. Pieptul încetase să mi se mai zbată, iar în locul durerii se instalase golul. Santiago se uita la mine fără ca pe față să-i tremure vreun mușchi. Strălucirea luminilor din clădirea de-alături i-a luminat ochii, care mi s-au părut de o culoare tulbure. Am văzut un râu în pupilele lui. Mi-a dus iar degetul la buze: „Șșt, șșt!“. A repetat și el gestul ca și cum ar fi fost imaginea mea în oglindă. Ne-am îndreptat spre salon: eu la brațul lui, el ducându-mă ca pe o oarbă.

Așezată pe canapea, cu spatele drept și lipit de spătar, am simțit cum plămânii mi se deschid deodată și oxigenul îmi pătrunde iarăși în sistemul sanguin, redându-mi luciditatea.

Santiago m-a mângâiat, trecându-mi degetele prin păr și apăsând cu buricele degetelor pe ceafă. A continuat să maseze ușor cu mișcări circulare, apoi a coborât spre gât și spre umeri. Mi-am dezlipit degetul de pe buze. Ne-am uitat îndelung unul la celălalt. Ne-am atins chipurile de parcă am fi vrut să ne asigurăm că noi eram. Ne atingeam ca să ne asigurăm că în țara aceea muribundă nimeni nu ne omorâse încă.

Când m-am trezit, se făcuse ziuă. Santiago nu mai era. Plecase, așa cum spusese.

Nu l-am mai revăzut de-atunci.

Falsificatorul era un tip practic. Mergea la subiect și nu părea prea interesat să afle la ce îmi trebuiau mie documentele alea. Actul de identitate și pașaportul emise pe numele Aurora Peralta, da, astea aveau să mă coste șase sute de euro. În alte împrejurări, ar fi costat mai puțin.

— Graba costă, a zis.

I-am oferit o cafea. A clătinat din cap. Fără să ridice ochii de pe documentele pe care i le dădusem, s-a uitat cu atenție la fotografiile de tip buletin și la semnătura Aurorei pe o coală de hârtie, unde eu o copiasem direct de pe documentele ei.

— Sigur nu doriți nimic de băut?

Bărbatul a refuzat din nou. Nu c-ar fi existat cine știe ce varietate pe rafturile cafenelei în care ne întâlniserăm, o ciocolaterie unde nu aveau nici ciocolată, nici lapte, nici pâine, nici prăjituri. Doar niște vitrine frigorifice goale, muște și niște băuturi acidulate stivuite într-un frigider cu logoul înghețatei Coppelia, o marcă dintre cele comuniste pe care Fiii Patriei o importaseră din Cuba și care dispăruse după foarte puțin timp. Eu, ca să nu atrag atenția, am cerut o apă minerală. Tipul a scos un carnet și a notat ceva în el. După care l-a închis și l-a lăsat la vedere.

— Mergeți la toaletă și puneți aici două sute de euro, mi-a zis în șoaptă, arătând din buze către carnet. Mi-l înapoiați la despărțire, afară, când suntem în stradă.

Am urcat către toalete. Am ales cabina cea mai apropiată de ieșire. În timp ce făceam pipi, am băgat între paginile carnetului cu foi de matematică patru bancnote de cincizeci de euro, împăturite pe din două. L-am pus apoi în geantă, m-am spălat pe mâini și am ieșit de la toaletă, grăbind pasul. Individul mă aștepta deja în stradă. I-am înmânat carnetul. Ne-am despărțit în mijlocul Pieței Revoluției, care la ora respectivă era plină de trecători.

Am rămas nemișcată în mijlocul acelei piețe unde mama mă ducea în fiecare duminică. Mă uitam la catedrala modestă, fără portic, a cărei lipsă de măreție era disimulată prin intermediul unui zid fals de stuc care se termina cu o clopotniță. Tot ceea ce pe vremuri se găsea în jurul ei acum fie purta alt nume, fie dispăruse de tot. Puținii arbori centenari care încă mai erau în picioare păreau chiar mai longevivi și mai rezistenți decât țara însăși. Un grup de militari în uniforme de pe vremea luptelor de la Carabobo dădea onorul statuii lui Simón Bolívar. Confecționate din pânză ordinară, uniformele aduceau, mai degrabă, a costume de carnaval. M-am strecurat printre predicatori și evangheliști, urcând către Esquina Caliente, acea zonă unde obișnuia să se întâlnească un grup de bărbați și femei îmbrăcați cu tricouri roșii și a căror menire era cea de a preaslăvi, la megafon, faptele Comandantului Etern. Fluturau cu toții noua versiune a drapelului național, căruia regimul îi adăugase o a opta stea. Găselnița lor: o provincie recuperată. Imediat lângă ceata de acoliți, două portrete enorme ale lui Bolívar – Eliberatorul cum îl consideram noi, probabil din cauza conducerii lui de sorginte *caudillo*[1] – alcătuiau o scenă militaro-funerară. Posterele erau nou-nouțe, abia scoase din tipar. Făceau parte din noua versiune a lui Bolívar, aceea pe

care Revoluția o afișa pe toate instituțiile publice, înlocuind imaginea din profil a farului independenței cu care crescuserăm noi.

Noua fizionomie operase niște modificări în trăsăturile originale ale feței lui Bolívar așa cum erau ele atestate. Bolívar devenise mai brunet și căpătase trăsături pe care nimeni nu le-ar fi asociat vreodată cu imaginea unui venezuelean alb de secol XIX. Exhumarea și analiza genetică realizată pe rămășițele eroului național, pe care Revoluția ceruse să fie scoase din Panteonul Național în cadrul unei ceremonii mai degrabă necrofile decât politice, păreau să fi detectat o genă mulatră în ADN-ul Părintelui Patriei, care acum semăna mai mult cu Negro Primero[2] decât cu descendentul spaniolilor care întorseseră armele împotriva lui Ferdinand al VII-lea. Chirurgia plastică pe care Fiii Patriei o practicau asupra trecutului avea ceva de pastișă nereușită. Mi-am continuat drumul pe bulevardul Urdaneta cu certitudinea că toate acelea aveau să rămână în urmă. Un amestec de dispreț și de frică mă despărțea de țara aia. Întocmai ca Thomas Bernhard în *Pivnița* și în *Tăietorii de lemne*, începusem să urăsc locul în care mă născusem. Eu nu locuiam la Viena, ci în ochiul uraganului.

Ay, garabí!

1. Dictator (sp.).
2. Pedro Camejo (1790-1821), cunoscut și ca Negro Primero, singurul ofițer negru din armata lui Simón Bolívar. A luptat în Războiul de Independență al Venezuelei, distingându-se prin fapte de vitejie.

Procesul de transformare în Aurora Peralta începuse, ba chiar s-ar fi zis că trecusem cu brio de prima fază a personificării. Am mers la consulatul spaniol îmbrăcată cu hainele ei, care-mi erau cu vreo trei măsuri mai mari. Hainele mele, câte mai rămăseseră, se aflau în șifonierul din apartamentul nostru. N-aveam nimic altceva de purtat decât niște rochii și pantaloni măsura 42. Mi-a trebuit ceva timp să mă obișnuiesc cu aspectul șters de femeie îmbătrânită înainte de vreme. Stăteam cu orele în fața oglinzii și cercetam micul cataclism pe care-l suferise alura mea, o rutină de autosugestie în răstimpul căreia n-am observat nici un progres concret, ci doar o degradare absolută.

Când m-am postat în fața aparatului de fotografiat de la consulat pentru pașaportul biometric, cu rochia aia lălâie și neagră a Aurorei Peralta, nu știam dacă să zâmbesc sau să iau fața constipată specifică actelor de identitate. Până la sfârșit, pe documentul pe care îl țineam acum în mână a rămas întipărită o expresie nefericită și înșelătoare.

Pe treptele de la ieșirea din consulat, am deschis carnetul acela embosat pe care scria cu litere aurite UNIUNEA EUROPEANĂ-SPANIA. Chipului meu îi corespundeau acum o vârstă și un teritoriu care nu erau ale mele și o poveste cu nefericiri și bucurii străine de mine și, din cauza asta, inimaginabile. Uitându-mă la coada lungă de nepoți și nepoate de spanioli care așteptau să le vină rândul să-și ridice

documentul care avea să-i scoată din țară, m-a cuprins bucuria disperatului. Nu eram acea femeie, nici nu aveam să fiu vreodată ea pe de-a-ntregul. Când te afli între ciocan și nicovală, mai bine alegi ciocanul. Pașaportul acela era ciocanul meu, o armă nu tocmai legală.

Nu e momentul să am mustrări de conștiință, mi-am spus. Lucrurile erau cum erau.

Aveam obligația să supraviețuiesc.

După plecarea lui Santiago, lucrurile au mers din ce în ce mai prost. Mareșala și acolitele ei s-au întors, de data asta și cu întăriri: o trupă de vreo zece muieri îndesate în niște colanți strident colorați, cu șuncile lor absurde la vedere, într-un loc în care oamenii mureau de foame. Cinci dintre ele au ocupat spațiile comerciale goale de la parterul blocului, parte din strategia lor de colonizare. Într-unul dintre ele au instalat sediul Frontului de Luptă al Femeilor Eliberatoare, după cum scria pe afișul improvizat pe care-l lipiseră cu bandă adezivă. Cealaltă jumătate a trupei a rămas la ordinele Mareșalei. Se fâțâiau întruna prin apartamentul meu, ajuns acum depozit de cutii cu alimente.

Probabil că femeia asta ieșise învingătoare din bătălia cu asasinul care încercase să-i strice afacerea, acum înfloritoare, cu alimente de contrabandă. Îi mergea bine. Prin apartamentul meu se perindau oameni la orice oră din noapte și din zi. Cărau cu ei sacoșe și cutii cu mâncare și pachete enorme cu hârtie igienică. Dacă un produs devenea greu de obținut, la ele sigur era de găsit. Și, cum era de așteptat, îl vindeau la de două sau trei ori prețul în piețele populare pe care Revoluția le înființase ca să mai cosmetizeze puțin penuria și rafturile goale. Femeile constituiau mijlocul lanțului de desfacere, erau deținătoarele produselor de speculă.

Mareșala alesese blocul nostru fiindcă era situat aproape de piețele populare și, în același timp, putea face și concurență

celor câteva magazine din zonă unde nu mai sosea nici un fel de marfă și care îi acuzau pe Fiii Patriei că sunt niște acaparatori. Acolo și-a creat Mareșala clientela fidelă: în deșertul unei clase de mijloc înfometate și care nu accepta pomana Revoluției. Ea a reușit prin speculă, pe care mai-marii o considerau capitalistă, dar prin care ea și alții ca ea își burdușeau buzunarele.

Foarte rar mai rămâneau peste noapte în apartamentul meu. Îl foloseau doar ca să facă stocuri de alimente. Absența lor pe timp de noapte îmi asigura o anumită liniște. Tot ce aveam de făcut făceam după zece noaptea: făceam duș, îmi făceam ceva de mâncare, mutam lucruri, pășeam ceva mai firesc, însă lumina tot n-o aprindeam niciodată. Vecinii au încercat să le înfrunte. Gloria, proprietara penthouse-ului, a fost prima care a făcut pașii necesari. A mers din ușă în ușă, convocându-i pe toți vecinii ca să pună la punct o strategie comună de apărare. De vreo două ori a sunat și la soneria Aurorei Peralta. Pe întuneric, ca într-un cavou, eu am stat nemișcată. Într-o bună zi, am auzit-o cum îi întreba pe ceilalți vecini dacă știau pe unde bântuim Aurora sau chiar și eu. Nimeni n-a fost în stare să-i dea vreun răspuns. Nici nu-l aveau, nici nu voiau să-l aibă.

Închisă între pereții ăia, mi-am dedicat tot timpul ca să studiez și să descâlcesc ițele biografiei femeii în care urma să mă transform. Primul lucru pe care l-am făcut după ce am parcurs toată corespondența ei și albumele cu fotografii ale maică-sii a fost să încarc telefonul mobil pe care mi-au apărut trei mesaje vocale. Toate de la María José, care, de altfel, îi și scrisese Aurorei o grămadă de e-mailuri urgente. M-am grăbit să-i răspund și să-i explic motivele tăcerii: protestele, penele de curent și sabotarea serviciilor de internet.

I-am scris ca și când aș fi fost Aurora Peralta, imitându-i stilul. Răspunsul a sosit imediat: Când vii? Imediat ce am pașaportul, am tastat eu. Cu asta era suficient, cel puțin dacă era să mă iau după stilul succint, de secretară al prozei Aurorei.

Computerul ei era vechi și completa automat și datele de căutare pe net, și parolele. Am avut acces la toată informația fără mari dificultăți. M-am concentrat pe conturile bancare și pe cel de e-mail. Am verificat mai întâi dacă semnătura digitală pentru contul în euro era cea bună. Era un cod din patru cifre pe care banca i-l trimisese Aurorei într-un plic și pe care ea îl păstrase împreună cu restul documentelor: parole de e-mail, adrese, numere de telefon și adrese poștale. Cele patru cifre erau încă valabile. Odată activat mobilul și cu codul de securitate primit prin SMS de la bancă, am reușit chiar să fac mici transferuri de fonduri pe cardul de credit emis pe numele ei, legat la un cont care o avea drept cotitulară pe mama ei, Julia Peralta. Nu voiam să las nimic nerezolvat. Încercam să mă asigur că totul avea să decurgă bine.

Cea de-a doua parte a fost mai complicată: să reconstitui relația Aurorei cu familia ei din Spania. Toate e-mailurile din inbox-ul ei fuseseră trimise de María José Rodríguez Peralta, verișoară.

Mi-a luat ceva până să am tabloul complet, poate pentru că atunci când oamenii se cunosc bine, totul este de la sine înțeles. María José era fata Paquitei, femeia aceea pe care o știam din fotografiile din anii ’60 și pe care am început să o studiez cu mare atenție începând din acel moment. Astăzi, Francisca Peralta avea optzeci și unu de ani, după cum îi scrisese propria ei fiică Aurorei, și ea era cea care avusese ideea ca Aurora să

părăsească țara. Un mod de a regla un lung șir de socoteli între ea și cumnata Julia.

Am luat la mână toate scrisorile pe care Julia i le scrisese Paquitei. Tot ea, după moartea lui Fabián, o încurajase pe Julia să traverseze oceanul. Își scriseseră săptămânal, cel puțin în primii doi ani. Apoi corespondența a început să se rărească, fără însă ca șirul lunar de transferuri de bani în valoare de cinci sute de bolivari, adică vreo șase mii opt sute de pesete, pe care Julia îi trimitea către familia ei prin alianță, să se întrerupă. Paquita se arăta interesată de progresele micuței Aurora și insista ca ele să vină să le viziteze într-o vară. „Știu că ai mult de lucru, dar ai putea să o trimiți pe Aurora. Ne e dor de voi și ar fi bine ca María José și Aurora să petreacă mai mult timp împreună. În fond, sunt cam de-aceeași vârstă."

Din câte am reușit să-mi dau seama, Aurora și maică-sa fuseseră o singură o dată în Spania în tot timpul ăsta. Se întâmpla în 1983, când amintirea locului natal era încă proaspătă. Adaptarea progresivă a Juliei la noua țară a însemnat și o altă schimbare: de la slujba de bucătăreasă pe care a obținut-o imediat ce a sosit, la cea de a deține propriul restaurant, o mică tavernă. Casa Peralta era un loc cam ciudat, ca mai toate barurile de imigranți la început. Uneori funcționa ca o cârciumă, alteori ca o cofetărie sau un bar. Îmi aduc aminte că la fiecare pahar de vin sau apă comandat, Julia aducea și niște gustări. Porțiile erau bogate: caracatiță, omletă, rizoto sau paella care alinau stomacurile și melancolia celor care îi treceau pragul aproape zi de zi. Cu timpul, Julia Peralta a început să includă în meniu și mâncăruri de-ale locului: *empanadas* cu carne și cu brânză sau *arepas* pe care a început să le servească după ce și-a permis să aibă o angajată la

bucătărie. Schimbările din meniu au atras funcționarii publici de la ministerele din zonă care veneau la ea să ia micul dejun și prânzul în fiecare zi.

Julia, spanioloaica, așa cum i se zicea, a devenit doamna Julia. Casa Peralta a început să prospere. Gustul faimos al mâncărurilor ei i-a adus și comenzi mai consistente. De la meniuri pentru prima comuniune, la specialități de tip *arroz a la marinera* sau paella pentru agapele social-democraților în campaniile electorale. S-ar putea spune că Julia Peralta a hrănit două generații de lideri politici ai democrației. Au câștigat câteva alegeri electorale, în total vreo douăzeci de ani de guvernare, ani în care spanioloaica și-a consolidat poziția în oraș.

A căpătat chiar o anume celebritate. În sala de mese a restaurantului a pus să fie agățat, după ce l-a înrămat în sticlă, un reportaj publicat în presă și în care ea apărea toată numai un zâmbet la bucătărie. „Așa arată spanioloaica ce gătește pentru *adecos*“, cum li se spunea politicienilor de centru-stânga, cei care promulgaseră votul universal, educația de bază gratuită și naționalizarea petrolului. Până la momentul în care social-democrația să se curme ca urmare a două lovituri de stat, cele care au constituit începuturile politice ale Comandantului și ale mișcării Fiii Patriei, Julia a fost cea care a gătit pentru petrecerile din democrație, atât cât a durat ea.

Mamei îi plăcea să ia masa la Casa Peralta, duminica; i se părea un loc decent – adjectiv pe care Adelaida Falcón îl folosea ca o garanție pentru bunul-gust și respect. Îl pofteam pe don Antonio, care întotdeauna mânca singur, să ni se alăture. El era din Canare, din Las Palmas, mezinul unei familii cu șapte copii și cel care pusese bazele primei distribuții de carte din oraș. Îmi

plăcea să-l ascult vorbind cu mama. El ajunsese în Venezuela la începutul anilor ’50. Ne povestea că trebuise să pedaleze multă vreme de-a lungul bulevardului din Sabana Grande și să vândă bâte de baseball și reviste cartonate de popularizare a științei la chioșcurile din zonă. Apoi și-a cumpărat o camionetă și a început să străbată șoselele pentru a vinde noutățile și în alte orașe din centrul țării. Până când și-a deschis prima librărie. A botezat-o Canaima, după romanul lui Rómulo Gallegos.

Aurora Peralta se plimba prin restaurant luând comenzile de băuturi și aducând la fiecare masă coșul cu pâine. Tot ea servea cel mai adesea și antreurile, în timp ce maică-sa intra și ieșea din bucătărie ducând o oală aburindă de *almejas a la marinera.* Era o fată urâtă, care lustruia paharele și răsturna torturile de partea cealaltă a tejghelei cu un aer nemulțumit.

Adolescentă devenise aici, în țară, cu toate astea, nu reușise să se adapteze la lipsa de formalism și vraiștea din jurul ei, îi erau străine umorul și bucuria, de parcă ar fi fost imună, înțepată de plasa de sârmă ghimpată a felului ei șters de a fi. Biografia Aurorei era plină de lacune și episoade neîncheiate.

Să devin ea era o luptă pierdută de la bun început. De-acum înainte, n-aveam să mai am treizeci și opt de ani, ci patruzeci și șapte, iar viața mea avea să semene cu cea a unei bucătărese cu studii medii de secretariat și o diplomă tehnică superioară în Turism – după note, fusese cam mediocră –, și nu cu a unei filoloage care se specializase ca redactor de literatură. Chestie care a însemnat un soi de descalificare.

Ce aer să abordez când urma să mă înfățișez femeilor din familia aceea? María José mă tot zorea să-mi grăbesc plecarea. Și hotărâse, fără loc pentru vreo negociere, să rămân acasă la ea până când reușeam să mă adaptez și să mă lămuresc cum

decurg lucrurile la Madrid. Paquita, maică-sa, era emoționată. Voia să mă vadă. Au trecut atâția ani, Aurora..., scria ea. Ca să-mi fac curaj, îmi spuneam că acei mulți ani care se scurseseră fără ca Aurora să mai fi călătorit în Spania îmi erau de ajutor în ceea ce ținea de aspectul meu. Ba chiar ar fi fost de înțeles că nu-mi mai aminteam nume sau locuri. Ce mă neliniștea însă era dacă nu cumva ele ar fi putut vedea vreo fotografie a adevăratei Aurora și, tot așa, mă îngrijorau toate acele amintiri învățate în mare viteză și pe de rost. Toate deveniseră încâlcite. Iar posibilitatea să-mi prind urechile era uriașă.

Problemei de a fi altă persoană i se mai adăuga încă una: cum să construiesc povestea propriei mele dispariții. Pe e-mailul meu intrau unul după altul mesaje de la editura pentru care lucram. La început, voiau să știe cum îmi mergea și dacă aveam putere să mă apuc de o nouă carte. Aveam de partea mea avantajul că a edita și a vinde cărți în țara aia era ceva din ce în ce mai extravagant și mai costisitor. Însă relaxarea a durat puțin. Mi-a scris chiar editoarea regională în persoană. Era neliniștită din pricina tăcerii mele. M-a întrebat dacă putea considera atitudinea mea un fel de a-i lăsa baltă. Am decis, așadar, ca dispariția mea să fie bruscă și fără prea multe explicații. Am redactat un mesaj prin care le comunicam hotărârea mea de a pleca din țară pentru o vreme. Mi s-a părut că atât circumstanțele politice, cât și cele personale ale Adelaidei Falcón erau mai mult decât convingătoare.

„Am nevoie să-mi revin după moartea mamei. După toate morțile din jurul meu“, am tastat.

La sfârșit, după o nouă întâlnire la cafeneaua în ruină, falsificatorul mi-a înmânat documentele venezuelene de care aveam nevoie pentru a ieși din țară ca Aurora Peralta. Pe seară,

am cumpărat un bilet de avion pentru Madrid. Aș fi putut pleca chiar în săptămâna aceea, dacă n-ar fi existat o restricționare drastică a zborurilor internaționale din cauza protestelor care izbucniseră peste tot în țară. Am plătit cu cardul de credit al Aurorei Peralta. Era o sumă relativ mare. După ce am văzut că tranzacția a decurs fără probleme, am respirat ușurată. Cu bani, totul devenea ușor și rapid. Dacă îi aveai, deveneai ținta celor cărora le lipseau, însă era mult mai rău dacă nu-i aveai. Și majoritatea nu-i aveau. Ne aflam într-un faliment permanent.

Furaseră vasul de flori și nouă litere din epitaf. De pe mormântul Adelaidei Falcón smulseseră cu totul cuvântul „Odihnește“. Rămăsese „în pace“, ca o datorie pe care n-avea să o mai plătească nimeni. Mai lipseau și numele de familie și o consoană din numele satului unde se născuse și unde fusesem și eu, în diferite perioade, în copilărie. Smulseseră literele rând pe rând și rămăseseră șterse, bâlbâite, cum era pe vremuri și f-ul din firma pensiunii Falcón a mătușilor mele. De pierdut, pierduserăm până și numele. Și ele, și noi: femeile Falcón, regine ale unei lumi în agonie.

A trebuit să iau o vază goală de pe alt mormânt și să pun în ea garoafele albe, ca să nu se usuce de arșița rușinii mele. Trecuse o lună de la moartea mamei. Și, cu toate că eu nu mai eram aceeași, în fața ei voiam să fiu la fel. Voiam să-i spun cât de mult am iubit-o. La fel ca ea, și eu eram moartă. Ea era în pământ, eu eram pe pământ. De aceea mă dusesem în ziua respectivă, pentru a uni cele două lumi care vorbeau în vânt.

Nu știu cât timp am zăbovit în fața mormântului, știu numai că aceea fusese cea mai îndelungată dintre conversațiile noastre. Deși nu mai aveam cuvinte, deși ne lega doar o fărâmă de iarbă, era cea mai mare apropiere de care ne puteam bucura în acea parte de lume. Moartea trece repede când lumea se încăpățânează să continue să se învârtă. Iar lumea noastră, mamă, nu s-a învârtit în juru-i ca să ne întâlnim, ca în poemul lui Eugenio Montejo. Nu, mamă. Lumea noastră s-a întors pe

dos și s-a prăbușit peste noi toți. A strivit și viii, și morții, până ne-a unit pe toți în aceeași strâmbătură de durere. Cât despre casă, casa noastră, nici din ea n-a mai rămas nimic; n-am putut să o apăr, mamă! Știi, probabil, că și alte lucruri s-au schimbat. Eu nu mai port același nume ca tine și voi pleca de-aici curând. Nu îți cer să mă înțelegi, vreau numai să mă asculți. Poți să mă auzi? Ești acolo, mamă? Am venit să-ți spun lucruri pe care le credeam evidente, dar nu erau așa. Nu sunt. Venisem să-ți spun că nu mi-a păsat niciodată că tata a fost mort pentru mine. Mi-a fost de-ajuns numele tău. Faptul că mă chema ca pe tine, Adelaida Falcón, mă făcea să mă simt, cumva, ocrotită. În fața vulgarității, a ignoranței, a prostiei.

De mică am nutrit un fel de mândrie secretă că deciseseși să nu trăim în satul tău (cu toată frumusețea și încântarea lui, dar, până la urmă, tot mic și sufocant). Că preferaseși alte lucruri decât jocul de bingo la ora de vârf a țânțarilor și *guarapos* cu rom și scorțișoară care amorțeau sufletul oricărui locuitor din Ocumare de la Costa. Mi-a plăcut că nu semănai cu surorile tale. Că erai discretă și neîncrezătoare. Că disprețuiai superstițiile și bădărănia. Că citeai și îi învățai și pe alții să citească. Semănai, mamă, cu țara aceasta pe care eu o luasem ca pe un dat. Cea a muzeelor și teatrelor la care obișnuiai să mă duci. Cu oameni cu ținuta și vocabularul îngrijite. Nu-ți plăceau cei care mâncau sau beau peste măsură. Și nici cei care strigau sau boceau. Urai tot ce era în exces. Însă lucrurile s-au schimbat. Acum toate s-au revărsat asupra noastră: murdăria, frica, praful, moartea și foamea.

În vreme ce tu erai în agonie, țara a luat-o razna. Ca să supraviețuim, am ajuns să facem lucruri pe care nu ne-am fi

închipuit vreodată că le vom face: să-i prăduim pe ceilalți sau să tăcem, să sărim la gâtul lor sau să ne ferim privirea.

Mă simt ușurată că nu mai ești aici și nu vezi toate astea. Iar dacă acum port alt nume nu e din cauză că aș fi vrut să-mi părăsesc țara pe care numele meu și al tău o alcătuiau. Dacă fac asta, mamă, e din cauză că m-a răpus frica. Și tu știi bine că eu n-am fost la fel de curajoasă ca tine. Niciodată. De-asta, poate, în acest nou război, fiica ta e în ambele tabere: când de partea celor care prăduiesc, când de partea celor ce tac. Când cu cei care-și apără ce au, când cu cei care fură pe tăcute de la alții. Mă aflu în punctul cel mai greu dintre cele două tabere, căci nimeni nu revendică victime printre cei care, ca și mine, sălășluiesc pe insula lașilor. Iar eu, mamă, nu sunt curajoasă. Cel puțin, nu în felul acela discret pe care l-am învățat de la tine. Mi-ai lăsat moștenire curajul. Iar eu n-am avut curaj. Cum spunea Borges în poem[1], mamă!

Am cunoscut femei care măturau curtea ca să-și poată îndura singurătatea. Ca și tine. O specie dispărută. Și mătușile Clara și Amelia, și cele de dinaintea lor care veneau și ne vizitau în vis. Femei de hârtie, care atârnau pe umerașele metalice în dulapurile din coșmarurile mele. Bătrânele acre de la biserica din Ocumare, ce-o țineau tot într-o novenă și-o penitență. Sau fumau lângă oale, cu capătul aprins al țigării în gură, *pa' dentro*[2], și cărora le căzuseră dinții de la atâtea nașteri. Sau cele care apăreau la căpătâiul muribunzilor să alunge moartea cu un *pa' tras, pa' tras*[3]. Ele populau o planetă care acum, în amintirea mea, devenise uriașă. Mătușa Amelia, mai știi, se trezea dis-de-dimineață ca să mături. Am văzut-o de-atâtea ori curățând și frecând dalele de ciment din patioul plin de tufe și copaci încovoiați: tamarind, fructul pasiunii, mango, caju,

graviola, mamey, mamón, martinica, ciruela de huesito. Tot ce pica din pomii ăia era deopotrivă dulce și acru, îți lăsa un gust de fermentat, un fel de exces de zahăr care îți înnebunea inima și limba. Mătușa Clara locuia și împărățea peste grădină, locul în care se pun și din care se scot rădăcini, unde viața și moartea au aceeași dimensiune. Mi-o amintesc ca pe un soldat în cămașa ei de noapte, ieșind să-și ucidă amintirile cu o greblă.

Viața noastră, mamă, a fost plină de femei care au măturat ca să dea un sens singurătății lor. Femei în negru care presau frunze de tutun și adunau cu lopata grămezile de fructe căzute pe jos în timpul nopții. Eu, în schimb, nu știu nici măcar să scutur praful. N-am nici patio, nici mango. Iar din copacii de pe strada mea cad sticle sparte. Noi n-am avut patio, mamă, și nu-ți spun asta cu reproș. În zori și uneori chiar și în toiul nopții, frec pământul acesta cu peria, până la sânge. Îmi adun amintirile și le așez grămezi, cum făceam în Ocumare de la Costa cu frunzele cărora urma să le dăm foc pe înserat. Acel miros de ars trezea în mine o fascinație secretă care s-a destrămat acum câteva zile. Focul îl purifică doar pe acela care nu mai are nimic. E ceva trist și orfan în lucrurile care ard.

Din noaptea aia când mi-ai povestit despre bunica și despre cele opt femei, cele opt surori ale ei, cele care-i apăruseră la căpătâi când era în agonie, mă gândesc numai la noi. La cele care am fost, împreună. Știi tu, la femeile din familia noastră. La arborele nostru cu puține ramuri și puține fructe care n-ajungeau niciodată să fie de tot dulci. Știi, mamă, nu m-am purtat prea frumos cu femeile noastre. De când le-am anunțat că ai murit, nici că le-am mai sunat pe Clara și pe Amelia. O să le sun, mamă, să fii sigură. Deocamdată fac economie de cuvinte. Fiindcă, dacă mă uit înapoi, o să mă afund tot mai mult

în pământul ăsta pe care vreau să-l părăsesc. Arborii uneori își schimbă locul. Ai noștri nu mai rezistă aici, mamă, iar eu nu vreau să ard cum ard trunchiurile arborilor bonavi când sunt puse pe rug. Nu sunt sigură dacă o să le mai văd pe Clara și pe Amelia. Și nu mă îngrijorează asta. Ele se au una pe cealaltă, așa cum și noi ne aveam una pe cealaltă. Dar, după cum vezi, asta nu ne prea e de folos acum. Și eu, de fapt, venisem să-ți vorbesc despre altceva.

Niciodată nu ți-am povestit ce s-a întâmplat... În seara aia când m-am rătăcit, îți aduci aminte? Nu m-am pierdut, nici n-am fost cu mintea aiurea, și sunt sigură că ai știut asta. Am ieșit din pensiunea Falcón ca să mă ocup de ceva ce chiar tu îmi ceruseși: să cumpăr un kilogram de roșii ca să pregătim masa.

— Știi cam cât înseamnă un kilogram, Adelaida, mai mult sau mai puțin? Știi?

Am ridicat din umeri.

— Cam atât.

Ai desenat cu mâinile în aer, pe cântarul imaginar, spațiul pe care l-ar fi ocupat kilogramul de roșii în lumea reală.

— Ai înțeles?

— Da, mamă, am răspuns, uitându-mă la coroanele arborilor de mango.

— Fii atentă, Adelaida. Să te uiți bine să nu-ți dea mai puțin. Atât de mare, ține minte – și ai desenat din nou cu mâinile. Vezi că trebuie să-ți dea rest. Și să nu întârzii, că nu-mi place să umbli singură prin sat.

M-am dus până la piața din sat. Am cerut ce îmi spuseseși. Mi-au dat o pungă cu roșii mici și urâte. Am plătit cu bancnota și am pus monedele primite ca rest în buzunar. Am aruncat un ochi, fără prea mare interes, pe la tarabele din piață. La cea

unde se vindeau *empanadas* cu carne de rechin, aproape de capătul pieței, unde servea o femeie în timp ce frământa kilograme întregi de făină. Genul ăla de stand volant unde bărbații uriași din port veneau să-și cumpere câte două *empanadas*. Luau îmbucături mari și le ungeau din greu cu un sos verde care li se prelingea în șiroaie pe bărbie. Am trecut și prin fața tarabei cu borcane de sticlă pline cu midii și tăvi cu sardine, doradă roșie și macrou spaniol. Peștii, cu dinții lor mici și tăiați pe burtă, atârnau prinși în cârligele cântarelor. Mirosea a intestine, sare și metal oxidat.

Am ajuns și la chioșcul cu înghețată, unde vindeau pahare cu gheață pisată și vopsită cu zahăr de diverse culori, cu un topping de lapte condensat. Am trecut pe lângă toate chioșcurile cu punga mea de roșii în mână.

Era cald, căldura aia lipicioasă a satelor de la malul mării. Ar fi trebuit să mă întorc spre casă. Mi se dăduse un ordin, iar eu întotdeauna ascultam. Instrucțiunile mi se păreau un fel un transfer de putere în cadrul administrației domestice. Îmi confereau responsabilități. Mă scoteau, măcar uneori, din permanenta stare de copilărie. Era ca și când aș fi mers pe tocuri. Însă, în seara aceea, am ales să renunț la suveranitatea Republicii Falcón. Aș fi putut să mă scuz spunând că era foarte multă lume și că a trebuit să aștept sau că întârziaseră camioanele care făceau aprovizionarea și, din cauza asta, și vânzătoarei i-a luat timp să refacă stocul de roșii.

Faza era să nu mă întorc la timp. În ziua respectivă urmau să gătească plăcintă cu carne de țestoasă cu picioare roșii, așadar bucătăria era un du-te-vino de matroane-măcelărese. Preferam să nu le văd pe mătușile Clara și Amelia, în rochiile lor de creton și înarmate cu cuțite, gata să-l pună în oala cu apa

fierbând pe Pancho, țestosul pe care eu îl hrăneam cu frunze de lăptucă și care avea să sfârșească fiert ca un homar, apoi tranșat și gătit cu usturoi, roșii și ceapă. Îmi ploua în gură numai la ideea de plăcintă, doar că preferam să nu plătesc prețul de a-l vedea pe Pancho cum moare. Toate țestoasele de care îmi amintesc scoteau un fel de țipăt care mie îmi părea omenesc și care mi se ducea până în stomac, de vinovată ce mă simțeam după ce gustasem cu poftă din rezultatul gustos al suferinței lui. Adoram aroma dulceagă și picantă a acelei cărni moi, dar voiam să mă bucur de ea fără să fi asistat la patimile și calvarul sărmanei creaturi. Să savurez prada fără amintirea uciderii. Să mănânc fără vina de a fi sacrificat. Tot așa se întâmplă și acum, mamă. Mă așez la masă, încercând să uit cine și cu ce cuțit a tranșat din viață bucata de file a bunăstării mele. De-asta îți vorbeam despre cele două tabere, cei care fură și cei care își feresc privirea. Cei care ucid fără să ucidă.

În ziua aceea am urcat pe jos pe panta celor pierduți, îți aduci aminte? Așa i se spunea acelui bulevard pe care mă avertizaseși de nu știu câte ori să nu mă duc singură. „Niciodată nu se întâmplă nimic bun acolo“, îmi repetai. În Ocumare, toată lumea vorbea despre strada aia. Sus, în capăt, se găsea o casă părăsită. Casa arhitectului. Până și tu, și mătușile o pomeneați câteodată. Mătușa Amelia murmura înfricoșată și-și făcea semnul crucii și încheia gestul lipindu-și buzele de degetul mare. Tu le certai. Chestii de oameni inculți. „Superstiții!“, bodogăneai cu voce scăzută.

Am ajuns la casa de sus fără prea mare efort. Era în capăt de tot, aproape lipită de râu. Poarta principală, vopsită în roșu, era prost zăvorâtă, cu un lacăt prăpădit. Am intrat, atrasă de niște tufe de bumbac care împodobeau grădina centrală. Nu mai

văzusem niciodată așa ceva. Erau ca niște umflături albe și spongioase. Îți venea să le rupi și să muști din ele cu poftă.

După felul în care vorbeau mătușile mele despre ea, „Casa arhitectului“ suna cumva a magician pervers, a om rău. Și poate de-asta am fost surprinsă să găsesc un loc în ruină, însă frumos, modern, rezonabil și generos în satul acela mic și sărat. Părea o concesie făcută Bauhaus-ului ca să instaureze ordinea și progresul printre bălării. Mi se părea de neînțeles cum de se făceau atâtea comentarii întunecate la adresa uneia dintre cele mai frumoase construcții din groapa aia de gunoi. Casa aceea nu era nici pe departe locul urât și întunecat pe care-l inventasem în capul meu. Frumusețea ei izbăvea de urâțenie tot ceea ce o înconjura: casele din tablă de zinc și bolțari unde pescarii sărau și agățau la uscat rechinii, magazinele de băuturi alcoolice cu perdele de mărgele din lemn, unde intrau și ieșeau bărbați care-și beau rachiul de anason pe trotuarele din piață. Casa aceea nu aparținea acelui sat și aș îndrăzni să spun că nici acelei lumi.

Am intrat fără teamă, ca magnetizată de cadrele albe ale ușilor și ferestrelor și de geamurile viu colorate. Interiorul era complet devastat. Plante cățărătoare și buruieni năpădiseră aproape în întregime scara din sticlă și metal alb. Petele maronii de pe pereți erau semn că se infiltra apa, clanțele ușilor fuseseră smulse. Haosul era urmarea trecerii hoților, colțurile tavanelor adăposteau cuiburi de viespi. Rămăseseră câteva piese de mobilier și podeaua era plină de coli de scris: însemnări despre teoria aditivă a culorii, note despre cum să suspenzi o sferă în aer, dar și schițe și desene de structuri metalice.

M-am apropiat de biblioteca care se întindea pe toată lungimea peretelui alb. Primul raft era plin cu volume în franceză. Atunci am văzut pentru prima dată o ediție Gallimard, mi s-a părut sobră și elegantă, cu chenarul ei din linii roșii duble pe fondul de culoarea fildeșului. Am găsit o sumedenie de cărți de artă din care fuseseră rupte pagini. Nu mai văzusem niciodată numele acelea. Și unele dintre ele, din pricina sonorității lor ciudate, mi-au rămas întipărite în minte pentru totdeauna: Josef Albers, Jean Arp, Calder, Duchamp, Jacobsen, Tinguely... Fiecărui artist îi corespundea o ilustrație însoțită de un text lung. Lucrările reproduse în acele pagini mi se păreau familiare.

Străzile și vagoanele de metrou, ba chiar și trecerile de pietoni din oraș aveau un stil asemănător. Mulți ani mai târziu am înțeles că ceva din strălucirea acelei case pierdute într-un sat de la mare se răsfrânsese asupra întregii țări, ca o promisiune că într-o bună zi aveam să fim și noi moderni. Ca o declarație de intenție. Însă până și intențiile deveniseră ruine, la fel și panourile de aluminiu vandalizate și jefuite de vânzătorii de fier vechi. Osatura șubrezită a acelor sculpturi apăruse peste tot prin oraș. Am vrut să mă mut să locuiesc în casa arhitectului. Ba chiar începusem să visez cum aveam să fac curat și să o repar ca să petrec acolo multele ore libere pe care pensiunea Falcón mi le oferea din abundență.

Muște mari și negre zburau prin salonul principal. Lângă piciorul scării am găsit și alte obiecte care n-aveau nimic de-a face cu specificul local: liturghiere, sfinți decapitați, ba chiar și niște cărticele fără copertă cu Noul Testament. Și sticle de rachiu goale, scoici, pene de găină și cârpe murdare. Am urcat scările cuprinsă de teamă și fascinație deopotrivă. Scârțâiau,

mâncate cum erau de salpetrul din Ocumare de la Costa. De sus se vedeau bine plantele de bumbac care, la ceas de seară, erau scăldate în lumina apusului. Dinspre râu răzbătea, clar, zvon de voci de femei la spălat de rufe.

Punga cu roșii mi-a scăpat din mână și a căzut pe o cutie de carton verde, răsunând de parcă ar fi fost bolovani, nu legume.

— Cine e acolo?

Era o voce de bărbat. Am coborât scările în fugă și m-am împiedicat. M-am julit destul de rău și mă ustura, însă panica era mai mare decât usturimea. Am ieșit în goană, fără să mă uit înapoi, și nu m-am oprit până în dreptul pieței. Abia atunci am observat că aveam pantalonii rupți și o pată de sânge.

La vreo oră după asta am ajuns la pensiune. Nu știu ce a fost mai rău: țipătul lui Pancho în oală, fiert de viu, sau privirea pe care mi-ai aruncat-o, mamă, când am ajuns cu hainele rupte și fără roșii.

N-ai crezut o clipă povestea cu rătăcitul, știu. Te-ai supărat în sinea ta, adică așa cum dor cel mai tare sentimentele rănite. Și te-ai dus tu să cumperi roșii. Am mâncat ce-a mai rămas din Pancho fără tragere de inimă. Mătușile intrau și ieșeau, legănându-și fundurile mari de femei bătrâne.

— Amelia, ți-a ieșit fad, i-a zis Clara surorii ei mai mari, care i-a aruncat o privire furioasă.

— Mai bine i-ai spune vreo două copilei ăsteia că nu prea e cuminte, Doamne Sfinte! i-a replicat Amelia ca să îndrepte discuția în altă parte.

— Sfântă Fecioară din Vale, ce obrăznicătură o să fie copila asta, a mormăit și Clara.

Tu, mamă, te-ai făcut că nu auzi drama mătușilor și ai mâncat o porție simbolică de plăcintă.

— Adelaida, dragă, păi eu am omorât creatura aia și tu abia de guști! Copila asta ne strică ziua. Doamne, încăpățânată mai ești, fetițo, uite ce-ai supărat-o pe maică-ta, m-a străfulgerat mătușa Clara cu privirea ei de viperă nebună, prefăcându-se ofensată de tot necazul și scandalul pe care le provocasem.

Tu, mamă, ai mâncat fără ca măcar să ridici o sprânceană. Te-ai sculat prima de la masă și ai început să speli farfuriile. Nu mi-ai adresat o vorbă timp de două zile. Această primă pedeapsă a tăcerii a durut mai tare decât o bătaie. Așa erai tu, mamă. Fix așa.

Taximetristul a claxonat de două ori. Așteptase mai mult decât timpul pentru care îl tocmisem inițial. De data asta am plecat fără să mai privesc înapoi. Mestecând literele lipsă din numele nostru, al tău și al meu: Adelaida Falcón. Am urcat pe locul din dreapta șoferului, cu gura și inima știrbe. I-am transmis taximetristului coordonatele pe care mi le dăduseră cei de la biroul central al cimitirului. Ne-am îndreptat către una dintre acele parcele plane, niște cadrane ticsite de coșciuge, înghesuite unele într-altele pe sub grădini, unde chiriașii putrezeau stivuiți unii lângă alții.

— Așteptați-mă aici, vă rog, n-am să mai stau așa de mult ca dincolo; și nu vă faceți griji, vă plătesc pentru timpul suplimentar.

Bărbatul a pufăit, de parcă prin drumul ăsta ieșea în pierdere. Am coborât trântind portiera, cu un buchet de margarete în mână.

Nu era nimeni în cimitir. Aleile lungi erau acoperite de frunze uscate. În această zonă a cimitirului, mai veche decât cea în care fusesem la mama, se găseau preponderent

morminte de imigranți europeni. Cu toate că urmau același tipar, rectangular și sec, care făcea ca toate pietrele funerare să fie la fel, unele, totuși, își permiseseră mici extravaganțe: mori de vânt de jucărie și bomboane pentru copii care muriseră de mai bine de douăzeci de ani, Floarea Paștelui sau pomi de Crăciun care se ofiliseră la soare. Erau o sumedenie de morminte cu portrete ovale de bărbați și femei îmbrăcați demodat.

Am găsit mormântul Aurorei Peralta la câțiva metri de un copac. Un strat des de buruieni îl acoperea aproape în întregime. A trebuit să mă pun în genunchi și să smulg o bună parte din ele ca să pot citi inscripția numelui ei complet. Julia Peralta Veiga. Un pluton de furnici gigantice, dintre cele tăietoare de frunze, a țâșnit furios în toate direcțiile. Erau cu sutele, ca alea roșii care se folosesc la pregătirea sosurilor picante și la asezonarea maniocului amar. Insectele înconjurau fotografia emailată a Juliei Peralta; un portret de studio, searbăd și rece. Chiar și când era în viață, Julia Peralta avea ceva din expresia aceea din portret, un fel de aer din lumea de dincolo. Cât mă chinuiam să aranjez florile în vază, una dintre furnici m-a mușcat de degetul arătător. Am sărit cât colo, apăsând puternic pe deget. O pișcătură serioasă. O înțepătură care pulsa și ustura. Am încercat să dau deoparte restul de buruieni cu un băț, dar a fost imposibil. Degetul mi s-a umflat imediat din cauza reacției alergice la pișcătură.

Juliei Peralta i se va fi părut deplasată vizita mea la mormânt și de asta mă alunga de-acolo cu infanteria de furnici ale căror ouă se înmulțeau după cum dicta regina lor. Sugându-mi degetul ca un copil mic, am luat buchetul de margarete

aproape ofilit și l-am așezat pe piatra inscripționată cu numele ei.

Nu știu dacă îi ceream iertare sau îi ceream voie. Nu știu de ce mă aflam acolo, în picioare, în fața mormântului pe care l-ar fi putut ocupa și fiica ei dacă n-aș fi fost eu de vină. Julia Peralta își dormea somnul de veci la câțiva metri sub pământ. Fiica ei, însă, arsese complet lângă un tomberon de gunoi. Eu o pusesem acolo. Eu îi dădusem foc și o abandonasem acolo. Eu.

Dacă fiecare dintre noi aparține locului unde îi sunt îngropați morții, cărui loc pe lumea asta îi aparțineam eu? Poți să-ți îngropi morții numai dacă există pace și dreptate. Noi nu aveam nici una, nici alta. De-asta nu exista odihnă, cu-atât mai puțin iertare.

„Ți, ți, ți-am adus un braț de flori, de flori de toate culorile, de flori de Sf. Ioan!“, cântau negrii din Ocumare de la Costa în nopțile de iunie. „Timpul nebuniilor nu se mai întoarce, banana înnegrită verde nu se mai face“ cântau în cor, legănând din șolduri pe plajele copilăriei mele. „Ți, ți, ți-am adus un braț de flori, de flori de toate culorile, de flori de Sf. Ioan!“

Am depus un buchet de margarete cumpărat pentru o femeie pe care o cunoscusem prea puțin și căreia îi luasem tot. Și, după cum nici Sf. Ioan n-a urcat la ceruri, tot așa nici pacea nu domnea pe pământ. În după-amiaza aia am simțit că din copacii din cimitir zboară fulgi de găină decapitată. Că roșiile creșteau din nou. Că țestoasa țipa din oala cu apă fierbând. Că bumbacul și peștii îmi ieșeau din piept. Că mama mea moartă mă condamna pe veci la tăcere. Și că cealaltă, spanioloaica, hrănea cu trupul ei veninul furnicilor de pe aceste meleaguri unde alesese să moară.

Pe aceste meleaguri nimeni nu se odihnește în pace. Nimeni.

— Pe bulevardul Urdaneta colț cu La Pelota, i-am zis taximetristului înainte să trântesc iar portiera.

1. Referire la poemul „Remușcarea“ de Jorge Luis Borges.
2. Înăuntru (sp.).
3. Afară (sp.).

„Pasagera Aurora Peralta este rugată să se prezinte la ghișeul liniei aeriene.“

Am depus pașaportul la ghișeu. Am coborât spre pistă. Am ascultat ordinele, singura opțiune a celor care n-au nici o opțiune.

„Căcat“, mi-am zis în timp ce îmi potriveam vesta reflectorizantă pe care, obligați de Garda Națională, trebuiau să o poarte toți cei care aveau ceva de declarat.

Era cea de-a treia percheziție, așa că am presupus că avea să fie și ultima. Cea de rămâi sau pleci. Transpiram mai mult decât de obicei și mă purtam cu acea amabilitate exagerată care îi poate da de gol pe cei care nu știu să mintă sau să comită infracțiuni. Iată-mă acolo, în picioare și fără pașaport, uitându-mă cum tipul ăla de la Garda Națională își oferea pentru ultima oară – cel puțin în ceea ce mă privea – luxul de a-mi face o demonstrație de autoritate. M-a obligat să îmi pun valiza pe o masă metalică. A făcut semn cu mâna să nu mă apropii. A desfăcut încuietorile. Clac, clac. S-a uitat în ochii mei, umflându-se în pene în uniforma lui verde, cu droaia de medalii cusute la piept, cu arma la brâu și cartușiera încingându-i mijlocul. „Stimatul“ își băga nasul printre lucrurile mele așa cum obișnuiește să facă orice autoritate când e foarte ocupată să facă pe „Autoritatea“.

— De ce aveți atâtea cărți și hârtii? a lătrat. Cu ce vă ocupați?

— Sunt bucătăreasă.

— Doar atât?

— Doar atât.

M-am uitat la lucrurile răscolite din bagaj. Lucrurile mele: cărți, carnete, fotografii care nu-mi foloseau decât ca să-mi amintească, dacă ar fi fost cazul, cine sunt sau cine am fost. Apoi mai erau și celelalte lucruri: hainele urâte și demodate ale Aurorei, albumele și scrisorile pe care le citisem și studiasem și pe care le luasem cu mine, așa cum cineva care se pregătește pentru un examen își ia notițele cu sine. Într-un compartiment secret pe care-l confecționasem special pentru călătoria asta, ascunsesem actele apartamentului meu și pe cele ale apartamentului Aurorei. Actele respective nu ar fi constituit un delict, dar era mai sigur să le ascund.

În mijlocul pistei Aeroportului Internațional al Comandantului Revoluționar Etern și ametită de la mirosul de mare amestecat cu cel de kerosen, mi-au trecut prin fața ochilor toate obiectele cu care urma să traversez Atlanticul. Mă simțeam ca în pântecul unei balene care lăsa să-i fie atinse viscerele. Am simțit pudoare, aș fi vrut să o acopăr, să mă acopăr, dar n-am protestat. N-am ridicat un deget. Nu l-am întrebat pe „stimatul“ câte dintre gloanțele din cartușiera lui aveau numele noastre scrise pe ele. Nici nu m-am refugiat în solidaritatea celor care stăteau și ei la rând: civili supuși vrând-nevrând.

— Carevasăzică sunteți bucătăreasă? Și ce mâncăruri faceți? Că doar nu-i nevoie de-atâtea cărți ca să gătești, nu-i așa? a insistat el.

— Fac prăjituri și alte dulciuri, stimate domn. Dar îmi place să citesc. Mă plictisesc cât aștept să se încălzească cuptorul, de-asta citesc atâta.

— Îhî… Și mai ce?

— Nu înțeleg.

Am rămas uitându-mă la el.

— V-am întrebat ce altceva veți mai face? Vă duceți în Spania ca să lucrați ca bucătăreasă? Aveți doar bilet dus, cetățeană. Nu văd pe nicăieri vreun bilet de întoarcere.

Mi-am repetat în minte discursul, așa cum făcusem de sute de ori în fața oglinzii din baie.

— Vedeți, stimate domn, cea mai în vârstă dintre mătușile mele este bolnavă. E foarte bătrâioară – uram diminutivele, dar acum erau eficiente în a fi mai convingătoare în rolul meu – și, știți, trebuie să am grijă de ea. Întoarcerea mea depinde de vindecarea ei, de-asta n-am cumpărat și biletul de întoarcere.

— Mda…, a zis el cu un muget tâmp, ca și cum n-ar fi înțeles nici ce citea, nici explicațiile mele.

— Așteptați aici, cetățeană!

A plecat pentru o clipă care mie mi s-a părut o eternitate. M-am temut că o să mă trimită în camera scanerului. Acolo te dezbrăcau și te pipăiau, te așezau pe un suport metalic în V, în caz că aveai droguri ascunse în stomac sau aveai în suflet un mare chef de-a pleca naibii odată de-acolo. N-aveam din cele dintâi, dar cel de-al doilea mi se citea cu prisosință peste tot. Doar la ideea că m-ar putea trimite la scaner simțeam că mă lua cu amețeală. Toate lucrurile importante le ascunsesem în brâul pentru durerile lombare. Un alibi cam firav, totuși un alibi. Între spate și abdomen ascunsesem tot ce mai aveam ca euro în numerar și cardurile bancare ale Aurorei Peralta. Bine presate, în alt fund dublu pe care îl făcusem în portmoneu, se găseau cardurile și puținele documente care atestau adevărata mea identitate.

Trebuia ca lucrurile să meargă foarte prost ca să ajung totuși să fiu percheziționată. Dar, sigur, deznodământul nu îl hotărăște cel care se teme de el, ci cel care sădește frica. Tocmai în asta stătea frumusețea, era ca și cum te-ai fi jucat cu mâncarea înainte de a o duce la gură, să supui voința cuiva fără ca măcar să-l atingi.

Individul s-a întors cu pași mari, de parcă lehamitea cântărea mai mult decât ghetele.

— Și mătușa dumitale cum se numește, cetățeano?

— Francisca Peralta, stimate domn.

— Aha, Francisca Peralta. Aveți mâncare în bagaj?

— Nu, stimate domn. Puteți să verificați.

— Hm…Vă spun asta pentru că trebuie să verificăm infracțiuni ecologice și vamale.

Bagajul meu era tot desfăcut. Individul a scos o carte și a mirosit-o.

— Dacă sunteți bucătăreasă, cum de nu duceți cu dumneavoastră mâncare?

— Stimate domn, eu merg să îngrijesc de o bătrână, nu să bucătăresc.

— Mda… Dar cărțile astea pe care le-ați luat cu dumneavoastră despre ce sunt? Au rețete?

— Nu, domnule, sunt romane. Citesc ca să mă relaxez.

— Îhâm… Și unde locuiește mătușa dumneavoastră?

— La Madrid, stimate domn.

— Unde, mai exact, la Madrid, cetățeană?

— În Las Ventas, stimate domn, chiar lângă arena de coride.

— A, da, la Madrid se mai organizează coride?

Am dat din cap că da.

— Și sunteți spanioloaică? Dacă aveți de gând să rămâneți atâta vreme acolo este pentru că vi se permite șederea, nu? Aveți documente în acest sens?

— Mama era spanioloaică, iar eu, vedeți dumneavoastră, am dublă cetățenie.

— Mda… Și pașaportul spaniol unde e?

M-a luat amețeala și am simțit o căldură în stomac.

Am dat din cap și am dus mâna la buzunar să scot pașaportul.

— Poftiți.

— Și de ce nu mi l-ați prezentat mai devreme?

— Păi, stimate domn, cum să vă spun… știți, pentru că eu sunt cetățeană a acestei țări, am spus cu pașaportul în mână.

— Dați-mi-l.

Am stat pe gânduri o clipă. Dacă viața mea avea un sens, asta era doar grație acelui document. I l-am înmânat de parcă mi-aș fi scos un rinichi.

— Așteptați aici.

Și iar a plecat. Mi-a dat senzația că pentru orice situație cu un minim grad de complexitate trebuia să mai consulte pe cineva, de parcă judecata lui nu era suficientă pentru cazurile care depășeau rutinele elementare. Lângă mine aștepta o tânără căreia îi confiscaseră opt ciocolate. Ea, care nu avea cetățenie spaniolă, explicase de sute de ori că se ducea să facă un masterat la Barcelona. După ce a rontăit din toate ciocolatele câte-un pic, individul din Garda Națională a întrebat-o dacă avea să se mai întoarcă. Iar ea, fără să ezite, a răspuns că da. La două mese distanță, o femeie în vârstă a trebuit să desfacă niște suluri de lână și să explice că erau fire pentru împletituri.

Aproape toți cei care așteptam acolo aveam ceva în comun: femei și persoane în vârstă, adică tipuri ușor de intimidat.

M-am uitat la ciobănești germani dresați să detecteze drogurile aduse din afară și pe care chiar funcționarii le luau pe sub mână. Câinii nu aveau botnițe și amușinau tot, vârându-și boturile printre picioarele și bagajele de mână ale pasagerilor. Ofițerii ne intimidau punând degetul acolo unde ne durea mai tare. Ni se adresau cu „cetățene“, dar se purtau cu noi de parcă eram toți infractori.

Făceau pe suspicioșii și reținеau tot felul de oameni ca să îi lase să treacă pe cei care, într-adevăr, erau cărăuși de cocaină. A se face că nu văd pachetele trăgând de timp cu unii ca noi era o îndeletnicire rentabilă. Drogurile sunt mai rentabile decât intimidarea. Și, pe urmă, a sădi teamă provoca plăcere.

Individul din Garda Națională s-a întors cu pașaportul meu în mână.

— Hm…

N-am priceput ce voia să însemne sunetul ăla. Era mai degrabă un muget decât un cuvânt articulat.

— Urmați-mă, mi-a ordonat.

Am crezut că mor. L-am urmat pe coridoarele cenușii. Fără pașaport. Fără telefon. Fără scăpare. Nu mai eram nici Falcón, nici Peralta. Dacă mă violau sau mă făceau carne de chiftele, nimeni n-avea să afle. M-a condus până într-un birou în care un bărbat obez verifica documentele.

— Luați loc. Cum vă numiți?

— Aurora Peralta.

— De ce mergeți în Spania?

— Ca să îngrijesc o rudă în vârstă.

— Aveți euro la dumneavoastră, cetățeano?

Nu știam ce grad să-i atribui, dar cum individul părea să comande, am renunțat la ideea de a mă adresa cu „stimate domn“.

— Nu, domnule.

— Și cu ce vă veți plăti șederea acolo?

— Am să stau la rude acasă.

Individul mi-a verificat pașaportul și a scos un oftat care a sunat ca un pârț.

— Îmi zice caporalul Gutiérrez că sunteți curată. Dar, ca să ne asigurăm, ar trebui să vă trecem prin scaner.

Trebuie că am făcut ochii cât cepele.

— Dar nu vă faceți griji, cetățeano, e pe spezele Statului. Pe dumneavoastră nu o să vă coste nici un bănuț. Oricum, asta durează ceva și zborul dumneavoastră e gata de decolare. Fiți bună și urmați-l pe Gutiérrez, pașaportul rămâne aici cu mine și, dacă veți coopera, vi-l dăm înapoi.

Gutiérrez și-a pus mâinile în șold. Mă vedeam plătind cu o partidă de sex în schimbul unei morți rapide. Ce ar fi trebuit să fac? Să țip? De ce? La ce mi-ar fi folosit?

— Cum spuneți, domnule comandant. Dacă pot coopera, am s-o fac, am răspuns de parcă aș fi înghițit deja spermă.

— Ia mergeți dumneavoastră cu caporalul… și cooperați, cetățeană.

Gutiérrez m-a însoțit spre pistă.

— Dă-ți jos vesta, mi-a ordonat.

Faptul că începuse să mă tutuiască m-a înspăimântat. Mi-am dat vesta jos și am pus-o pe masă, lângă valiză.

— Urcă acum cu mine.

Avionul era încă pe pistă, iar eu încă la sol.

Am străbătut alături de caporalul Gutiérrez coridoare și galerii comerciale prin care forfoteau pasageri în drum către porțile de îmbarcare. S-a oprit în fața unuia dintre magazinele scutite de taxe, un imperiu al parfumurilor, băuturilor și truselor de machiaj. Tonul lui s-a schimbat brusc.

— Ia fii atentă, puicuțo: intri, alegi televizorul Samsung…, pe ăla, cel mai mare. Te duci la casă, arăți actele și ieși cu televizorul.

El vorbea și eu încuviințam.

— Dar, stimate domn, eu nu am cu ce să plătesc.

— Asta n-are a face, puicuțo. Tu adu-l și gata.

Am ales televizorul, am dat datele și actele mele. Vânzătorul mi-a emis o factură, urându-mi „Bucurați-vă de cumpărături și să aveți un zbor plăcut“.

M-am întors spre locul unde se afla stimatul domn. Mi-a arătat cu o mișcare a capului unde să las televizorul. Un angajat al aeroportului a preluat pachetul. Abia după asta am parcurs drumul înapoi către pistă. Am ajuns de unde am plecat: în fața valizei mele. A deschis din nou valiza și a inspectat-o cu gesturi mașinale.

— Totul în regulă, cetățeano! mi-a spus.

Abia atunci mi-a înapoiat pașapoartele, pe cel spaniol și pe cel venezuelean, ambele pe numele Aurorei Peralta. Pașaportul spaniol mi-a fost returnat având aplicată o etichetă rotundă și galbenă. Am urcat scările spre sala de așteptare cu mare greutate. Îmi tremurau picioarele.

În sala cu pereți de sticlă din dreptul porții de îmbarcare, m-am uitat la pistă și la lucrătorii din aeroport. Acei bărbați și femei care dau din brațe de parcă ar vrea să facă avioanele să danseze. Asfaltul strălucea ca o furculiță proaspăt lustruită, în

timp ce turbinele zgâlțâiau geamurile cu huruitul lor. Ceasul Rolex de pe culoar era stricat, iar punctualitatea lui adormită, fără baterii, arăta două după-amiaza. M-am uitat la pașaport, de parcă răsfoindu-i filele și uitându-mă în ochii fotografiei mele din pașaport aș fi încercat să mă conving că, de data asta, chiar eram Aurora Peralta.

În jurul meu, pasageri căzuți sub vraja propriilor telefoane. Își alungau plictiseala și neliniștea apăsând cu buricele degetelor pe ecran. Aeroportul devenise un fel de furnal crematoriu prevăzut cu aer condiționat în care toți – femeia aceea, băiatul acela sau bărbatul cu ochelari – trimiteau mesaje înainte de a traversa oceanul, ca și cum ar fi ars toate punțile sau, de ce nu, navele în urma lor. Să nu ne mai întoarcem era cel mai bun lucru care ni se putea întâmpla.

Mi-a sunat telefonul în geantă. Era Ana. Vorbea tare printre sughițuri de plâns. Nu pricepeam nimic din ce-mi spunea. A preluat Julio telefonul. Murise Santiago. Îl găsiseră pe un loc viran, în afara orașului, cu trei gloanțe în cap și cu o pungă de cocaină în rucsac.

— Cocaină?

— Da, Adelaida. N-ai citit ziarele? Guvernul a vândut știrea în stilul caracteristic. „Asasinarea unui student, lider al rezistenței, care făcea trafic de droguri“. S-au auzit interferențe. Mă auzi?

— Da, Julio. Dă-mi-o din nou pe Ana la telefon.

A chemat-o pe Ana la telefon.

— Așa ceva nu e adevărat și tu știi bine asta!

— Nu, nu, ascultă-mă: important, Ana, important e să te liniștești, am insistat eu urlând în telefon, de parcă urlând aș fi reușit să expulzez propria-mi uimire.

— Nu, nu…!

— Ana, ascultă-mă! Era imposibil să vorbești cu ea. Plângea întruna. Ana, ascultă-mă, Ana. Ana, Ana? Mă mai auzi?

Convorbirea s-a întrerupt. Am încercat de câteva ori să sun, dar îmi intra căsuța vocală. I-am lăsat trei mesaje.

Mi-am pironit privirea asupra camionului de bagaje parcat lângă avion. Vocea unei angajate a liniei aeriene a anunțat începerea îmbarcării pentru zborul 072X cu destinația Madrid. Lucrătorii au grăbit încărcarea ultimelor pachete și cutii. Cu telefonul în mână, mă uitam la valize încercând să o zăresc pe a mea, dar n-am reușit să o identific. Toate mi se păreau mici, insuficient de încăpătoare pentru a păstra viața Aurorei Peralta. Valizele ne seamănă: și ele sunt puse unele peste altele și lovite. Împărtășim aceeași lipsă de apărare, ca un banc de pești într-o pescărie. Cineva ne despica, ne deschidea deasupra canalului ca să scobească fără rușine tot ce aveam înlăuntru.

Am înțeles în acea zi din ce erau plămădite anumite despărțiri. A mea era făcută din acel pumn de rahat și viscere, din litoralul acela, din țara aceea pentru care nu puteam să vărs nici măcar o lacrimă.

Am urcat în avion și mi-am ocupat locul. Am închis telefonul și, odată cu el, și emoțiile. Era întuneric și un curent electric mizerabil și frumos străbătea orașul. În lumina aia, Caracasul părea primitor și teribil în același timp, vizuina unui animal care încă mă privea cu ochi de viperă din străfundul întunericului.

O singură literă desparte, în limba mea maternă, *partir* de *parir*[1].

1. A pleca – a da naștere (sp.).

M-am dus la râu să spăl rufele albe. Mă însoțea o fetiță îmbrăcată în niște pantaloni rupți. O gaură cu urme de sânge uscat sfâșia pantalonul deasupra genunchiului drept. M-am uitat la copaia plină de rufe murdare. Am întrebat-o pe fetiță cum o cheamă, ce i se întâmplase și unde e mama ei. M-a luat de mână și m-a tras cu puterea unui ciclop. Ne-am scufundat în apa mâloasă care nu mai semăna deloc cu malul curat și liniștit unde băteam eu așternuturile. Pluteam printre șerpi de excremente care se deplasau încet alături de cai și călărești morți. Aveau ochii deschiși, de culoarea gălbenușului prăjit: găvane golite de viață. Hoituri de animale și de oameni ne loveau pe mine și pe fetiță așa cum înotam nepricepute în supa aia de sânge și căcat. Neputând să schimbăm direcția, înaintam purtate de curentul care ne centrifuga cu încetinitorul coșmarurilor. Fetița m-a tras încă o dată de mână și ne-am scufundat și mai adânc într-un recif de alge și plete de căcat solid și întărit.

Am vrut să ies la suprafață, dar fata m-a tras din nou de mână ca să-mi arate ceva. Pe spatele unui cal înșeuat și fără călăreț plutea un corp transformat într-un cocon. Un bărbat – fetus într-o placentă septică. Fetița a înotat până la el fără să-mi dea drumul mâinii. L-a prins de umăr și l-a întors ca să-i vedem fața. Era Santiago. Micuța l-a cuprins cu brațul liber. Ne-am luat în brațe toți trei, în mijlocul acelui banc de hoituri, excremente și oameni morți din jurul nostru.

Când am deschis ochii, o însoțitoare de zbor mă bătea pe umăr.

— Vă simțiți bine?

Probabil urlasem în vis.

— Da, sunt bine.

Îmi simțeam gura cleioasă și grea. Țineam mâinile pe geanta pe care o avusesem tot timpul în poală.

— Peste o oră vom ateriza pe aeroportul Barajas. Ați dori să luați micul dejun?

Am încuviințat, năucă. Un miros dulceag de pâine caldă umpluse spațiul. Femeia mi-a pus dinainte un meniu închis etanș într-o tăviță: fructe tăiate cubulețe, unt întărit și o omletă pleoștită ca pentru călători fără chef de mâncare.

— Doriți ceai? Cafea? Cu lapte sau fără? Zahăr sau îndulcitor?

Prea multe întrebări. Doriți să rămâneți sau să vă întoarceți? Vă numiți Adelaida Falcón sau Aurora Peralta? Ați omorât-o dumneavoastră sau era deja moartă? Vreți să fugiți sau să furați ceva? Avionul mi s-a părut mic, asfixiant.

— Mi-e sete, am spus.

— Doriți apă? Suc? De ananas sau de portocale?

— De portocale, vreau de portocale.

Am dat pe gât concentratul de portocale. Gustul chimic al acelui suc de citrice irigându-mi creierul mi-a redat viața și luciditatea. Am privit în jurul meu. Lângă mine nu stătea nimeni. M-am jucat cu o bucată de pâine. M-am uitat la casoletele minuscule și inutile. Totul se sfârșea la fel cum începuse: cu o grămadă de veselă inutilă. M-am întors spre fereastră – întunericul se retrăgea leneș, ca și cum lenta ivire a răsăritului de soare ar fi târât după ea urma apusului zilei care

se sfârșea pe celălalt țărm al oceanului. A lăsa în urmă, iată miracolul pe care-l oferă Atlanticul celor care îl traversează.

Abia am ciugulit ceva de mâncare. Însoțitoarea de zbor a luat tăvița și a strâns grăbită șervețelele și paharul gol. Căpitanul zborului 072X a anunțat că în douăzeci de minute urma să aterizăm pe aeroportul Barajas din Madrid. Temperatura era de douăzeci și unu de grade. Mi-am întors din nou fața spre fereastra rece ca gheața. Am studiat imaginea ireală a orașelor atunci când le vezi din aer: aspectul acela fals, de machetă și miniatură. Autostrăzi, case, parcele, piscine, mașini minuscule, șoferi care se îndreaptă către cine știe unde. Vieți mici, neînsemnate, îndepărtate. Am aterizat brusc. Avionul a înaintat răzuind pista. Mirosul de pâine rece m-a însoțit până la singura ușă prin care ieșeau pasagerii, unul după celălalt. Scaunele avionului păreau un câmp de luptă: perne uitate, hârtii mototolite, pahare de carton rănite de resturile de suc și răcoritoare, ultimul căscat al cuiva aburind încă hubloul.

Am străbătut tunelul de ieșire din avion cu pașaportul în mână, purtându-mi identitatea ca pe un soi de busolă. Aeroportul etala modernitatea unei țări bogate. Ajunsă la punctul de control, am găsit două cozi, una pentru cetățeni europeni, cealaltă pentru străini. Precum cineva care transportă lucruri furate în bagajul de mână, m-am așezat la coada de europeni. Și-am așteptat să-mi vină rândul. Un subofițer de la poliție mi-a studiat pașaportul. Avea obrajii roși și înfățișare plăcută. Autoritatea lui nu avea cum să fie la fel de periculoasă ca aceea a caporalului Gutiérrez, cu uniforma lui militară doldora de decorații.

Formalitatea de a fi altcineva se complică atunci când există un ghișeu la mijloc. Ca și când s-ar vinde angoasa la kilogram.

Pașaportul spaniol, pașaportul meu, nu avea nici măcar o singură ștampilă. Era complet alb. Asta trebuie că i-a atras atenția polițistului care l-a răsfoit cu atenție, pagină cu pagină. S-a uitat la data emiterii și la fotografia mea ca Aurora Peralta, l-a închis și mi l-a înapoiat. La revedere; și gata. În spațiul acela mic, datorită și prin intermediul acelei hârtii perforate, am devenit spaniolă. Poate că, pentru prima și singura dată, am devenit cea căreia îi luasem locul.

Am pornit mai departe cu picioarele tremurându-mi. Am traversat galeriile și culoarele aeroportului cu numele meu în față, de parcă el mi-ar fi arătat ceva. Când am ajuns la zona de recuperare a bagajelor, benzile rulante scuipau deja valize. Neoanele din sală m-au dus cu gândul la un incubator în care creștea, ilegal, femeia care se adăpostea înăuntrul meu. Eram și propria-mi mamă, și propriu-mi copil. Opera miraculoasă a unui gest de disperare. În ziua aceea, mi-am dat naștere. M-am adus pe lume strângând din dinți și fără să privesc în urmă. Valiza era ultima sforțare. Am înșfăcat mânerul și m-am îndreptat spre ieșire.

— Țară blestemată, n-ai să mă mai vezi vreodată, mi-am spus cu voce scăzută.

În dimineața aceea, o dată în viață, învinsesem. Cu harponul înfipt în burtă, dar învinsesem.

Marea este o sală de operații unde, cu un bisturiu ascuțit, sunt incizați toți cei care își fac curaj să o traverseze.

La sosiri, o familie aștepta cu baloane și pancarte. La început păreau euforici, dar, după câteva clipe, li se așternea pe chip dezamăgirea de a constata că nici unul dintre cei care ieșeam pe ușile de sticlă nu era pasagerul așteptat de ei. Am văzut și bărbați cu tablete electronice pe care era afișat numele unui pasager, femei machiate în exces, îmbrăcate ca niște însoțitoare de zbor și așteptând grupuri de turiști. Am vrut să-i lovesc pe toți. Nu știu de ce, dar simțeam nevoia să rănesc, să fac rău, să rad tot. Ca un uragan. O forță a naturii. Am tras de valiză până am găsit o bancă liberă.

Am verificat: strada Londra, numărul 8, Las Ventas. „E important să-i spui șoferului că adresa e în direcția autostrăzii M-30“, îmi precizase María José în ultimul e-mail. Zece rânduri cu instrucțiuni și urarea finală de călătorie plăcută. Ce însemna, în fond, o călătorie plăcută? Cui i se urează așa? Celui care se întoarce sau celui care pleacă? Persoanei care ești când pleci sau celei care ești, la întoarcere, o alta, adică?

Ce-ar fi dacă nu m-aș duce acolo, dacă m-aș rătăci prin Madrid și mi-aș vedea de-ale mele fără să trebuiască să fiu luată la bani mărunți de o familie pe care nu o cunoșteam? De ce trebuia să rămân în casa unor persoane despre care nu știam nimic când aș fi putut, cu noul meu nume, să mă pierd în ceață fără nici o explicație? Mi-era frică, mult mai frică decât atunci când mă descotorosisem de cadavrul femeii al cărei nume îl purtam acum.

M-am uitat la pantofi, singurul lucru din ținuta mea care-mi aparținea. Oricine s-ar fi uitat la mine ar fi zis că sunt o femeie din provincie care în viața ei nu urcase într-un avion și nici nu utilizase vreodată un bancomat. Hainele largi, cu imprimeuri, îmi dădeau de gol corpul mic și impostor. Din clipa în care îmi asumasem că devin Aurora Peralta – să mă îmbrac și să arăt ca ea –, mă percepeam eu însămi neînsemnată, ștearsă, neatrăgătoare.

Cu ce începem atunci când mințim? Cu numele? Cu gesturile? Cu amintirile? Cu vorbele?

A-i da glas Aurorei Peralta însemna ca ea să se lichefieze înlăuntru-mi, să o asimilez până la a mă asemăna cu imaginea vagă pe care o aveam despre ea. A fi Aurora Peralta îmi impunea un fel de doliu în ce mă privește. Să nu mai fiu. Să-mi pierd existența și să o cedez versiunii care trebuie să prindă viață în zilele ce urmau în vocea mea, în amintirile mele, în modul meu de a reacționa și a dori, în alura mea. Cu ce aveam să umplu prima întâlnire, primele zile, ceea ce urma după instrucțiunile de bază de genul aici e baia, cafetiera funcționează așa, televizorul se deschide de-aici? Ce fel de cărbune aveam să pun pe foc în momentele care urmau armistițiului de politețe, bun-venitului adresat unui necunoscut? Puteam să deplâng moartea unei mame care nu fusese a mea, dar ce să povestesc despre boala și despre moartea ei? Mai devreme sau mai târziu avea să apară și subiectul ăsta. Ce față aveam să fac când una dintre ele avea să aducă vorba despre casă, cea asupra căreia insistaseră, atât Julia Peralta, cât și Paquita în scrisorile pe care și le trimiseseră în ultimii ani?

Cu două zile înainte de plecare, am deschis scrisoarea de la Asigurările Sociale spaniole către Julia Peralta. Data expedierii era recentă și în ea se cerea o dovadă a faptului că era în viață ca să poată beneficia în continuare de pensia de urmaș. Alte șase asemenea scrisori fuseseră arhivate, an după an, de la moartea Juliei Peralta. Erau însoțite de documente apostilate prin care Aurora Peralta demonstra față de consulatul spaniol că mama ei era încă în viață, dar că probleme de sănătate o împiedicau să se prezinte personal acolo. O adeverință medicală, semnată de același funcționar, servea drept dovadă. Aurora Peralta nu avusese timp să răspundă ultimei scrisori; și deși avusesem precauția de a obține un document asemănător contra unei sume absurde, nu avusesem curajul să-l trimit la consulat.

„Mama zice că m-am îngrășat“, scrisese Aurora Peralta într-o însemnare mai veche dintr-un jurnal pe care îl găsisem în sertarul noptierei. Era ascuns de parcă s-ar fi temut că ar fi putut să îl citească cineva. Un caiet albastru pătat ca un așternut pe care urinase cineva. Era plin de notițe cu explicații sumare: schițe de adolescentă mistuită de resentimente pe măsură ce se apropia de floarea vârstei și care se domoliseră în resemnarea vârstei adulte. În ritm de o frază pe zi, Aurora Peralta ar fi putut ajunge la optzeci de ani și tot i-ar mai fi rămas pagini albe în jurnal.

„Azi sunt tristă.“ „Aseară n-am cinat.“ „Nu vreau să merg la restaurant.“ „Mama bate câmpii.“ „Iar m-am îngrășat.“ „Umorul mamei e insuportabil.“ „Azi am fost la bingo.“ „Nu vreau să vorbesc cu nimeni.“ „Urăsc când mă ceartă mama.“ „Azi mama a vrut să ieșim, iar eu nu. Ne-am certat.“

Mai mult decât sentimente, Aurora Peralta așternea inventarul de stări de spirit ale cuiva care nu că se supunea, ci vegeta. Foarte rar se referea la ceva care să fi depășit universul propriei sănătăți, al contrelor cu maică-sa sau al restaurantului, unde era din ce în ce mai mare nevoie de ea.

Însemnările din ultimii ani ofereau o imagine încă și mai cețoasă despre cine era sau ce își dorea Aurora Peralta. Ceea ce reieșea foarte clar era că nu îi plăcea deloc restaurantul și cu atât mai puțin să lucreze împreună cu maică-sa. „Azi a trebuit să prăjesc optzeci de *empanadas*.“ „Mama o să meargă azi la sediul partidului ca să gătească. Nu vreau să merg. Nu sunt o servitoare.“ Descrieri de un rând sau două, scrise cu profund dispreț la adresa modului umil în care maică-sa își câștiga existența. Plictiseala era mult mai mare decât sila pe care i-o trezea afacerea în sine.

Boala Juliei Peralta, pe care ea o descria doar ca fiind un cancer, căpăta în jurnal atributele unei ființe. Ale unui individ cu voință. Ceva asemănător unei rude care se mutase cu ele și căreia ea îi atribuia stări de spirit. Totul era scris într-un fel precar, aproape teatral, ca de copil care se joacă cu două sticlușe cu suc și dă glas unor obiecte inanimate.

„Astăzi cancerul a fost rău cu mama, a țintuit-o la pat. Eu am deschis și am închis restaurantul; rău.“ „Cancerul s-a purtat mai frumos, mama s-a ridicat din pat.“ „Azi cancerul și-a făcut de cap, n-am putut deschide. La clinică toată ziua, mi-e milă de mama. Dar e numai vina ei că s-a îmbolnăvit, că a stat tot timpul închisă în cuptorul ăla. Bine înseamnă să nu trebuiască să prăjești nimic.“

Puține obiecte interesante printre lucrurile pe care le-am găsit în camera Aurorei. Nu părea să citească cine știe ce. Pe raft

erau câteva cărți, cel mult două-trei romane de Isabel Allende și un exemplar din *Doña Bárbara*, clasicul roman național. Nici muzică nu părea să asculte. Îi plăcea, asta da, să decupeze știri din ziare. Avea colecții întregi, fără nici o legătură între ele. O rețetă de lapte de pasăre, una de orez cu lapte și alta de profiterol lângă programul zilnic al telenovelelor care se dădeau la televizor. Se putea reconstitui istoricul dramatic al unui deceniu întreg pe baza arhivei ei. Aurora părea să sufere la fiecare final de episod, căci sublinia cu pixul rezumatele redactorilor. Finaluri care mie mi se păreau unul și același, dar pe care ea le marca drept nemaipomenite.

Când am ajuns la cel de-al treilea dosar cu tăieturi, am încremenit. Aurora păstrase între tăieturile ei imaginea soldatului mort pe trotuar, aceeași pe care o văzusem și eu de ziua mea și pe care o păstrasem multă vreme. Am desfășurat coala tipărită ca să mă mai uit la imaginea acelui băiat cu sprâncenele scăldate în sânge. După modul în care era împăturit ziarul, am înțeles de ce păstrase Aurora acea fotografie: se găsea pe o pagină de copertă, adică o singură coală care conține prima și ultima pagină, cea unde de obicei se publicau recenziile tv. Pe partea cealaltă a ziarului care vorbea despre prima revoltă socială din țara în care crescuserăm amândouă, se găsea – subliniat corespunzător – ferparul actriței Doris Wells, Fiara. Doamna Wells era un fel de femeie fatală mult visată, rebela elegantă, cea care îi îngenunchea pe toți cu sprâncenele ei groase și cu pletele-i aurii. Eu păstrasem știri despre moartea unei țări, ea despre cea a unei actrițe de telenovele. Ambele au fost niște ficțiuni.

Mă simțeam copleșită, împovărată, incapabilă să târăsc bagajul până la ieșirea din aeroport. Când am ridicat din nou privirea, am dat peste grupuri de oameni care repetau scenariul de mai devreme, doar că actorii erau alții. Familii nerăbdătoare cărora li se schimba expresia feței: zâmbetul față de pasagerul care de data asta, da, ar putea fi al lor și care dispărea brusc făcând loc dezamăgirii, ah, nu, nu e el. Dar uite, uite, acela, da! Așteptând de-o parte și de alta a ieșirii, aceiași bărbați cu tablete electronice ridicate, dar și ei, de fapt, erau alții. Femeile, și ele prea machiate, dar altele, la rândul lor, întâmpinau grupuri de japonezi. Totul era la fel și totul era diferit, ca un bec care se aprinde și se stinge. Iar eu acolo, așezată pe aceeași bancă, fără să mișc un mușchi și întrebându-mă ce să fac cu această lovitură de grație a mea, de parcă ar fi fost o grenadă.

Transfuziile de Aurora Peralta care îmi curgeau prin vene erau insuficiente. Ca să pot pune în funcțiune toată povestea asta trebuia să îmi dau eu tot sângele. Să mă deștept. Dacă Aurora Peralta fusese o nefericită, nimic nu mă obliga și pe mine să fiu la fel. Dacă tot mersesem atât de departe, n-aveam să mă înec la mal.

M-am îndreptat către stația de taxiuri.

— Pe strada Londra, numărul opt, vă rog, i-am spus șoferului după ce am închis portiera.

Berlina albă a pornit în viteză și s-a pierdut pe autostrada M-30 în timp ce la radio o voce de bărbat anunța ora exactă: „E ora nouă, opt în Canare“.

Am traversat o autostradă enormă, marginită de-o parte și de alta de clădiri de sticlă. Cerul părea la fel de curat ca o fereastră mare. Am parcurs încă o dată biografia noii mele

familii. María José era infirmieră la un centru de sănătate municipal. După divorț, se mutase împreună cu fiul ei într-un apartament închiriat, la doar câteva străzi de casa Franciscăi. La etajul cinci, cu vedere la stradă, foarte luminos. „Are să-ți placă“, afirmase într-unul dintre ultimele e-mailuri. Francisca, maică-sa, locuia în vechea casa a familiei, situată între străzile Cardenal Belluga și Julio Camba, foarte aproape de Plaza America Española, un loc de care am prins drag, din pricina celor trei măslini plantați într-o rotondă și care nu-și schimbau aspectul, singurul lucru fix în noua mea viață, una cu patru anotimpuri. Francisca locuia singură, dar îngrijea de ea o boliviancă. Luciditatea Franciscăi, am dedus, era intermitentă. „Ai să vezi“, îmi scrisese María José. „Da, am să văd“, mi-am spus în șoaptă în timp ce clădirile se întrerupeau și ele una pe cealaltă. Care mai de care mai înaltă și mai modernă.

Taximetristul a făcut la dreapta pe podul din Las Ventas și a traversat prin spatele arenei de coride, un loc în care mureau și vite, și oameni: liturghia orașului meu natal, transpusă în formă de operetă. Să cumperi bilet ca să vezi cum se moare. Și la mine, ca să vezi, fusese gratis.

La numărul 8 pe strada Londra am văzut o clădire frumoasă. Ușa de la intrare era deschisă. Un bărbat cu pielea tăbăcită și ridată mătura niște scări care mie mi se păreau impecabil de curate. Era îmbrăcat cu o salopetă albastră și mi-a surâs cu dinți de fumător, cu pete de culoare închisă. A pus mătura deoparte și m-a ajutat cu bagajele.

— La cinci merg.

— A, da… la María José. Mi-a zis că așteaptă pe cineva. Doriți să vă conduc?

— Nu, mulțumesc, am rostit sec.

Când ușile liftului s-au închis, m-am privit în oglindă. Arătam lamentabil. Eram obosită, îmbătrânită, acrită. Între femeia care eram și cea care mă privea din oglindă defila un șir întreg de spectre, copii decolorate ale unui document original. Slăbisem foarte mult. Păream mai în vârstă, ca și cum în loc să fi venit din altă țară, aș fi venit din altă epocă. Cam așa trebuie că arăta mama Aurorei Peralta când sosise la noi în oraș. Dar eu eram vie. Ea, însă, nu.

A trăi, un miracol pe care nu prea reușesc să-l înțeleg și care ne însemnează cu mușcătura vinei. A supraviețui, expresia unei părți a ororii care călătorește alături de cel care fuge. Un animal viclean care încearcă să ne doboare când suntem sănătoși, ca să ne arate că altcineva, nu noi, ar fi meritat mai mult să rămână în viață.

M-am oprit în fața unei uși de lemn pe care apărea litera D. Mi-am îndreptat spatele și am apăsat butonul soneriei. Am auzit pași și scrâșnetul yalei care se deschidea.

— Tu ești…?

— Da, eu sunt: Aurora.

Era zece și jumătate dimineața. Nouă și jumătate în Canare.

La Caracas va fi mereu noapte.

Acest text este o ficțiune. Unele episoade și personaje din acest roman sunt inspirate din fapte reale, dar nu respectă exigențele adevărului. Sunt desprinse din realitate cu vocație literară, nu testimonială.

Mulțumiri

Surorii mele, Cristina, poeta care m-a învățat să citesc în mine însămi și a trăit fiecare dintre aceste pagini ca și cum ar fi fost ale ei.

Mamei, pentru adevărul ei.

Tatei, *Marele Mare Căpitan*, pentru imensitatea pe care ochii lui o ocupau în viața mea.

Fratelui meu, Juan Carlos, pentru a-mi fi arătat că există o mare și că poate fi trecută când vrei.

Fratelui meu, Carlos José, pentru zâmbetul lui dezarmant în mijlocul furtunii.

Maríei Aponte Borgo, unica și adevărata scriitoare.

Lui José și Eulaliei Sainz. Acum vă înțeleg.

Femeilor: celor care scriu și celor care nu.

Lui Óscar: fără tine, n-ar fi existat nici un roman. Nici acesta, nici cele care dorm într-un sertar.

Lui Emilio, pentru avântul dat spre *La carretera.*

Marinei Penalva, pentru că a știut să citească la modul profund această poveste. Și, mai cu seamă, pentru că a crezut în ea.

Lui Haydn, Mahler, Verdi și Mariei Callas.

Acelor *cantos del pilón* pe care le-am ascultat interpretate de Soledad Bravo, tobelor din ziua de Sf. Ioan și cântecului „La embarazada del viento“, un *polo* din Insula Margarita

Țării mele, mereu sfâșiate între cele două țărmuri ale oceanului.